

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KADIN KONUKEVİNDE KALMA SÜRECİNİN ÇOCUKLARIN
KAYGI DÜZEYİNE ETKİSİ**

HAZIRLAYAN:
FERDA CİVELEK KANDEMİR
YÜKSEK LİSANS TEZİ
SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Doç. Dr. Derya ŞAŞMAN KAYLI

MANİSA-2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KADIN KONUKEVİNDE KALMA SÜRECİNİN ÇOCUKLARIN
KAYGI DÜZEYİNE ETKİSİ**

HAZIRLAYAN: FERDA CİVELEK KANDEMİR
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

Doç. Dr. Derya ŞAŞMAN KAYLI

TEZ JÜRİSİ

Doç. Dr. Derya Şaşman KAYLI

Prof. Dr. Fatih ŞAHİN

Dr. Öğr. Üyesi Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ

MANİSA- 2019

22.08.2019

Ulusal Tez Merkezi | Tez Form Yazdır

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Referans No	10285399
Yazar Adı / Soyadı	FERDA CİVELEK KANDEMİR
T.C.Kimlik No	10943028726
Telefon	5542209310
E-Posta	ferdacivelek@gmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Kadın Konukevinde Kalma Sürecinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etkisi
Tezin Tercümesi	The Effect of the Process of Staying in a Women's Shelter on Children's Anxiety Level
Konu	Sosyal Hizmetler = Social Services
Üniversite	Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı	Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Sosyal Hizmet Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2019
Sayfa	143
Tez Danışmanları	DOÇ. DR. DERYA KAYLI
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	

22.08.2019

İmza:.....

YÜKSEK LİSANS TEZ BAŞLIĞI

Kadın Konuğinde Kalma Sürecinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etkisi

Öğrenci: Ferda CİVELEK KANDEMİR

Danışman: Doç. Dr. Derya ŞAŞMAN

Bu tez çalışması 08.08.2019 tarihinde jürimiz tarafından “Sosyal Hizmet Programı”nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Derya ŞAŞMAN KAYLI
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sosyal Hizmet Bölümü

(imza)

Üye : Prof. Dr. Fatih ŞAHİN
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Sosyal Hizmet Bölümü

(imza)

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ
Dokuz Eylül Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

(imza)

Hadiye

Bu tez, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından başarılı bulunmuştur.

08/08/2019

Prof. Dr. Bilal-i Habes GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü V.

(imza)

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından, veri toplanması ve yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmayla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

Ferda CİVELEK KANDEMİR

TEŞEKKÜR

Sosyal Hizmet Uzmanı Bakış Açısı ile ‘‘Kadın Konukevinde Kalma Sürecinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etkisi’’ isimli tezimin yazımı sırasında bana her daim yardımcı olan tez danışmanım Doç.Dr. Derya KAYLI’ya

Yüksek lisans programında bana katkıda bulunan hocalarım, Doç.Dr. Hakan BAYDUR ve Doç.Dr. Şeyda YILDIRIM, Doç.Dr. Gülten UÇAN’a,araştırmaya katılan Muğla Kadın Konukevinde kalan kadın ve çocuklara,Sosyal Hizmet Uzmanı olma sürecimde emeği geçen tüm hocalarıma,tez savunmamda yer alan saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Fatih ŞAHİN ve Dr. Öğr. Üyesi HadiyeKÜÇÜKKARAGÖZ’eteşekkürü bir borç bilirim.

Zorlu ve yorucu geçen bu süreçte desteğini esirgemeyen ve sürekli motive eden canım arkadaşlarım Alev, Duygu ve Elif’e; sabırla düzenlemelerimi yapan Özge’ye iyi ki varsınız diyorum.

Hayallerimin peşinden gitmem için ellerinden gelen desteği gösteren idarecilerim Kudret GÜLTAŞ, İsa ESEOĞLU ve Gülay YILMAZ’a çok teşekkür ediyorum.

Beni bu süreçte idare eden, nazımı ve kahrımı çeken, yeri geldiğinde benimle birlikte uykusuz kalan iş arkadaşlarım ve dostlarım Melis, Yelda, Müzeyyen, Meryem ve yemeğimi hazırlayıp kahvemi eksik etmeyen Şengül’e,

Tez süreci nedeni ile üzülerek özel zamanlarına şahit olamadığım Ayça’ya,

Tezimin bitmesine en az benim kadar sevinen, her daim varlığını hissettiren Yasemin’e,

Vaktinden, sabrından, tatillerinden ve hayatından çaldığım Selçuk’a,

Annem Berrin ve babam Servet’e çok çok minnettarım.

Ve son olarak bu çalışmamı beni ben yapan, hayatımın temelini oluşturan Esra Seda ve Sedef’e ithaf ediyorum.

KISALTMALAR

CEDAW:Convention on theElimination of All Forms of DiscriminationAgainstWomen ‘‘Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi’’

WHO: (World HealthOrganization) Dünya Sağlık Örgütü

AB: Avrupa Birliği

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TÜEB: Türkiye Üniversiteler Etik Birliği

ŞÖNİM: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi

TCK: Türk Ceza Kanunu

6284 Sayılı Kanun: Ailenin Korunması Ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

BM: Birleşmiş Milletler

KSGM: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vii
SUMMARY	viii
1. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1.ŞİDDET	3
1.1.1.Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet	4
1.1.2.Kadına Yönelik Şiddet	7
1.1.3. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelenin Tarihçesi	14
1.1.4. Şiddetle Mücadelede Sosyal Hizmet Kuruluşları	24
1.1.5. Kadına Yönelik Şiddetin Gölgesinde Çocuk	30
2. GEREÇ VE YÖNTEM	43
2.1.Araştırmanın Tipi.....	43
2.2.Araştırmanın Yapıldığı Yer Ve Süresi	44
2.3.Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi	44
2.4.Veriler Toplama Araçları.....	44
2.5.Verilerin Toplanması ve Analizi	46
2.6.Araştırmanın Etik Yönü	46
3. BULGULAR.....	46
3.1.Betimsel Bulgular	46
3.1.1.Kadın konukevinde kalan kadınlara ilişkin bulgular	46
3.1.2.Evde Şiddet Yaşantısına Devam Eden Kadınlara İlişkin Bulgular	56
3.1.3.Şiddete Maruz Kalmayan Kadınlara İlişkin Bulgular	65
3.2.Karşılaştırmalı Bulgular	71
3.2.1.Konukevinde kalan kadınlar ile şiddete maruz kalan ve kalmayan kadınların şiddet deneyimleri	71
3.2.2.Konukevinde Kalan Kadınlar ile Şiddete Maruz Kalan Ve Kalmayan Kadınların Aile Bilgilerinin Karşılaştırılması	73
3.2.3.Kadın konukevinde kalma, evde şiddete maruz kalma ve kalmama durumları ile çocuklarda görülen kaygı durumu arasındaki ilişki	76
3.2.4.Durumluluk ve süreklilik kaygı ölçeğinin gruplar arası karşılaştırılması	78
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	94
6. KAYNAKÇA	97
7. EKLER	102
Ek 1. Tez Önerisi Onayı.....	102
Ek 2. Etik Kurul Onayı.....	103

Ek 3. Etik Kurul Onayı.....	104
Ek 4. Kurum İzni.....	105
Ek 5. Kurum İzni.....	106
Ek 6. Kurum İzni.....	107
Ek 7. Gönüllü Katılım Formu	108
Ek 8. Veli İzin Formu.....	109
Ek 9. Kişisel Bilgi Formu 1 (Kadın Konukevinde kalan Kadınlar için)	110
Ek 10. Kişisel Bilgi Formu 2 (Evde Şiddet Yaşantısına Devam Eden Kadınlar için).....	113
Ek 11. Kişisel Bilgi Formu 3 (Şiddet Mağduru Olmayan Kadınlar için).....	116
Ek 12. Çocuklar İçin Kişisel Bilgi Formu 1 (Kadın Konukevinde Kalan Çocuklar).....	119
Ek 13. Çocuklar İçin Kişisel Bilgi Formu 2 (Ev Yaşantısına Devam Eden Çocuklar İçin).....	121
Ek 14. Çocuklar İçin Kişisel Bilgi Formu 3 (Şiddete Maruz Kalmayan çocuklar İçin)	123
Ek 15. Durumluluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği	125
Ek 16. Benzerlik Raporu Bildirimi	129
Ek 17. Özgeçmiş.....	130

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1: Kadın Konukevinde Kalan Kadınlara İlişkin Betimsel Bulgular

Tablo 2: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Eşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 3: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Çocuklarına İlişkin Bulgular

Tablo 4: EvdeŞiddet Yaşantısına Devam Eden Kadınlara İlişkin Bulgular

Tablo 5: EvdeŞiddet Yaşantısına Devam Eden Kadınların Eşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 6: EvdeŞiddet Yaşantısına Devam Eden Kadınların Çocuklarına İlişkin Bulgular

Tablo 7: Şiddete Maruz Kalmayan Kadınlara İlişkin Bulgular

Tablo 8: Şiddete Maruz Kalmayan Kadınların Eşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 9: Şiddete Maruz Kalmayan Kadınların Çocuklarına İlişkin Bulgular

Tablo 10: KadınlarınMaruz Kaldıkları Şiddet Türleri

Tablo 11: Kadınların Kök Ailelerinin Şiddete İlişkin Bilgileri

Tablo 12: Çocukların Durumluluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği Sonuçları

Tablo 13: Çocukların Karşılaştıkları Şiddet Türleri

Tablo 14: Çocukların Şiddete Tanıklık Etme ve Maruz Kalma Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 15: Durumluluk ve Süreklilik Ölçeklerinin Güvenilirlik Katsayıları

Tablo 16: Çocukların Şiddete Tanıklık Etmeleri ile Ölçek Puanları Arasında Varyans Analizi Bulguları

Tablo 17: Çocukların Şiddette Maruz Kalma Durumları ile Ölçek Puanlarına Göre Varyans Analizi

Tablo 18: Çocukların Şiddette Tanıklık Etme ve Şiddete Maruz Kalma Durumlarının Ölçek Puanları ile İlişkisi

Tablo 19: Çocukların Cinsiyet, Yaş ve Ölçeklere Göre Varyans Analizi Sonuçları

Tablo 20: Anne ve Babanın Çalışma Durumları ile Çocukların Ölçekten Aldıkları Puanların Bağımsız Örneklem T-Test Bulguları

Tablo 21: Anne ve BabanınÖğrenimDurumları ile Çocukların Ölçekten Aldıkları Puanların Varyans Analizi Sonuçları

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Kardeş Sayıları

Şekil 2: Kadın Konuk Evinde Kalan Kadınların Çocuk Sayıları

Şekil 3: Kadın Konukevinde Kalan Kadınların Öğrenim Durumları

Şekil 4: Kadın Konukevinde Kalan Kadınların Eşlerinin Öğrenim Durumu

Şekil 5: Evde Şiddet Yaşantısına Devam Eden Kadınların Kardeş Sayıları

Şekil 6: Evde Şiddet Yaşantısına Devam Eden Kadınların Çocuk Sayısı

Şekil 7: Evde Şiddet Yaşantısına Devam Eden Kadınların Öğrenim Durumları

Şekil 8: Evde Şiddet Yaşantısına Devam Eden Kadınların Eşlerinin Öğrenim Durumları

Şekil 9: Şiddet Mağduru Olmayan Kadınların Öğrenim Durumları

Şekil 10: Şiddet Mağduru Olmayan Kadınların Eşlerinin Öğrenim Durumları.

Şekil 11: Kadınların Maruz Kaldıkları Şiddet Türleri

Şekil 12: Kadınların Şiddet Görme Sıklıkları

Şekil 13: Şiddete Maruz Kalan Kadınların Kök Ailelerinin Şiddet Bilgisi

Şekil 14: Şiddete Maruz Kalan Kadınların Kök Ailelerinden Destek Görme Durumları

Şekil 15: Kadınların Şiddete Maruz Kalma Durumunda Hizmet Alabilecekleri Kuruluşlar Hakkındaki Bilgileri

Şekil 16: Çocukların Aldıkları Durumluluk Kaygı Ölçeği Puanlarının Ortalamaları.

Şekil 17: Çocukların Aldıkları Süreklilik Kaygı Ölçeği Puanlarının Ortalamaları

Tezin Başlığı:Kadın Konukevinde Kalma Sürecinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etkisi

Öğrencinin Adı : Ferda CİVELEK KANDEMİR

Danışmanı : Doç. Dr. Derya ŞAŞMAN KAYLI

Anabilim Dalı : Sosyal Hizmet Anabilim Dalı

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı; kadın konukevinde kalma sürecinin çocukların kaygı düzeyine etkisini değerlendirebilmektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, nicel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma üç gruptan oluşmaktadır. İlk grubu kadın konukevinde annesiyle birlikte kalan çocuklar, ikinci grubu aile içinde şiddete maruz kalan çocuklar, üçüncü grubu aile içi şiddete maruz kalmayan çocuklar oluşturmuştur. Kurulmuşta kalmayan kadın ve çocuklar örneklemini kartopu modeliyle ulaşılmış, toplam 75 kadın ve 75 çocuk bulunmaktadır. Her grup için sosyo-demografik bilgi formları ve çocuklara “Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler SPSS 20.00 programıyla analiz edilmiştir.

Bulgular: Ölçeklerden alınan puanlar doğrultusunda; kadın konukevinde kalan çocukların durumluk kaygı puanlarının ortalama 44.91, sürekli kaygı puanları 32.52 olduğu hesaplanmıştır. Evde şiddet yaşantısı devam eden çocukların durumluk kaygı puanları ortalama 48.17, sürekli kaygı puanları 45.86 olarak bulunmuştur. Herhangi bir şiddet mağduru olmayan çocukların ise durumluk kaygı puanları ortalama 50.33, sürekli kaygı puanları 44.24 olarak bulunmuştur.

Sonuç: Yapılan araştırma neticesinde kadın konukevinde kalma durumunun çocukların durumluk ve sürekli kaygı puanlarını etkilemediği, fakat şiddete tanıklık etme ve şiddete maruz kalma durumlarının puanları etkilediği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile içi şiddet, çocuğa şiddet, kadın konukevi, sosyal hizmet

Thesis Title: The Effect of the Process of Staying in a Women's Shelter on Children's Anxiety Level

Student's Name: Ferda CİVELEK KANDEMİR

Supervisor: Doç. Dr. Derya ŞAŞMAN KAYLI

Department: Social Work Department

SUMMARY

Purpose:The aim of this study; to evaluate the effect of the process of staying in a women's shelter on the anxiety level of children.

Materials and Methods:The research was carried out by quantitative research method. The research consists of three groups. The first group consisted of children staying with their mother in the women's guesthouse, the second group consisted of children who were subjected to domestic violence and the third group consisted of children who were not exposed to domestic violence. The sample of women and children who did not stay in the organization was reached by snowball model and there were 75 women and 75 children in total. Socio-demographic information forms and “State and Trait Anxiety Scale a were used for each group. The data were analyzed with SPSS 20.00 program.

Findings:According to the scores obtained from the scales; The state anxiety scores of the children staying in the women's guesthouse were 44.91 and the trait anxiety scores were 32.52. The state anxiety scores of the children who have experienced violence at home were 48.17 and the trait anxiety scores were 45.86. The mean anxiety scores of the children who were not victims of violence were 50.33 and the trait anxiety scores were 44.24.

Result:As a result of the research, it was found that staying in a women's guesthouse did not affect the state and trait anxiety scores of children, but witnessing and being exposed to violence affected the scores.

Keywords:Domestic violence, child violence, women's shelter, social work

GİRİŞ

Aile, insanların kendilerini güvende hissettikleri, sevgi ve huzurun yaşandığı ortam olarak görülmektedir. Aynı zamanda aynı aile ortamında büyük çatışmaların ve kavgaların yaşandığı da bilinmektedir. Hem dünyada hem de ülkemizde yapılan çalışmalarda kadınların ve çocukların aile içi şiddete maruz kaldığı ortaya konmaktadır.

Aile içi şiddet, kadınları ve çocukları orantısız bir şekilde etkileyen, fakat sadece bireysel ya da ailesel olarak ele alınamayacak bir olgudur. Sıklığına, yaygınlığına ve sonuçlarına bakıldığında en önemli toplumsal sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, toplumsal bir sorun olan aile içi şiddet devlet politikalarının da konusu olmakta, mevcut soruna yönelik çözüm yolu arayışları devam etmektedir. Özellikle aile içinde kadına yönelen şiddetle mücadele konusunda politikalar ve uygulamalar üretilmektedir. Aynı zamanda şiddet mağdurları kadınlara yönelik sunulan hizmetlerde de değişim ve dönüşümler gerçekleştirilmektedir.

Aile içerisinde kadına ve çocuğa yönelen şiddet hem kadınları hem de çocukları pek çok açıdan olumsuz olarak etkilemektedir. Yapılan araştırmalara, çalışmalara ve üretilen politikalara bakıldığında daha çok kadına yönelik aile içi şiddet olgusu üzerinde durulmaktadır (İlkkaracan ve Gülçür 1996; Gülseren 2005; Altınay ve Arat 2007; Sallan Gül 2011). Çocuğa yönelik aile içi şiddet konusu daha geri planda tutulmakta, şiddete uğrayan ya da şiddet ortamında yetişen çocuklar hakkında sınırlı sayıda araştırmanın olduğu görülmektedir. Çocuklar aile içerisinde yaşanan şiddet olaylarına tanıklık etmekte, hatta şiddete maruz kalmakta, böylelikle çocuğun ihmal ve istismarı gündeme gelmektedir.

Aile içi şiddetle mücadele çalışmaları içerisinde yer alan kadın konukevleri, şiddet mağduru kadınların çocukları ile birlikte kalabildikleri yatılı kuruluşlardır. Bu kuruluşların temel amacı, şiddete uğramış kadına ve varsa beraberindeki çocuğuna barınma hizmeti sunmak ve barınmalarını sağlarken aynı zamanda kadının ve çocuğun maruz kaldıkları ya da tanık oldukları şiddet nedeni ile yaşadıkları fiziksel ve psikolojik travmalarının etkilerini azaltmaya yardımcı olmaktır. Ayrıca bu kuruluşlar, şiddet mağduru kadına ve çocuğuna sağlıklı bir gelecek planlamaları, güçlenmeleri, kuruluş yaşantısı sonrası hayatlarını idame ettirebilecek ekonomik, sosyal, yasal, psikolojik ve çevresel olanakları sağlayacak çalışmalar yürütmektedir.

Bu noktada, kadın konukevleri, sosyal hizmetin çalışma alanlarında olan çocuk, kadın ve aile gruplarının iç içe olduğu bir sosyal hizmet kuruluşudur.

Ev ortamında doğrudan ya da dolaylı olarak şiddetin türlerine maruz kalan çocukların kadın konukevi sürecinde şiddetten uzaklaştırılması amaçlanmaktadır. Ancak kadın konukevinde kalan çocuklar, diğer şiddet mağdurlarıyla kuruluştaki kaldıkları süreçte kurdukları iletişimde onların geçmiş şiddet öykülerini öğrenmekte, bu durum olumsuz yaşam deneyimlerini hatırlatıcı etkide bulunmaktadır. Ayrıca alışmış oldukları ev, aile, okul ve sosyal çevre düzeninden ayrılmaları, annelerinin düzen kurma sürecinin belirsiz olması, kurum gizliliği nedeni ile yeterince dış çevre ortamına çıkamamaları ve yeterli sosyal ihtiyaçlarını karşılayamamaları çocukların genel kaygı düzeylerini arttırmakta ve gelişim sürecini olumsuz etkilemektedir. Kadın konukevlerinde şiddetle mücadele sürecinde kadına yönelik yapılan çalışmalara yoğunlaşılması ve çalışmalarda çocuğa yönelik şiddetin ve bu çocuklara yönelik sağlanan hizmetlerin kısmen yer alması nedeni ile çocuklar ikinci planda kalmakta, aile ortamında olumsuz sürece maruz kalan çocukların kuruluşlarda kaldıkları süreçte de kaygı düzeylerinin azalmadığı düşünülmektedir.

Bu bağlamda, çalışma ile kadın konukevinde kalma sürecinin çocukların kaygı durumlarını nasıl etkilediğini saptayabilmek amaçlanmıştır. Bu kapsamda tasarlanan tez çalışması dört bölümden oluşmaktadır.

İlk olarak şiddetin kökenine inilerek toplumsal cinsiyet eşitsizliği, şiddete nasıl yol açtığı, şiddetin ne olduğu, türleri, şiddetin aile içinde nasıl konumlandığı, kadına ve çocuğa toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelinde nasıl yöneldiği tartışılmıştır. İkinci bölümde dünyada ve ülkemizde şiddetle mücadelenin tarihçesi ile kadın konukevlerinin açılması süreci tartışılmış, kadına yönelik şiddetle mücadele hususunda uluslararası ve ulusal düzenlemeler yer almıştır. Üçüncü bölümde çalışmanın ana eksenini oluşturan şiddetin çocuğa yansması, kadın konukevinde kalma sürecinin çocukları nasıl etkilediği ve çocuklarda kaygıya yol açan hususlar tartışılmıştır. Son bölümde ise araştırmanın bulgularına yer verilerek literatür çerçevesinde tartışılmış, önerilere yer verilmiştir.

1. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1.ŞİDDET

İnsanlığın doğuşu ile birlikte başlayan şiddet olgusu bireysel ve toplumsal öge ile birlikte karmaşık bir yapı ortaya koymaktadır. Bu sebeple şiddet olgusunu tam anlamıyla tanımlanmasında ve ortaya çıkarılmasında zorluk yaşanmaktadır. Çok farklı şekillerde kendini gösterebilen şiddet olgusu, günümüzde bireysel ve toplumsal boyutlarda sürekli yüz yüze gelebileceğimiz bir olgudur. Her toplumda kademe kademe fakat süreğen bir şekilde eziyet, sindirme, baskı, korkutma, cezalandırma, öldürme, başkaldırı günlük yaşamda karşımıza çıkan şiddet türleridir. Toplamların kültürel ve toplumsal yapıları ile benimsedikleri değer yargıları hangi eylemlerin şiddet olarak tanımlanacağını belirlemektedir (Kocacık 2001). Dünya Sağlık Örgütü (WHO), şiddeti amaçlı bir şekilde kendisine, bir başka kişiye ya da bir gruba yönelik tehdit ya da fiili olarak, mağdurda yaralanma, ölüm, psikolojik zarara ve gelişimsel sorunlara neden olması ya da olma olasılığının bulunması durumu olarak tanımlamaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 tarihli raporunda şiddet evrensel bir sağlık sorunu olarak bildirilmiş ve şiddetin üç tipinden bahsedilmiştir. İlki,kişinin şiddeti kendine yöneltmesi durumudur; kendini yaralama, sakatlama ve intihar gibi alt başlıkları mevcuttur. İkincisi kişiler arası şiddettir, iki alt kategoriden oluşmaktadır; aile üyeleri arasında ya da aynı ev içerisinde yaşamasalar bile yakın ilişkileri olan kişiler arasında yaşanan şiddet durumu ile genellikle ev dışında, birbirlerini tanıyıp tanımama durumuna bakılmaksızın aralarında bir ilişki bulunmayan kişiler arasında yaşanan toplumsal şiddet olarak adlandırılan şiddet durumudur. Sonuncusu ise kollektif şiddettir; sosyal, politik ve ekonomik olmak üzere üç şiddet tipine ayrılmıştır. Sosyal şiddet, belirli bir amaç için örgütlenmiş grupların suç teşkil eden saldırılarını, terör eylemlerini içerir. Politik-siyasi şiddet, savaş ve savaşa bağlı çatışmalar, çatışmalar, devletin şiddet içerikli davranışları ve daha geniş grupların saldırıya yönelik davranışlarını içermektedir. Ekonomik şiddet, ekonomik hareketliliği bozmak, temel düzeydeki hizmetlere ulaşımın engellenmesi ya da ekonomik olarak parçalanma ve bölünmeye neden olmak için yapılan saldırıları içermektedir (WHO 2002).

Şiddet, en yoğun olarak aile içerisinde yaşanmakta, özellikle de erkekten kadına yönelmektedir. İnsanlığın tarihi kadar eski olan aile içi şiddet, 20. yüzyılda önlenmesi gereken bir sorun olarak insan haklarının gelişimi ile birlikte kabul

görmeye başlamıştır. Feminist hareketlerin baskıları ve insan haklarının gelişimi ile birlikte özellikle ev içinde kadına yönelen şiddetin önlenmesine yönelik evrensel olarak çalışmalar başlatılmış, halen de çalışılmaya devam eden bu konu toplumların en önemli sorunlarından birini oluşturmaktadır. Şiddet, bireysel, psikolojik ve toplumsal nedenlere dayanmaktadır. Tüm toplumlarda yaygın olarak yaşanan ve bir insan hakkı ihlali olan şiddet, her ne kadar yasal düzenleme ve uygulamalarla engellenmeye çalışılsa da durdurulamamaktadır. Bireysel ve psikolojik sebepler genellikle saldırganlık ve hakimiyet kavramları çerçevesinde açıklanmıştır. Fromm, insanların ‘savunucu saldırganlık’ anlayışı temelinde içgüdüsel olarak hayatta kalma ve korunma amacıyla saldırganlığın meydana geldiğini, medeniyetlerin gelişmesi ile birlikte de bu durumun ikili ilişkilerde yaşam alanına müdahale olarak algılanan durumlarda sergilendiğini belirtmektedir (Fromm 1993). Şiddetin toplumsal boyutuna bakıldığında da daha çok öğrenilen davranış ve uygulamalar üzerine şekillendiği görülmektedir. Kaufman, şiddetin toplumsal sebeplerini ataerkil yapı ile toplumsal cinsiyet algısının şiddeti meşrulaştırdığı üzerinde durmaktadır (Kaufman 2008).

1.1.1. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet

Toplumsal cinsiyete dayalı olarak meydana gelen ve kişilere zarar veren fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik ya da sosyokültürel şiddet şeklinde ortaya çıkan şiddettir. Erkekler arasında, kadınlar arasında ya da erkek ile kadın arasında olabileceği gibi kamusal veya özel alanda da yaşanabilmektedir. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, erkek ve kadınlığa dair eşit olmayan rol dağılımları ile ilgilidir (Veur 2007).

Kadın- erkek ilişkilerinin yalnızca bireysel açıdan şekillenmemekte, aynı zamanda toplumsal yapının da kadın- erkek ilişkilerinde önemli bir rolü bulunmaktadır. Böylelikle ‘toplumsal cinsiyet’ kavramı feminist çalışmalarda kullanılmaya başlanmış, kadın ve erkekteki biyolojik farklılıkları betimleyen “cinsiyet olgusu ve sosyokültürel bir yapıyı tanımlayan toplumsal cinsiyet olgusu birbirlerinden ayrıştırılarak toplumsal, kültürel ve tarihsel bağlamlar ile erkeklik ve kadınlık toplumsal cinsiyet anlamları ile tanımlanmıştır” (Kimmel 1993).

Toplumsal kurallar tarafından bireylerin cinsiyetleri gereği yerine getirmesi beklenen rol ve görevler toplumsal cinsiyet kavramı içerisinde yer almaktadır. Toplumun baskın olan ideolojik yapısı, bu kuralların belirlenmesindeki en önemli etkiyi oluşturmaktadır. Tüm dünyada da şüphesiz bu rolleri belirleyen ataerkil

ideoloji en yaygın olan ideolojidir. Tarihsel süreçte erkeğin kadın üzerindeki egemenliğini pekiştirmek için kullanılan bu ideoloji, sosyal yapı ve çeşitli mekanizmaları içermektedir. Günümüzde ataerkillik, kadının toplumsal olarak farklı araçlarla ikincil konumda bulunmalarını sağlayan güç ilişkilerini açıklamak için kullanılmaktadır (Bhasin 1993). Eşitlik, kişinin tüm kabiliyetlerini eksiksiz ve hür bir şekilde ilerletebilecekleri toplumsal ortamın sağlanması, bu ortama yönelik siyasal ve toplumsal kaynaklı tüm engellerin ortadan kaldırılması şeklinde tanımlanmaktadır. Eşitsizlik ise önlenebilir ve müdahale edilebilir adil olmayan farklılıklardır. Erkek ve kadın arasındaki fizyolojik, biyolojik ve genetik özelliklerden kaynaklı farklılıklar bu sebeple eşitsizlik temelinde ele alınamamaktadır (Demirgöz Bal 2014). Bu farklılıklar üzerinden temellendirilmeye çalışılan eşitsizlik söylemi, ‘kadını koruma’ adı altında erkek egemenliği güçlendirmekte, erkek ve kadın arasındaki eşit olmayan güç ilişkisini doğallaştırmaya çalışarak kadının bu eşitsizliği kabul etmesini sağlamaya çalışmaktadır. Normalleştirilen ve doğal olarak gösterilen toplumsal eşitsizlikler, farklılıkların sömürüye dönüştürülmesinde araç olarak kullanılmaktadır. Bir ırkın, mezhebin, dinin, toplumsal sınıfın ya da cinsiyetin öteki üzerindeki üstünlüğü her türlü baskı ve şiddetin kullanılmasına yol açmaktadır (Sancar 2013).

Cinsiyetçi ideoloji temelinde kadın ve erkek arasında oluşturulan farklılıklar beraberinde haklardan yararlanamamayı, hak kullanımını engellemekte ve kişilerin ayrımcılığa uğrayarak dışlanmalarına neden olmaktadır (Cannon 2009). Böylelikle cinsiyetlerin aynı toplumsal fırsatlara, olanaklara, haklara ve koşullara sahip olamamaları; eğitim, sağlık, siyaset, çalışma ve karar alma sürecine katılım ile mülkiyet gibi konularda eşit fırsatlardan yararlanamamaları toplumsal tabakalaşmaya yol açmaktadır (Şaşman Kaylı 2016). Eğitim alanında kız çocuklarının; hane giderlerine ortak olması için ücretli tarım işçisi yapılması, ücretsiz olarak hane üretimine katkı sağlanmasının beklenmesi, kendisinden küçük kardeşlerinin bakımını sağlamalarının beklenmesi, özellikle kırsal kesimlerde okula devam ettirilmemeleri ve ergenlik döneminde okuldan alınmaları, erken yaşta evlendirilmeleri gibi cinsiyet eşitsizliğine maruz kalmaktadırlar. Sağlık alanında; kadınlar henüz doğmadan sağlık konusunda ayrımcılığa maruz kalmaktadırlar. Cinsiyet belli olduktan sonra cinsiyete dayalı kürtaj, annenin yeterli beslenememesi, doğum sonrası gerekli ve yeterli sağlık hizmetini alamama, yoksul ailelerde ve kırsal kesimlerde kız çocuklarının sağlığına ve beslenmesine daha az önem verilmesi, anne ölümleri, kadın sünneti gibi cinsiyet

temelli eşitsizliğin sağlık alanına yansımaktadır. Çalışma alanında; kadınların çalışma hayatından uzak tutularak ekonomik güçten mahrum bırakılmaları, çalışma alanının ‘ev’ olarak belirlenmesi ve böylelikle ücretsiz işgücünün oluşması, eşit işe eşit ücretin verilmemesi, temizlik, çocuk, yaşlı ve hasta bakımı gibi toplumsal cinsiyet rolleriyle bağlantılı işlerde sigortasız çalıştırılmaları, beceri ve teknik bilgi gerektiren işlere uygun görülmemeleri, yönetici konumunda işyerlerinde çoğunlukla erkek çalışanların olması, yaptıkları ev işlerini yani ev içi emeğin zaten doğası gereği görevi olarak adlandırılarak emeğin görülmemesi ve evin ekonomisine katkı vermeyen kişi olarak görülmesi kadının çalışma ve ücretli çalışma yaşamında cinsiyet temelli ayrımcılığa örnek gösterilebilmektedir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün 2014 yılındaki araştırmasında aile ve sosyal çevrenin kadının eğitimi ve çalışma yaşamına katılımını engellediğine yönelik bulguların olduğu, eğitimi engellenen kadınların oranının her 10 kadından 3’ü olduğu, 10 kadından 1’inin ise 15 yaşından sonra çalışmasının engellendiği ortaya konulmuştur. Karar alma mekanizmaları ile siyasete katılımı; kadınların ‘kadınlık’ ile bağlantılı işlerde görevlendirilmeleri sebebi ile siyasetten dışlandıkları ve böylece karar alma mekanizmalarına dahil edilmedikleri hem dünyada hem de ülkemizde bilinen bir durumdur. Kadınların bu konudaki mücadeleleri ve uluslararası gelişmeler ile siyasi partiler kadınlar için kotalar oluşturmuş, böylelikle son yıllarda kadın katılımında artış yaşanmaya başlamıştır. Mülkiyet konusunda ise; kadının emeğinin ekonomik bir karşılığının olmaması ve kabul görmemesi sebebi ile erkeğin edindiği mülkiyet ile kadının arasında büyük farklılıklar süregelen bir durumdur. Medeni kanunda 2002 yılında evlilik birlikteliği içerisinde edinilen malların paylaşılması hususunda yapılan değişiklik ile evliliğin boşanma ile sonuçlanması durumunda mülkiyet durumu değerlendirilmektedir (Öztürk 2015; Yaman, Aydın ve Tel 2015; KSGM 2015).

Çoğunlukla biyolojik farklılıklar üzerinden kadının eşitsizliğini kabullenmesini sağlamaya çalışan erkek egemen söylem, “kadınları koruma” kılıfı altında egemenliğini güçlendirmektedir. Toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel koşullarından beslenen tüm toplumlarda bir sorun teşkil eden toplumsal şiddet olgusu, o toplum içerisinde bulunan tüm bireyleri, özellikle de kadınları doğrudan etkilemekte, kadınların bireysel hak ve özgürlüklerini kısıtlamaktadır (Gökkaya 2009).

Aile içi şiddet, aile üyelerinden birinin diğerine, genellikle de güçlü olanın güçsüz olana yönelik fiziksel, duygusal, sözel ya da cinsel olarak kötü davranması

şeklinde tanımlanmaktadır (Arıkan ve İl 1994). Çoğunlukla aile içinde kadına yönelen şiddet, kadının eşi, babası, erkek kardeşi ya da erkek olan bir aile yakını tarafından uygulanmaktadır. Bunun sebebi olarak da toplumdaki geleneksel rol ve değerlerin erkeklere bazı hakları vermesi, hatta kadına yönelen şiddetin meşru kılınmasında iki önemli kavram dikkat çekmektedir. Bunlar, cinsiyet (sex) ve toplumsal cinsiyet (gender) kavramlarıdır.

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları ilk olarak AnnOakley(1972) tarafından “Sex, GenderandSociety” kitabında kullanılmış, birbirleriyle bağlantısı olan fakat farklı anlamlar olduğu üzerinde durulmuştur. Cinsiyet, biyolojik olarak cinsiyete dayanan farklılıkları açıklarken, toplumsal cinsiyet ise sosyo-kültürel olarak çevresel yapı ve kültürün kişilerin erkeklik ve kadınlık rollerinin belirlenmesi için kullanılmaktadır (Oakley 1972). Cinsiyet, kişilerin doğuştan getirdiği biyolojik ve genetik özelliklerden kaynaklı üreme işlevlerine göre ayrılan farklı iki kategoridir. Toplumsal cinsiyet, farklı kültürlerde ve farklı tarihsel dönemlerde kadınlara ve erkeklere sosyal olarak biçilen rol ve sorumlulukları ifade etmektedir (Başar ve Demirci 2015; Ünlüce, Halıcı, Özerdoğan ve Köşgeroğlu 2009).

Herhangi bir ırkın, toplumsal sınıfın, dinin ya da mezhebin diğeri üzerindeki üstünlüğü her türlü baskı ve şiddetin uygulanmasına zemin hazırlamaktadır. Cinsiyetçilik de tıpkı ırkçılık gibi bir cinsin öteki üzerindeki kurmuş olduğu iktidarı betimlemektedir. Bu da normalleştirilen ve doğallaştırılan toplumsal eşitsizliklerin farklılıkları bir sömürüye çevirmesinin bir aracıdır (Öztürk 2015). Ataerkil kapitalist yapıda olan ve cinsiyetçilik üzerinden biçimlenen günümüz işbölümü, üretim şeklinin işleyişi açısından yapılması gereken işlerin cinsiyet temelli dağıtılması anlamına gelmektedir Bahsedilen bu işler; üretim, yeniden üretim ve topluluk işleri olarak ayrılır. Üretim, hizmet ve mal üretimini kapsamaktadır; ücretli olan üretimde erkek egemendir. Yeniden üretim; ev işleri, ev halkının bakımı, çocuğun doğurulması ve bakımının sağlanması gibi kadınlığa has olarak görülen işleri kapsamaktadır. Topluluk işleri; mevcut aile ve topluluk ilişkilerinin devam etmesi için kadınlık işi ve becerisi olarak görülen insanlar arasında ilişki kurma, sağlamlaştırma, yemek davetleri, düğün ve dayanışma gibi organizasyonları içeren, sosyal düzenlemeleri içeren işlerdir (Öztürk 2015; Erdost 2016).

1.1.2.Kadına Yönelik Şiddet

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bir türü kadına yönelik şiddettir. Aile; aralarında kan bağı, evlenme ve diğer yasal yollar ile akrabalık bağı olan, genellikle

aynı ev içerisinde yaşamlarını sürdüren kişilerden oluşan; kişilerin sosyal, psikolojik, cinsel ve ekonomik gereksinimlerinin karşılandığı, topluma katılım ve uyumlarının gerçekleştirildiği ve düzenlendiği toplumun temel bir birimi olarak tanımlanmaktadır (Ünalın 1988). Aile içi şiddet ise aileyi bir araya getiren üyeler arasında yaşanmakta olup bireylerin sosyal, fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik durumlarını etkileyen ve kişisel bağımsızlıklarını ihlal eden kişinin aile üyelerine; ebeveynlerine, eşine, çocuklarına, kardeşlerine veya yakın akrabalarına yönelik hareketlerdir (Kelly ve Johnson 2008).

Bireylerin temel gereksinimlerinden olan beslenme ve bakım gibi ihtiyaçlarının karşılandığı, fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve geliştirilmesi için gerekli bir birim olan aile, çoğunlukla her türlü şiddetin yaşandığı ve uygulandığı bir yapı halindedir. Aile içi şiddet, aile üyeleri arasında, genellikle bir tarafın diğer tarafı baskı ve kontrol altında tutmaya yönelik olarak kullanılan her türlü davranışı kapsamaktadır. Aile içi şiddet, eğitim, yaş, ekonomik durum, etnik köken fark etmeksizin her türlü grupta karşılaşılan evrensel bir sorundur (Gülseren 2005).

Aileyi meydana getiren üyeler arasında yaşanan şiddet konusunda yapılan çalışmalara bakıldığında en yaygınının erkeğin kadına uyguladığı şiddet türünün olduğu, bunu çocuğa yönelik ve yaşlıya yönelik şiddetin izlediği anlaşılmaktadır. Fakat aile içi şiddet vakalarının çoğunun bildirilmemesi nedeni ile gün yüzüne yeterince çıkmamaktadır. Şiddet mağdurunun korkması, çekinmesi, utanması, yeniden şiddete uğrama korkusu gibi nedenlerle kolluk kuvvetlerine maruz kaldıkları şiddeti bildirememektedirler (Polat 2016).

Ataerkil düşünce yapısı ile şekillenen tüm kurumlar, cinsiyetler arasındaki hiyerarşik ilişkileri bağlamında kurumsallaşmaktadırlar. Bu sebeple ev içindeki emeğin görünmediği ve ücretsiz olduğu belirtilir, kadının ev içinde kurgulanması ile hizmet yükünde, eğitimde, kariyer ve meslekte ilerlemede kadınlar engellenmekte ve böylelikle eşitsizliğin temeli oluşmaktadır. İş bölümü, toplumsal cinsiyete göre belirlenmesi sebebi ile erkekler daha yüksek statülü ve daha yüksek ücretli işlere yönelmekte, böylece erkeğe bağımlılığı garantilenen kadınlar düşük statü ve düşük ücretle çalışmaları sağlanmaktadır. Çalışma hayatında çoğunlukla kadınların düşük ücret ve düşük statüde çalışmaları erkeğin kadın üstündeki ekonomik menfaatini daha da güçlendirmektedir. Neoliberal politikaların yapısı, eril merkezli ve güç, iktidar ve hiyerarşik ilişkilerle kurulması sebebi ile kadını güçsüzleştirmektedir. Bu

yüzden taciz, tecavüz, istismar ve şiddet gibi olaylar kadınların yüz yüze olduğu temel sorunlardır (Şaşman Kaylı 2016).

Aile içi şiddet, tüm dünyada ailenin mahremi olarak görülmekte, bu nedenle de genellikle paylaşılmayan hassas bir konumda bulunmaktadır. Bir aile üyesinin diğer bir aile üyesine uyguladığı şiddet, kişinin hayatını, fiziksel ve psikolojik bütünlüğünü tehlikeye sokmakta ve gelişimini ciddi düzeyde zarara uğratmaktadır(Gülseren 2005).

Dünyada ve ülkemizde aile içi şiddet konusu son yıllarda popüler araştırma konuları arasında yer almaktadır. Kadına ve çocuğa yönelik aile içi şiddet araştırmaları bugüne kadar şiddetin nedenleri, çeşitleri ve şiddet mağduru üzerindeki etkileri konusunda faydalı bilgiler sağlamıştır. Çalışmaların sonraki safhalarında daha fazla aile içi şiddetle mücadele, bu alanda çalışan kolluk kuvvetleri, sağlık, adli ve idari alanda çalışan personellerin müdahale biçimleri ve görevleri üzerinde durulmaktadır (Özgentürk, Karğın ve Baltacı 2012).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin en önemli sorunlarından biri olan kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, oransız bir biçimde kadınları etkileyen, bir kadına sadece kadın olmasından dolayı yöneltilen, cinsiyet kökenli şiddet olarak tanımlanmaktadır (Bal 2014). Toplumsal yapıdaki ataerkil ideoloji kadına yönelik şiddetin en önemli nedenini oluşturmaktadır. Kadın ve erkeğin toplumdaki konumu, ilişki ve rolleri özümseyen kültürel öğeler içinde değerlendirilmektedir. Yani toplum içinde kadın ve erkeğin rol dağılımları genellikle cinsiyet rol kalıpları uzantısında olmaktadır. Toplumda kadın; besleyen, büyüten, bakan, ev işini yapan, karar verme ve para kazanma sorumluluğu taşımayandır. Erkek ise ailenin yaşam idamesi için para kazanma sorumluluğu olan otorite figürü, ailenin güvenliğinden ve korunmasından sorumludur. Bu erkek egemen ideoloji şiddeti doğurur, besler ve kadınların destek ve yardım almasını engelleyip şiddetin devam etmesini sağlar. Yani toplumun hukuksal, ekonomik, toplumsal, siyasal, geleneksel ve eğitimsel yapısındaki ayrımcı ve kadının erkeğe bağımlılığını zorunlu kılan bu mekanizmalar kadına yönelik şiddeti üretmektedir (Gökkaya 2009).

Temelde cinsiyet eşitsizliğine dayanan kadına yönelik şiddet çoğunlukla erkek egemen kültürün bir ürünü olarak kadına yönelmiştir. Şiddet faili ile şiddet mağdurunun bir ilişki içerisinde bulunmasını gerektirmez. Buna karşın birinci düzeyde akraba bağı olan kişilerin birbirlerine yönelttiği ve uyguladığı şiddet olarak

tanımlanmakta, kadına yönelik şiddetle mücadele ise eşlerinden şiddet gören kadınlar üzerine temellendirilmektedir (Altınay ve Arat 2007).

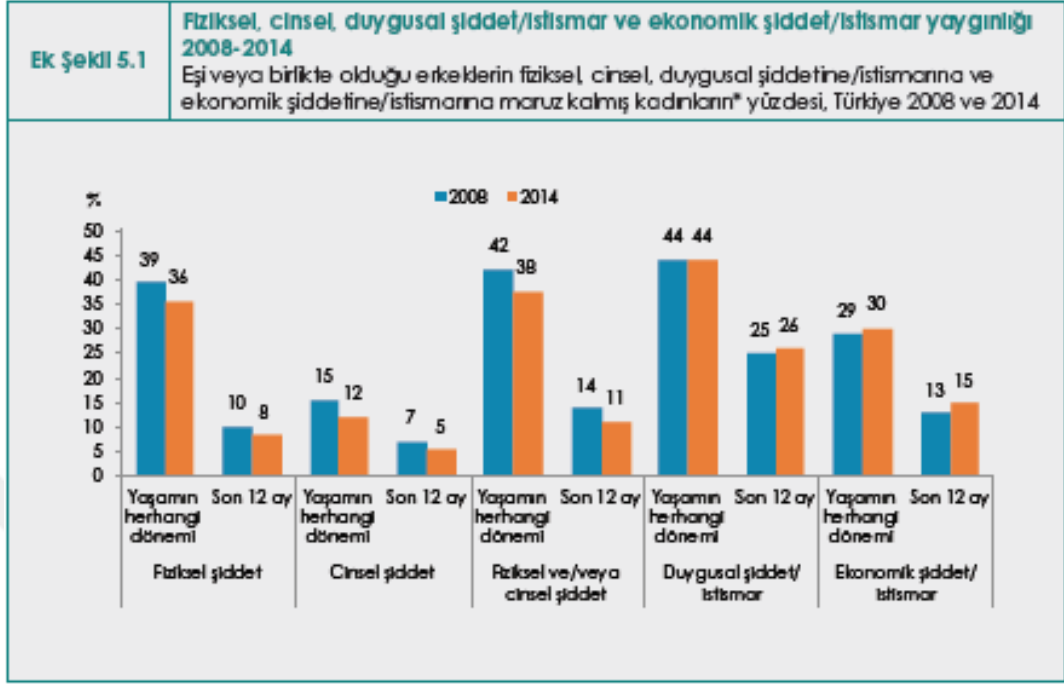
Kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitsizliği temelinde ortaya çıkan ve toplumda kadının ikincil bir konumda bulunması sebebi ile maruz kaldığı fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik şiddeti ifade etmektedir. 2011 yılında imzalanan İstanbul Sözleşmesinde kadına yönelik şiddet “bir insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılmaktadır ve ister kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan toplumsal cinsiyete dayalı her türlü eylem ve bu eylemlerle tehdit etme, zorlama ve keyfi olara özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelir.” şeklinde tanımlanmıştır (Avrupa Konseyi 2011).

Ülkemizde son yıllarda aile içi şiddet ve çocuk istismarı hususunda farkındalık ve ilgi düzeyinde artış görülmektedir. Kadının insan hakları alanlarında ülkedeki kadın hareketlerinin yüksek düzeyde etkili savunma çalışmaları yürütmeleri sebebiyle önemli değişimler yaşanmaktadır. Ülkemizde aile içi şiddet mağdurları, mevcut sosyal hizmetler, insan sayısı ve kapasitesi, ekonomik kaynaklar, her türlü alet ve deneyim eksikliğinden dolayı mağduriyet yaşamaktadır. Bu nedenle karmaşık ve çok yönlü olarak çalışılması gereken bir olgu olan aile içi şiddet konusunda politika üreticiler, adli makamlar, emniyet, sağlık kurumları ve sosyal hizmet kurumlarının uyum içerisinde çalışmaları gerekmektedir (İbilioğlu 2012; Altınay ve Arat 2008).

Kadınların evde yaşadıkları şiddeti konuşmalarına ilk olarak bilinç yükseltme grupları ortam sağlamıştır. Toplum aktivistleri, feministler ve daha önce şiddete maruz kalan kadınlar, örgütlenmeye başlayarak şiddete uğrayan kadınların ihtiyaçlarını karşılamak için yeni yollar bulmaya çalışmışlar ve ‘aile içi şiddet’ şeklinde söylemlerde bulunulmaya başlanan problemi tanımlamışlardır (Sullivan ve Gillum 2001).

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2008 yılında ve 2014 yılında “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Araştırması” yapmış ve her ikisinde de benzer sonuçlar elde edilmiştir. Son olarak 2014 yılında yapılan araştırmada; hayatının herhangi bir bölümünde eşi ya da birliktelik yaşadığı kişi tarafından fiziksel şiddete uğrayan kadınların oranı %35,5’tir. Evlenen kadınların %12’si hayatlarının bir döneminde cinsel şiddete maruz kalmıştır. Fiziksel ve/veya cinsel şiddet mağduru kadınların oranı %37,5’tir. Duygusal şiddet mağduru kadınların oranı %43,9 ve

ekonomik şiddet mağduru kadınların oranı %30'dur. Aşağıdaki tabloda 2008 ile 2014 yılında yapılan araştırmanın karşılaştırması yer almaktadır. (KSGM 2009; KSGM 2015).

2014 yılındaki araştırmada ilk kez ısrarlı takip şiddet türü olarak ilk kez araştırma kapsamında veri toplanmış, ülke genelinde ısrarlı takibe en az bir defa maruz kalan kadınların oranı %27 bulunmuştur (KSGM 2015).

Şiddet ataklarının temel dört nedeni EmersonDobash ve RussellDobash'ın yapmış olduğu araştırma ile ortaya konmuştur;

- Erkeklerin kıskanç olması, eşlerini bir başkası ile paylaşmak istememeleri,
- Erkeklerin kadınlara biçilen ev ve aile içerisindeki görevlere ilişkin beklentileri,
- Erkeklerdeki kadınların yapmış olduğu hatalar nedeni ile kendilerinde cezalandırma hakkı ve yetkisi olduğuna dair inançları,
- Erkeklerin mevcut otoritelerini ve konumlarının devamlılığının önemi (Dobash E. ve Dobash R. 1992).

Bu sonuçlar, 'toplumsal cinsiyete dayalı rol dağılımı ve iktidar ilişkisi' ile 'aile içi kadına yönelik şiddet' arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır. Erkek iktidarı, aile içerisinde kurulmakta ve yeniden üretilmekte, böylece erkek egemenliğine dayanan toplumsal yapı tekrar tekrar desteklenmektedir. Aile içerisindeki iş bölümünü de erkeğin toplumsal kadın rollerine dayanan beklentilerini yansıtmaktadır. Erkeğe ait

olan genellikle kamusal ve ücretli; kadına ait olanın ise eviçi, ve herhangi bir ücret karşılığında olmayandır. Yapılan bu iş bölümü, toplumdaki kadının yerini konusundaki genel düşünceyi de yansıtmaktadır. Ailedeki işleyiş şekline karar veren erkek iktidarı ise kadının aile içindeki yerini belirleyen unsurdur. Farklı ülkelerdeki aile üzerine yapılan araştırmalarda kadınları erkeklere, gençleri de yaşlılara biat ettiren ataerkil düzeni ve bu düzeni destekleyen erkek egemen ideolojileri ortaya koymaktadır (Connell 1998).

Kadına yönelik şiddetin bir insan hakları ihlali olduğu ilk olarak Viyana'da yapılan Birleşmiş Milletler Dünya İnsan Hakları Konferansında kabul edilmiştir. Konferansta kadına yönelik şiddet, kadınların temel haklarını, özgürlüklerini ve fiziksel bütünlüklerini tehdit eden her türlü davranış olarak tanımlanmıştır (Arın 1998).

Kadına yönelik şiddet fiziksel, ekonomik, duygusal ve cinsel olmak üzere dört farklı biçimde gruplandırılmaktadır. Şiddete maruz kalan kadınların vücut bütünlüğünün zarar görmesi; bedeninde geçici ya da kalıcı hasarların oluşması, hatta ölümle sonuçlanması durumudur. Duygusal şiddet ve ekonomik şiddet mağduriyetinde genellikle kanıta dayalı bir bulguya rastlanmaması nedeni ile aslında en sık karşılaşılanı, fakat ortaya çıkarılması ve dolayısıyla önlenmesi zor olan şiddet türlerindendir. Cinsel şiddet ise beraberinde fiziksel şiddeti de barındıran, kişinin cinsel bütünlüğüne yönelik yapılan saldırıdır. Cinsel şiddet her zaman fiziksel bir eylem olması gerekmemekte, sözlü olarak uygulanan cinsel taciz de cinsel şiddet kapsamında yer almaktadır (Polat 2016).

Kadına yönelen şiddeti görünür kılabilmek için türleri ile ele alınmalı ve tüm şiddet türlerinin birbirleri ile iç içe olduğuna dikkat edilmelidir. Fiziksel şiddet, kadının vücut bütünlüğünü tehlikeye sokan, kişiye acı veren her türlü saldırıdır. Kişinin fiziki olarak zarar görmesine sebep olan her türlü davranışı içeren fiziksel şiddet, sağlıklı olamayan koşullarda yaşamaya zorunlu bırakma, töre ve namus cinayetlerine kadar ağır sonuçlara yol açmaktadır. İtmek, saç çekmek, sıkmak, ısırarak, tokatlamak, nesne ile vurmak, tekmelemek ve kesici delici aletler ve silah gibi araçla yaralamak gibi kadına zarar veren davranışları kapsamaktadır. Cinsel şiddet, kadının rızası dışında, cinsel nitelikli davranışlarda ve temasta bulunma, cinsel birlikteliğe zorlama, bastırma ve kontrol etmek için cinselliği araç olarak kullanma, kadının istemediği kişi, ortam ve zamanda cinsel davranışa zorlama olarak tanımlanmaktadır. Cinsel şiddet, Dünya Sağlık Örgütü tarafından cinsel davranış

amaçlı girişim, cinsel içerikli istenmeyen konuşmalar, kişiyi cinsellik amaçlı kullanma, uygulayıcı ve mağdur arasındaki ilişkinin boyutuna bakılmaksızın iş veya ev ortamında bireyin cinselliğine yönelik yaptırımlar şeklinde tanımlanmıştır. Psikolojik şiddet, korkutma, bağırma, hakaret etme, küfür etme, tehdit etme, küçük düşürme, eve kapatma, ne giyeceği, kiminle görüşeceği, nereye gideceği gibi davranış ve ilişkilerini sınırlandırma, çocukları göstermeme gibi tehditlerde bulunma, öfkesini çocuğa yönlendirme ve silah gösterme gibi eylemler ile kursa gitmek gibi kişisel gelişimi için katıldığı aktiviteleri engelleme eylemlerini kapsamaktadır. Ekonomik şiddet, kadının kontrol altına almak veya cezalandırmak için kadının çalışarak para kazanmasına müsaade edilmemesi, istemediği halde çalışmaya zorlanması, para harcamasında kısıtlanma yapılması, kendisini de ilgilendiren paranın nasıl kullanılacağı gibi kararlarda söz hakkı tanınmaması, elindeki paranın, malın ya da kişisel eşyasının alınması, kadının çalıştığı yerinde işten çıkarılması için olay çıkarıcı eylemlerde bulunulması, ev giderleri için gerekli olan paradan mahrum bırakılması, engeli olan kadının zorla dilendirilmesi gibi ekonomik olarak kadına zarar veren eylemleri kapsamaktadır (Yeniocak 2013; KSGM 2016; Öztürk 2015).

Ülkemizde kadına yönelik şiddet oldukça yaygındır. Altınay ve Arat'ın 2007 yılında yapmış oldukları araştırmada katılan kadınların en az bir defa fiziksel şiddete uğrayanların oranının %34 olduğu ortaya çıkmıştır. %14'ünün en az bir defa istemediği zamanda cinsel ilişki için zorlandığını beyan etmiştir. Cinsel şiddete maruz kaldığını beyan edenlerin %67'sinin aynı anda fiziksel olarak da şiddete uğradığı belirtilmiştir. Çalışmaya katılanların %29'unun ekonomik şiddete uğradığı belirlenmiştir (Altınay ve Arat 2008).

Yapılan araştırmalara göre, yetişkinlik döneminde olan kadınların yaklaşık %20-25'inin fiziksel şiddete, %10 'dan fazlasının da cinsel şiddet mağduru olduğu ortaya çıkmıştır. Kadına yönelen şiddetin tüm biçimleri ele alındığında bu oranın %45'lere çıktığı görülmektedir (Sallan Gül 2011).

Yapılan araştırmalarla, kültürel ve toplumsal normların, şiddete maruz kalan kadınların yardım isteme ya da eşlerini terk etme gibi konularda karar almalarında doğrudan etkili olduğu ortaya konmuştur. Ataerkil toplumsal yapı, kadınları anne ve eş olarak konumlandıkları aile birlikteliğinde evliliğin yürütülmesi sorumluluğunu da yine kadına yüklemektedir. Biten evliliklerin de kadının hatası olarak görülmesi sebebiyle suçlanmamak adına da şiddete katlanmak durumunda kalmasına ve hiç kimseden yardım istememesine neden olabilmektedir (Mor Çatı 2007). Yapılan

araştırmalarda şiddete maruz kalan kadınların o ortamdan uzaklaşamadıklarında ya da kendilerine uygulanan şiddeti durduramadıklarında çaresiz hissettikleri, bu sürecin uzun süreye yayılması durumunda da bu hissiyatın kronikleştiği ortaya konmuştur (KSGM 2008). şiddet mağduru kadının şiddet görmüş olması nedeni ile utanç duyması ve söylediği takdirde daha fazla şiddete maruz kalabileceği endişesi ile yaşamış olduğu bu şiddeti gizleme eğilimindedir (Gölseren 2005).

şiddet mağduru kadınlarda depresyon, kaygı, kabus görme, güvensizlik, intihar girişimi, bedensel semptom üretme ve sürekli tedirgin olma gibi travma sonrası yaşanılan strese bağlı olarak psikolojik rahatsızlıklar yüksek oranda görölmektedir. (İlkkaracan ve Gölçür 1996). Devamlı olarak şiddet tehdidi ile yaşamak ve şiddete maruz kalmak, kadınların özgüvenlerini ve kendi yaşamları hakkında karar verebilme becerilerini yok etmektedir. Bu nedenle şiddet mağduru bu kadınların içinde bulundukları şiddet ortamından uzaklaşabilmeleri, çaresizlik duygusundan kurtularak kendi yaşamlarını bağımsızca planlayabilmeleri için güçlenebilecekleri yerler olarak kadın konukevlerinin varlığı ve yaygınlığı oldukça önemlidir. Bu noktada, kadın hareketleri ve tarihçesi bu kadın konukevlerinin işleyişi biçimleri ve etkililiğinin artırılmasında önem kazanmaktadır.

1.1.3. Kadına Yönelik şiddetle Mücadelenin Tarihçesi

Tarih boyunca kadınlar pek çok alanda kendilerini var etme çabası içerisinde olmuş, yaşamlarının her dönemlerinde sadece ‘kadın’ olmalarından dolayı yaşadıkları eşitsizliklere ve ayrımcılıklara karşı doğrudan ya da dolaylı olarak mücadele içerisinde yer almışlardır. Uzun ve sancılı süreçlerin, hatta can kayıplarının da yaşandığı mücadeleler sonucunda göstermiş oldukları karşı duruş neticesinde kimi hakların kazanılması sağlanmışır. Bu bölümde ilk önce dünyadaki, daha sonra ölkemizdeki kadın hareketlerinin tarihçesine değinilerek kadın hareketleri sonrası edinilen kazanımlar, geliştirilen politikalar, uluslararası ve ulusal mevzuatlar ve sığınma evlerinin nasıl kurulduğu üzerinde durulacaktır.

Eşitlik ve özgürlük hareketi olan feminist mücadele sonucunda kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmaları gelişme göstermeye başlamıştır. Modernleşme ve kapitalizmin etkisiyle geleneksel yapı güçsüzleşmeye başlamış, toplumsal eşitsizliğin ve bireyselleşmenin olumsuz sonuçları nedeni ile de hak mücadeleleri başlamıştır. ‘Birinci dalga feminist hareket’ olarak anılan süreçte, 1800’lerin ortaları ile 1900’lerin başında her kesim ve sınıftan kadınlar, yaşadıkları eşit olmayan koşullara itiraz etmeye başlamışlardır. İşsizlik, kötü çalışma şartları, ücretin düşük olması gibi

sorunlara karşı işçi kadınlar, siyasal haklardan ve eğitimden mahrum kalan orta sınıf kadınlar karşı çıkmış, ilk olarak yasal düzenlemelerde kadın erkek eşitliği konusunda mücadele vermişlerdir. Kadın hareketi, oy kullanma hakkı için edilen mücadele (Süfrefjathareketi) İngiltere’de, sosyalist işçi hareketi Fransa ve Almanya’da, ırkçılık ve köleliğe karşı hareket de Amerika’da ön plana çıkmıştır. 1960’lardan itibaren de ‘ikinci dalga feminist hareket’ ile toplumsal yaşamın tüm alanlarında kadın erkek eşitliğinin sağlanması, ev içindeki kadın emeğinin görünürlüğünün sağlanması, kürtaajın yasallaştırılması ve özellikle de aile içinde kadına yönelen şiddet ile mücadele odak noktası haline gelmiştir. Dünyadaki ilk sığınma evlerinin bu dönemdeki mücadele sonucunda açılmıştır (Öztürk 2015).

1.1.3.1.Dünyada kadın konukevlerinin tarihçesi

1960’lardan önce şiddet mağduru kadınların, afet mağdurları, evsiz ve alkolikler ile birlikte evsiz barınakları, ordu kurtarma evleri ve kilise evleri gibi sığınaklarda hep beraber kaldıkları görülmektedir (Açıkel 2009). Günümüz anlamıyla, dünyadaki ilk kadın konukevinin 1968 yılında Norveç’te açıldığı bilinmektedir. Sonrasında İngiltere’de 1972 yılında, Amerika’da 1974 yılında, Almanya’da 1976 yılında, Avusturya’da 1978 yılında ve 1979 yılında da İsveç’te açılmıştır. Çoğunlukla bu kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ya da şiddete maruz kalmış kadınlar tarafından işletilmiştir. Finansal kaynağı ise devlet ya da kamu tarafından kendilerine sağlanan destekler ile karşılamışlardır. Kadın konukevlerinin kim tarafından işletileceği ve kadın konukevlerinin ihtisaslaşması gibi konularda 1980-1990 yılları arasında tartışmalar başlamış ve 2000’li yıllarda kadın konukevlerinin sayısının artırılması için halkın da sürece dahil olduğu mücadeleler verilmiştir. Bu mücadelelerin sonucunda da sığınmaevleri, fiziksel engeli olan, psikolojik problemleri yoğun olan, yüksek can güvenliği riski olan, namus cinayeti tehlikesi bulunan ya da küçük yaş grubu çocuğu bulunan kadınlara yönelik ayrı ayrı kadın konukevleri açılmaya başlanmıştır(Ustabaş 2014).

1.1.3.2.Aile içi şiddette ilişkin düzenlemeler

Aile içi şiddet, hem ayrımcılık hem de insan hakkı ihlali olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiddeti suç olarak kabul eden hukuki yapılanmalarda politika unsurları uluslararası ve ulusal sözleşmelerle birlikte şiddetin önlenmesi yönünde çalışmalar gerçekleştirmektedir. Ülkemizde de kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal düzenlemeler büyük bir önemi sahiptir. Fakat yasaların uygulanması, en az yasaların

varlığı kadar önemlidir. Kadın örgütlerinin sisteme yönelik yaptıkları eleştirilerin en başında yasaların uygulanmaması ve gereken altyapının da bu yasaların uygulanması için oluşturulmaması gelmektedir. Uluslararası kadına yönelik şiddet ile ilgili yapılan düzenlemelerin Türk hukukundaki düzenlemeler konusunda etkisi oldukça büyüktür. Ülkemiz tarafından kabul görerek imzalanan uluslararası sözleşmelerden İstanbul Sözleşmesi ve CEDAW'ın çok önemli bir yeri vardır. Bu bölümde öncelikle bu sözleşmeler üzerinde durulacak, daha sonra ulusal düzenlemelerin en kapsamlılarından olan 6284 sayılı kanunu ile tüm bu sözleşmeler bünyesinde kurulan Kadın Konukevleri ve ŞÖNİM gibi örgütsel yapılanmalara değinilecektir.

1.1.3.2.1. Kadına yönelik her türlü ayrımcılığın önlenmesi sözleşmesi (CEDAW)

Ülkemizde ve dünyada çok yaygın bir sorun olan aile içi şiddetle mücadele çalışmalarına yaklaşık kırk yıl önce başlanmıştır. Bu çalışmaların en temel dayanağının ve kaynağının Mexico City'de 1975 yılında düzenlenen Birinci Dünya Kadın Konferansı'dır. Bu konferans sonrasında 1975-1985 yılları arasındaki süre 'Kadın On Yılı' olarak ilan edilmiş ve kadınların durumlarının bu on yıllık süre içerisinde iyileştirilmesi için toplantılar ve konferanslar düzenlenmiştir. 1979 yılında Genel Kurul tarafından kabul edilip 1980 yılında da üye olan ülkelerin imzasına açılan 'Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)' bunların en önemlisidir. Çocuk Hakları Sözleşmesinin ardından en geniş katılıma sahip olma özelliği olan bu sözleşme 1985 yılında ülkemiz tarafından imzalanmıştır. Sözleşmenin ilk maddesinde ayrımcılık "ilişki durumlarına bakılmaksızın kadın-erkek eşitliği temelinde politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınması, kullanılması, yararlanılmasına engel teşkil eden ya da ortadan kaldıran veya bu amacı güden cinsiyete bağlı olarak gerçekleştirilen herhangi bir ayırım, mahrumiyet ve kısıtlanma" olarak tanımlanmaktadır. Sözleşme, bireylerin eşit ve özgür haklara sahip, insan onurunun rencide edilmediği ve cinsiyetçi ayrımın yapılmadığı bir yaşamı savunmaktadır. Hem ulusal hem de uluslararası boyutta kadın- erkek eşitliği prensibinin mevzuat ile iç içe geçmesini sağlayarak mevzunun kabul görmesini ve içselleştirilmesini gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. Sözleşmede kadın ve erkeğin eğitim, sağlık, ekonomik, istihdam, sosyal güvenlik, siyasal, kültürel alanlarda eşit haklara sahip olmaları hususlarında tedbirlerin alınacağı da belirtilmektedir. Böylelikle kadınların maruz kaldıkları bütün ayrımcılık biçimlerine

karşı çıkararak yaşam standartlarını yükseltmeyi taahhüt etmektedir (Sallan Gül 2011; Yıldırım 2016).

Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda 1993 yılında kabul edilen bildirge, şiddetin toplumsal cinsiyet temelinde ele alınarak vurgulanması, kadın erkek ilişkilerinde yaşanan şiddet olaylarını kadına yönelik şiddet şeklinde tanımlaması nedeni ile önemlidir. Bildirge niteliğinde olması sebebiyle bağlayıcı özelliği bulunmamaktadır, fakat şiddet mağduru kadınların korunmasında devletin sorumluluklarının belirtilmesi, faillerin cezalandırılması ve şiddetin önlenmesi konularına ağırlık vermesi sebebiyle de önem kazanmıştır.

1.1.3.2.2.Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle ilişkin avrupakonseyi sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen ve imzalanan bu sözleşme Avrupa düzeyinde kadına yönelik şiddetle mücadelede imzalanan ilk uluslararası sözleşme olma özelliği taşımaktadır. 7 Nisan 2011 tarihinde İstanbul’da imzaya açılmış ve Türkiye Avrupa Konseyi Dönem Başkanlığı döneminde olması sebebi ile ilk imza ülkemizce atılmıştır. Bu nedenle İstanbul Sözleşmesi olarak da anılmaktadır. Kadına yönelik şiddeti bir insan hakkı ihlali olarak ele almaktadır. Uluslararası yaptırımı ve bağlayıcılığı olan ilk sözleşme olan İstanbul Sözleşmesi 1 Ağustos 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. Sözleşmede, kadınla erkek arasındaki güç ilişkisinin eşitsizliği temelinde şiddetin kadına yöneldiği, kadın üzerinde erkek baskısının olması nedeniyle kadının gelişiminin engellendiği gibi konulara değinilmiştir. Tüm nedenlerden dolayı ‘önleme, koruma, kovuşturma ve mağdur destek mekanizmaları’ oluşturularak şiddetle mücadele edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Sözleşmenin öncelikli amacı; “kadınları tüm şiddet türlerine karşı korumak, şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırarak kadınların güçlenmesini sağlayıp toplumsal cinsiyet eşitliğini yaygın hale getirmektir” ve bu amaç doğrultusunda sadece devletin kuruluşlarını değil, yerelde ve uluslararası alanda sivil toplum kuruluşlarını da dahil ederek destek vermeleri sözleşmede yer almaktadır. Kadınlara yapılan her türlü cinsiyetçi ayrımcılığa karşı durarak politikaların oluşturulması ve böylelikle şiddete yönelik bütüncül olarak tedbirlerin

alınması planlanmıştır. Ayrıca ülkede kadınların şiddet deneyimlerine yönelik olarak istatistiki verilerin toplanması ve bu verilerin yayınlanması yer almaktadır.

Sözleşmede, “aile içi şiddetin” bireyler arasında herhangi bir hukuki ya da biyolojik olarak bir bağ olup olmamasına bakılmaksızın eski eş, evlilik dışı birliktelik, beraber yaşanan aile fertleri gibi üyelere arasında meydana gelen şiddet olayları olarak kabul edilmektedir. Aynı zamanda kadına yönelen şiddeti özel/kamusal alan farkı gözetmeksizin ‘toplumsal cinsiyete dayalı’ meydana gelen her türlü şiddeti yasaklamaktadır.

Kültürel ve sosyal düzlemdeki kadın ve erkekliğe yönelik sergilenen davranış kalıplarının toplumsal cinsiyet eşitliği temel alınarak değiştirilmesi için uygulamalar yapılması düşünülmüştür. Şiddet mağduru kadın ve bu kadınların çocuklarının mevcut ihtiyaçları temelinde haklarının korunması gerektiği beyan edilmektedir. Sözleşmede, çocukların aile içi şiddet mağduru olarak kabul görmeleri için doğrudan şiddete uğramalarının gerekmediği, ev içerisinde yaşanan şiddete tanıklık etmelerinin de şiddet mağduru olarak kabul görmelerinde yeterli olduğu vurgulanmaktadır.

1.1.3.3.Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadelenin tarihçesi

Türkiye’de feminist kadın hareketleri ve mücadeleleri, kadına yönelik şiddetle mücadele sisteminin gelişmesinde büyük önem taşımaktadır. Özellikle bazı gazeteci ve sanatçıların cinsel taciz ve şiddet gibi konularda farkındalığı artırmaya yönelik 1980’li yıllarda yaptıkları çalışmalar oldukça önemlidir. Devamında kadına yönelik ev içi şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği ve ataerkillik gibi konular yürütülen kampanyalar, dergiler ve tartışma gruplarıyla irdelenmiştir. 1987 yılında, Çankırı’da, eşinden şiddet gören bir kadının açtığı boşanma davasını ‘Kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyeceksin.’ sözüne atıfta bulunarak hakim reddetmiş, ve ‘dayağa hayır’ kampanyası başlatılmıştır (Öztürk 2015; Sallan Gül 2011).

Kadın hareketi, 1987 yılında ‘Dayağa Karşı Kadın Dayanışması Kampanyası’ ile birlikte aile içindeki kadına yönelen şiddetin görünür hale gelebilmesi için mücadele vermiştir. Kadının eşi tarafından darp edilmesi aile içindeki özel bir mesele değil, politik bir problem olduğu duyurulmaya çalışılmıştır. Bu süreçte, aile içerisinde erkek egemenliğini destekleyen ve sürdürülmesine olanak sağlayan ev içi şiddet, kamusal alanda görünür kılınmıştır (Açıkel 2009; Altınay ve Arat 2007).

1.1.3.3.1.Türkiye’de kadın konukevlerinin tarihçesi

Türkiye’de 1980’den sonra başlayan kadın hareketi ile birlikte ‘kadına yönelik şiddetle mücadele’ konusunda önemli gelişmeler yaşanmaya başlamıştır.

Öncülüğünü feminist kadın kuruluşlarının yaptığı şiddetle mücadele alanında hizmet veren kurulumlar 1990 yılında açılmaya başlanmış, ülkemizin ilk bağımsız olan danışma merkezi, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı 1990 yılında İstanbul’da açılmış, sığınak kısmı ise 1993 yılında hizmet vermeye başlamıştır. Beş yıl boyunca hizmet veren sığınak, yaşanan güçlükler nedeni ile tek başına faaliyet sürdürememiş, 2005’te Beyoğlu Belediyesi ile birlikte yürütülen sığınak 2008 yılında kapatılmış, 2008 yılında Şişli Belediyesi sığınmaevi hizmetini yeniden başlatmıştır. 1991 yılında ise Ankara’da Kadın Dayanışma Vakfı, Altındağ Belediyesi ile yaptığı bir protokol ile Kadın Dayanışma Merkezini açmıştır. 1994 yılında kapatmak zorunda kalınan merkez, 1999 yılında yeni bir Danışma Merkezi olarak yeniden açılmış, ve Yenimahalle Belediyesinin tahsis ettiği bir mekanda Dayanışma Merkezi ve Sığınma evi olarak hizmet vermeye başlamıştır. Fakat 2004 yılında, genel seçim sonrasında mültecilere ve sığınmacılara hizmet vermek üzere dönüştürülmüştür. Günümüzde kadın konukevi hizmeti Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sivil Toplum Kuruluşları ve Belediyeler tarafından verilmektedir (Altınay ve Arat 2007; Sallan Gül 2011).

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler, ‘Kadın Misafirhaneleri’ ismiyle ilk kadın sığınma evlerinin açılışını yapmış daha sonra ‘Kadın Konukevi’ ismiyle hizmete devam edilmiştir. Uzun yıllar boyunca da bu kadın konukevleri, huzurevinin bina bünyesinde bir köşede hizmet vermiştir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı sığınma evleri yönetmeliği 1998 yılında çıkarılmıştır (Sallan Gül 2011). Şu an ülkemizde Bakanlığa bağlı 110, Belediyelere bağlı 32 ve Sivil Toplum Kuruluşlarına ait 1 olmak üzere toplamda 133 kadın konukevi bulunmakta olup bu kadın konukevlerinin toplam kapasitesi 3454’tür ve kadın konukevi bulunmayan il bulunmamaktadır.

Ulusal Düzenlemeler

Ülkemizde, TCK’da fuhuş yapanların tecavüze uğraması durumunda zanlıya ceza indirimi öngören 438. Maddesinin 21 Kasım 1990’da yürürlükten kaldırılması, Türkiye’deki kadın hareketlerinin hukuki anlamda ilk kazanımıdır. Yine 1990 yılı Kasım ayının 29’unda Anayasa Mahkemesi tarafından kadınların ev haricinde kocalarının izni ile çalışmaları hususundaki eski Medeni Kanunun 159. Maddesi iptal edilmiştir. Zinanın suç unsuru teşkil ettiğine dair madde erkeklerde 1996 yılında, kadınlarda ise 1998 yılında yasadan çıkarılmıştır. Kadınlar, 1997 yılında kendi soy isimlerini kocaların soy isimleri ile birlikte kullanma hakkını elde etmişlerdir.

‘kadına yönelik şiddetle mücadele’ kapsamında gerçekleştirilen en mühim yasal çalışmalardan biri 1998 yılında yürürlüğe giren “4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun”dur. Her ne kadar ailenin korunması temel alınsa da feministlerin uzun süre aile içinde kadına yönelen şiddet ile mücadele konusunda yapmış oldukları çalışmalara yönelik bir gelişmedir. 1996 yılında CEDAW kapsamında bürokrat ve akademisyenler tarafından hazırlanan ‘Türkiye Raporu’nda ülkede şiddetle mücadele noktasında alınan tedbirlerin yetersiz olduğu vurgulanmış ve gelen eleştiriler üzerine ülkede bu kanunun çıkması yönünde yoğun bir çalışma yürütülmüş ve 4320 sayılı kanunun çıkarılmasında bu şekilde bir rol oynamıştır. Kanun, aile içi şiddet mağdurlarının korunabilmesi amacıyla şiddet uygulayıcısına ihtar, evden uzaklaştırma ve hapis cezasını öngörmektedir. Yani, “şiddet uygulayıcısına yönelik düzenlenen tedbirler ile aile içerisinde kadına ve çocuğa yönelen şiddetin önlenmesinde kapsayıcı hükümler içeren yasal bir araç” olmuştur (Altınay ve Arat 2007).

Kanunun kadın yerine aileyi koruması, kadını bir birey olarak ele almaması, kadına yönelik şiddetin önlenmesi yönünde hükümler içermemesi ve usule ilişkin olan hükümlerin net bir şekilde olmaması gerekçeleri ile doktrin ve sivil toplum örgütlerince eleştirilmiştir. 4320 sayılı Yasanın çıkarılması, süreç içerisinde, aile içi şiddetin engellenmesi için yararlı olmuş fakat, uygulama esnasında aksaklıkların yaşandığı görülmüş, bu aksaklıkların giderilmesi amacıyla 2007 yılında 5636 sayılı kanun çıkarılarak diğer aile bireylerini de kapsayacak şekilde düzenlemeler yapılmıştır. 2008 yılında çıkarılan uygulama yönetmeliği ile de Kanunda “ aile içi şiddet” olarak yer alan şiddet türlerine Yönetmelik ile açıklama getirilmiş; şiddet “aile üyelerinin fiziksel, cinsel, psikolojik ya da ekonomik olarak zarar görmesi ya da acı çekmesi ile sonuçlanması olası hareketler, buna yönelik tehdit ve baskıyı veya özgürlüğün keyfi olarak engellenmesini de içeren, kamusal ya da özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik ve sözel her türlü davranış” şeklinde tanımlanmıştır. Fakat, yapılan düzenlemeler resmi nikahsız olan birliktelikleri kapsamaması, tedbir kararlarının uygulanmasının da çeşitli sorunları beraberinde getireceği gerekçeleri ile yeterli bulunmamıştır. Ülkede kadın cinayetlerinin artması ve Opuz-Türkiye arasında görülmekte olan davada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ülke aleyhine karar vermesi de yeni bir kanuna ihtiyacın gerek olduğunu gündeme getirmiştir. Böylece, o dönemki ismi ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı öncülüğünde, ‘TBMM Kadın- Erkek Fırsat Eşitliği

Komisyonu' ile yaklaşık 237 kadın örgütünün de katılımı ile 'Şiddete Son Platformu' oluşturularak konu ile ilgili yeni bir kanun üzerine çalışmalar başlatılmış; 8 Mart 2012'de '6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun' ve 18 Ocak 2013'te de 'Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği' kabul edilmiştir.

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

İstanbul Sözleşmesini esas alarak hazırlanan kanun 20 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanunun hazırlanma sürecinde İstanbul Sözleşmesiyle getirilen yükümlülüklerin karşılanmasına dikkat edilmiştir. Esas olarak 4320 sayılı Kanunda yer alan uzaklaştırma, yaklaştırmama, iletişim araçlarıyla rahatsız etmeme vb. tedbirler içermektedir. 4320 sayılı Kanuna oranla şiddet mağdurunun kapsamı, şiddeti önlemeye yönelik alınan tedbirler, koruma kararları, kurumlar arasındaki koordinasyonun sağlanması ve geçici maddi destek açılarından çok daha geniş kapsamlı düzenlemeler mevcuttur.

Kapsamı itibarıyla Kanunda şiddete uğrama tehlikesi bulunan ve şiddete uğrayan 'kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurları' olan dört grubun korunması hedeflenmektedir. İstanbul Sözleşmesine esas olarak kadını "kadın olduğu için" korumakta, Kanunda yer alan "kadına yönelik şiddet" tanımı ile de bu durum vurgulanmaktadır. Kanun ile korunması hedeflenen "aile bireyi" kapsamına erkekler de girdiği için erkeklerin de koruma kapsamında bulunduğu, "tek taraflı ısrarlı takip mağduru olmaları" durumunda da Kanundan yararlanabilecekleri söylenebilir (Özbilen ve Soygüt Arslan 2012).

Kanunun 7. Maddesi uyarınca resmi makamlara ya da mercilere şiddet durumu ya da şiddet uygulama olasılığı bulunması durumunda herkes ihbarda bulunabilmektedir. İhbarı alan birim, kanun kapsamında yer alan görevleri vakit kaybetmeksizin yerine getirme ve uygulanması gereken tedbirleri diğer yetkililere bildirmekle yükümlüdür. 4320 sayılı kanundan farklı olarak 6284'te sadece şiddet mağduruna değil, şiddet uygulayıcısına da tedbir kararı verilmekte; şiddet mağduruna yönelik 'önleyici tedbir kararı', şiddet uygulayıcısına 'koruyucu tedbir kararı' uygulanabilmektedir.

Koruyucu tedbir kararları ile "şiddeti durdurmak, şiddete karşı olunduğunun vurgulanması için bir kurallar bütününe sahip olmak, şiddeti kamusal olarak da kayıt altına almak, şiddet mağdurunun şiddetten uzak kalmasını ve bağımsız olarak karar

alabilmesin sağlamak” amaçlanmaktadır. Koruyucu tedbir kararlarının en temel özelliği, kararın verilmesinde şiddet mağdurunun iddiası yeterli kabul edilerek hiçbir delil ya da belge aranmamakta; yani ‘kadının beyanı esas’ alınmaktadır (Öztürk 2017). Mülkü idari amir ya da hakim tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları ayrı ayrı kanunda belirlenmiş, gecikmesinde sakınca olan durumlarda kolluk amirinin de karar verebileceği belirtilmiştir. Mülki amir tarafından verilebilecek koruyucu tedbirler; “uygun barınma yeri ve geçici maddi yardımın sağlanması, rehberlik ve danışmanlık hizmetinin verilmesi, mağdurun geçici koruma altına alınması, beraberinde bulunan çocuğuna kreş imkanı sunulması” iken hakim tarafından verilecek koruyucu tedbirler; “iş yerinin değiştirilmesi, ayrı yerleşim yeri belirlenmesi, aile konutu şerhi, kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi”dir.

Önleyici tedbir kararları kural olarak sadece hakim tarafından verilmekte, gecikmesinde sakınca olan durumlarda ise kolluk amiri de mağdura yönelik “şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması; müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması; müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi; korunan kişilere, bu kişilerin bulundukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması; gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve çocuklarına yaklaşmaması” konularında tedbirlere karar verebilmektedir.

Kanunun temel özelliklerine bakıldığında; bütün kadınları, ailenin üyelerini ve tek yönlü ısrarlı takibe maruz kalanları kapsadığı, şiddeti fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik olarak tüm boyutlarıyla tanımladığı, acil durumlarda kolluk birimine ve mülki amirlere tedbir kararı verme yetkisi tanıdığı, sağlık giderlerinin karşılanması ve geçici maddi yardım yapılmasını yer aldığı, teknik araçlar gibi çeşitli yöntemlerle takip olanağı sağladığı, tedbir kararları etkili bir şekilde uygulanmasının izlenebildiği, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin (ŞÖNİM) kurulduğu, şiddet uygulayıcısına ve şiddet mağduruna destek hizmetlerinin verildiği, şiddet uygulayanın önleyici tedbir kararını ihlal etmesi halinde zorlama hapsi uygulandığı, medyaya da konu ile ilgili olarak sorumluluk verdiği görülmektedir (www.resmigazete.gov.tr).

Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleri ile Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler Konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi

2006 yılında yayımlanan bu Genelgede kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda atılması gereken adımlar ile hangi kuruluşların sorumlu olduğu açık bir şekilde yer almasından dolayı rehber niteliği taşımaktadır.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği

Şiddete uğrama tehlikesi olan ya da şiddet mağdurları aile bireyi, kadın çocuk ve tek taraflı ısrarlı takibe maruz kalan bireylerin korunması, bu bireylere yönelen şiddetin önlenmesi ve şiddetin faili olan ya da olma ihtimali bulunan bireyler hakkında şiddeti önlemeye yönelik tedbirler ve bu tedbirlerin alınması ile uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik

Kadın Konukevleri Yönetmeliği 5 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına, belediyelere, il özel idarelerine ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı olarak kadın konuk evlerinin açılması, işleyişi, hizmet niteliği ve çeşitliliği, denetimi, kurumlararası işbirliği ve kuruluşlarda görev yapanların görevlerine ve sorumluluklarına yönelik usul ve esaslar belirlenmiştir. İlerleyen bölümlerde kadın konukevlerinin işleyişi ve verilen hizmetler konuları üzerinde daha fazla durulacaktır.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik

ŞÖNİM'lerin kurulması, işleyişleri, yürüteceği iş ve işlemler hakkındaki usul ve esaslar ile çalışacak olan personelin yetki, görev ve sorumluluğu 17 Mart 2016 yılında yürürlüğe giren yönetmelik ile belirlenmiştir. Ayrıca illerde şiddetle mücadele konusundaki yapılan çalışmaların ve verilen hizmetlerin etkili bir şekilde yürütülmesi amacıyla 'Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme Komisyonları' oluşturulmuştur.

Ülkemizde devlet politikası olarak kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesi çalışmaları yapılmakta ve yukarıda da bahsedilen 'Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleri ile Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler Konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesinde' yer alan "...Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Eylem Planı hazırlanmalı ve uygulamaları takip edilmelidir." ibaresi uyarınca 2007'den beri kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda kurum ve kuruluşların görevlerini ve sorumluluklarını belirleyen Eylem Planları oluşturulmakta ve uygulanmaktadır. 2007-2010, 2012-2015 ve son olarak 2016-2020 Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı başta

İstanbul Sözleşmesi olmak üzere uluslararası taraf olunan sözleşmeler, ulusal mevzuat da dikkate alınarak konu ile ilgili tüm kurum ve kuruluşlar, kadın dayanışma merkezleri ve sivil toplum örgütlerinin de katılım ve katkılarıyla hazırlanmıştır. 2016-2020 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planında; mevzuatın düzenlenmesi, farkındalık yaratarak zihniyet dönüşümünü gerçekleştirme, şiddet mağdurlarını güçlendirerek koruyucu ve önleyici hizmet sağlama, sağlık hizmetlerinde düzenleme yapma ve uygulama, kurumlararası işbirliğini sağlama ve politikalar geliştirme olarak beş temel hedefe yer verilmiştir (KSGM 2016).

1.1.4. Şiddetle Mücadelede Sosyal Hizmet Kuruluşları

Dezavantajlı gruplara bireysel ve toplumsal olarak iyileştirme sağlamaya çalışan sosyal hizmet disiplini, şiddet mağdurlarına da toplumla temasta bulundukları noktalarda destek sağlamaktadır. Şiddet mağduru kadınlara ve gruplara yönelik verilen hizmetlere ve bu hizmetlerin verildiği şiddetle mücadeleye yönelik sosyal hizmet kurum ve kuruluşları; Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri, İlk Kabul Birimleri ve Kadın Konukevleridir.

• Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi:

6284 sayılı kanunun 14. Maddesi kapsamında ‘Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)’ nin kurulması hükme bağlanmış, ilgili kanunun ile bu merkezlerin hizmete açılması ve ne gibi hizmetler yürüteceği ile uygulayacağı faaliyetler kanun ile düzenlenmiştir. 2012 yılı Aralık ayı itibarıyla iki yıllık süre boyunca 14 ilde pilot uygulama yapılması planlanmış, bu iller Ankara, Adana, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa, Trabzon olarak belirlenmiştir. 2013 yılında yürürlüğe giren ‘6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği’nde ŞÖNİM; “ Şiddetin önlenmesi ve koruyucu önleyici tedbirlerin etkili bir şekilde uygulanması doğrultusunda destekleyici ve güçlendirici rehberlik, danışmanlık, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı(tercihen kadın personel), çalışmaların yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürütüldüğü merkez” olarak tanımlanmaktadır. Üç ana başlık ile ŞÖNİM’lerde yürütülecek hizmetler belirlenmiştir. Bunlar; ‘şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler, şiddet mağduru kişilere yönelik hizmetler ve şiddet uygulayan/ uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik hizmetler’dir.

Şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler; “verilen tedbir kararları ile zorlama hapsi kararlarının sicilini tutmak ve bu veriler ile bilgi bankası oluşturmak, mağdura verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetlerin koordinesini sağlamak, gerek görülen durumlarda tedbir kararının alınması ve uygulanması yönünde başvurularda bulunmak, şiddetin sonlandırılmasına yönelik programlar hazırlamak ve uygulamak, ilgili STK’lar ile şiddetin sonlandırılması için işbirliği yapma” hizmetleridir. Şiddet mağduru kişilere yönelik hizmetler; “barınma yeri sağlanması, geçici maddi yardım, rehberlik ve danışmanlık hizmeti, kreş yardımı, hukuki, tıbbi, istihdama yönelik, eğitim öğretim konusunda destek, çocuklar için burs ve hayati tehlikesinin bulunması halinde geçici koruma altına alınmasının takibi ve izlenmesi” gibi hizmetlerdir. Şiddet uygulayan/ uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik hizmetler; “öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasının sağlanması, alkol, uyuşturucu, uçuşucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması hâlinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olması için yönlendirilmesi, meslek edindirme kurslarına katılması için teşvik edilmesi” gibi hizmetlerdir (KSGM 2016).

2012 yılından beri ilk olarak pilot illerde açılmaya başlayan ŞÖNİM’ler şiddetin önlenmesi, sonlandırılması ve şiddet sonucunda yaşanan olumsuzlukların çözümlenmesi noktasında çok önemli bir noktada bulunmaktadır. Bu nedenle ülke genelinde yaygınlaştırma çalışmaları 2012 yılından itibaren devam etmekte, günümüzde de 80 (Şırnak hariç) ilde ŞÖNİM hizmet vermektedir.

- **İlk Kabul Birimleri:**

İlk kabul birimleri, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine ya da ŞÖNİM’e başvuran kadınların psikososyal ve ekonomik durumlarının incelendiği, ilk gözlemlerinin yapıldığı, gerekli durumlarda geçici kabulleri yapılarak en fazla iki hafta kalabilecekleri birimlerdir. Bulunulan ilde kadın konukevinin olmaması ya da kapasitesinin dolu olması veya kadının durumunun doğrudan kadın konukevine yerleştirilmesine uygun olmaması gibi durumlarda şiddet mağduru kadın ilk kabul birimine yerleştirilmektedir. Meslek elemanlarınca yapılacak olan mesleki çalışmalar neticesinde yapılacak işlemler ve kadının durumuna uygun sosyal hizmet modeli belirlenir. Sosyoekonomik yoksunluk nedeni ile barınma ihtiyacı içerisinde olan kadın ile şiddet mağduru olan kadınların durumları ilk kabul biriminde

değerlendirilerek uygulanacak doğru sosyal hizmet modeline ilk kabul biriminde karar verilmektedir (KSGM 2016).

- **Kadın Konukevleri:**

Kadın konukevleri/sığınmaevleri, toplumsal cinsiyet temelli şiddet mağduru kadınların yerleştirildikleri, can güvenliklerini sağlamaya yönelik kaldıkları geçici yerlerdir. Adresi gizli tutulan bu yerler; fiziksel, cinsel, ekonomik, psikolojik ve sözel şiddete maruz kalan kadınların çocukları ile birlikte, şiddet ortamından uzaklaşarak kendilerini güvende hissedebilecekleri, iş bulabilecekleri ve özgüvenlerini geliştirebilecekleri yerler olarak tanımlanmaktadır. Temel amacı olarak, kadınları şiddetten korumak, güçlenmelerine olanak sağlayarak tekrar bir hayat planlaması ile yaşamsal işlevselliklerini sağlamaya olanak tanımaktır(Sallan Gül 2009).

‘Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik’ ile kadın konukevlerinin fiziksel şartları, nasıl başvurulacağı, kabulün nasıl yapılacağı, ne kadar süre kalınabileceği, kuruluşa giriş ve çıkış saatleri, gizlilik vb. konular belirlenmiştir. Aynı yönetmelikte, bu kadınlara sunulan ve sunulması beklenen hizmetler belirlenmiştir. Şiddete uğrama tehlikesi bulunan ya da şiddet mağduru kadınların kadın konukevine yerleştirilmeleri için öncelikle Şiddet Önleme ve İzleme Merkezine (ŞÖNİM), kadın sivil toplum kuruluşlarına, kolluk kuvvetlerine, sağlık kuruluşlarına, barolara vb. başvuru yapabilmektedirler. ŞÖNİM’e yönlendirilen tüm başvurular değerlendirilerek ‘durumlarına uygun’ bir kadın konukevine yerleştirilmeleri sağlanır. Kadın konukevleri, adresi, telefon numarası gizli olan ve tabelası bulunmayan, gizlilik esası ile çalışan sosyal hizmet kuruluşlarıdır. 18 ile 60 yaş aralığındaki şiddet mağduru ya da olma ihtimali bulunan kadınların çocukları ile birlikte (erkek çocuklarında 12 yaşını doldurmamış olması gerekmektedir) kalabilmektedir. Yapılan ilk görüşmede psikiyatrik tedaviye ihtiyaç duyduğu kanaati oluşan kadınların ‘toplu yaşanan yerlerde kalabileceğine dair rapor’ ile kabulü yapılır. Bulaşıcı ya da sürekli tedavi gerektiren ağır hastalığı bulunan kadınlar tedavi olmayı kabul ettiklerinde ve alkol, madde bağımlılığı bulunan kadınların ise tedaviye başlamaları ve tedaviyi devam ettirmeleri şartı ile kabulleri yapılmaktadır. Kadın konukevlerinde altı ay kalma süresi bulunmaktadır. Eğer gerekli ise kuruluştaki çalışan meslek elemanlarının değerlendirmeleri ile bu süre uzatılabilmektedir (www.resmigazete.gov.tr).

Kadın konukevleri, minimum 20, maksimum 40 kapasiteli, güvenli, bir odada en fazla iki kişinin kalabileceği, banyo, tuvalet gibi ortak alanların en fazla üç kişi tarafından kullanılabilmesi, resmiyetten uzak olarak uygun genişlikte etkinlik odası, oturma odası, yemek odası ve mesleki çalışmaların yürütülebileceği en az bir odasının bulunması gerektiği ve kalanların rahat edebileceği biçimde döşenmesi gerekmektedir. Kuruluşta kalan çocuklar için oyun, etkinlik ve etüt odaları bulunmalıdır. Kuruluşa kabulü yapılan kadınlarla beraberindeki çocuklar kuruluş personelleri refakatinde kadın konukevine getirilir ve kuruluşun sosyal servisine yönlendirilir. Meslek elemanları ile tanışma ve kısa bir bilgilendirme görüşmesinden sonra acil ihtiyaçların giderilmesi sağlanarak odasına yerleştirilmeden önce kesici delici aletler ile ilaç, cep telefonu gibi kayıt cihazları, varsa emanetleri kuruluş tarafından teslim alınır, daha sonra personeller tarafından havlu, çarşaf vb. kişisel eşyalar verilerek odaya yerleştirilir. Kadınların ve çocukların kuruluş ortamına alışmaları için hemen mesleki görüşme alınmaz, can güvenliği risk tespiti için ilk mesleki görüşmesi alınana kadar acil bir durum söz konusu olmadığında kuruluş dışına çıkmaması yönünde bilgi verilir. Daha sonra ilk görüşme yapılarak kadının talepleri, planları hakkında konuşulur, can güvenliği riski değerlendirilir, süreç hakkında bilgilendirme yapılır. Hazırlanan raporlar dosyasına konulur. Her gelen müracaatçı ile farklı çalışma yapılarak desteklenir. Mağdur kadınların gereksinimleri nedeni ile yapılan yönlendirme haricinde kadınlara toplumsal cinsiyet, şiddet, toplumsal haklar, çocuk ihmal ve istismarı ile güçlenmelerini sağlayacak konularda mesleki çalışmalar yürütülmelidir. Yalçın'ın 2014 yılında Ankara ilinde 6 kadın konukevinde kalmakta olan toplam 107 şiddet mağduru kadın ve bu kuruluşlarda görev yapmakta olan 10 meslek elemanı ile yapmış olduğu çalışmada hem hizmet alan hem de hizmet verenlerin sunulan hizmetlerin mevcut durumu, yeterliliği ve değerlendirmesi saptanmaya çalışılmış; kadın konukevlerinde çalışan meslek elemanının sayısının yeterli olmadığı, bu nedenle de müracaatçıların güçlendirilmesi yönünde yapılması gereken mesleki çalışmaların (psikolojik destek, grup çalışması vb.) yeterli düzeye varamadığı ortaya konmuştur. Aynı çalışmada, her kadın konukevi bünyesinde kreşin bulunmadığı, kadınların kreş konusunda da yeterince desteklenemedikleri, bazı kadın konukevinden hizmet alan ve çalışan kadınların iş süresince çocuklarını kuruluşta kalan diğer kadınlara emanet etme durumunda kaldıkları saptanmıştır (Yalçın 2014).

Kadınlara çalışabilecekleri iş konularında konukevlerinde yönlendirme ve bilgilendirme yapılmakta, fakat iş temini yapılamamaktadır. Sallan Gül'ün 2009-2010 yıllarında 10 farklı ilde STK ve Bakanlık bünyesindeki toplam 24 kadın konukevinden hizmet alan kadınlarla ve kuruluş yöneticileriyle gerçekleştirdiği görüşmeler doğrultusundaki yapmış olduğu araştırmasında, meslek edindirme kursuna katılım sağladığını belirten kadınların %70'inin Bakanlık bünyesindeki kadın konukevlerinde kalanların oluşturduğu, fakat işe yerleşme desteğinden yararlananlarının oranının %5 olduğu ortaya konmuştur. Kadın konukevlerinde aynı zamanda psikolojik destek ve danışmanlık, sağlık hizmeti, eğitim hizmeti (okuma-yazma, açıköğretim vb.), hukuksal destek ve okul öncesi eğitim gibi destekler verilmektedir. Kadın konukevinde kalan süresi dolan kadınlar farklı bir kadın konukevine veya karakola yönlendirilir. Kuruluş kurallarını ihlal eden kadınlar ise(adresi deşifre etme, şiddet uygulama vb.) yönlendirmesi yapılarak kuruluş ile ilişkisi kesilir. Kurulardan ayrılan kadın hala ihtiyaç sahibiyse farklı bir kadın konukevine başvuru yapabilir. Kurulardan yeni bir ev tutup düzen kurarak ayrılması halinde ise bulunduğu yerdeki kaymakamlığa sosyal yardım için başvuruda bulunabilmektedir. Çocuğu olması durumunda ücretsiz kreş ve sosyal ekonomik destek gibi Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünün hizmetlerinden faydalandırılabilir (Sallan Gül 2011).

Kadın konukevleri kurulma ve işletme konularında geçmişten bugüne kadar pek çok sorun yaşamış, halen de yaşamaya devam etmektedir. Bu konukevlerinin açılması, kadına yönelen şiddeti sonlandırabilecek merkezler değildir. Kadına yönelik şiddetin seyrekleşmesi ya da tamamen sonlanması için politikaların, yasaların destekleyici olması, kurumlar arası işbirliğinin sağlanması ve kadın bakış açısının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Kadın konukevlerinden hizmet alan kadınların kurumlar arası iş birliği ile güçlenmeleri mümkün olacaktır (Ustabaş 2014; Sallan Gül 2011; Altınay ve Arat 2007).

Literatür incelendiğinde; sosyal hizmet, sosyoloji, psikoloji, antropoloji, psikolojik danışmanlık, hemşirelik, tıp gibi disiplinlerin 'sığınmaevleri', 'sığınma evinde kalan kadınların uğradığı şiddetin boyutları', 'şiddete maruz kalan ve sığınmaevinden yararlanan kadınların yaşadığı şiddet ile psikolojik özellikleri arasındaki ilişki', 'şiddetin sağlık durumları üzerindeki etkisi', 'şiddet ve şiddetle başa çıkma deneyimleri', gibi konular üzerinde akademik çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Çalışmalara bakıldığında, şiddet mağduru, kadın konukevinden

hizmet alan kadınların birçoğu şiddete maruz kalmaları nedeniyle suçluluk, utanç, korku, çaresizlik gibi duygular yaşamaktadırlar. Olumsuz olan bu duygu durumlarıyla baş edebilmeleri ve yaşam biçimlerinde değişikliğe gidebilmeleri adına rehberlik edilmesi ve psikolojik olarak desteklenmesi ihtiyacı içerisindeyler. Kadın konukevlerinde yapılan mesleki çalışmalar ve yönetimsel faaliyetler ile hizmet alan kadınlara vermeyi hedefledikleri bazı temel destekler vardır. Bunlardan ilki; şiddet mağduru kadınların şiddet sonrası gözlemlenen suçluluk, korku, umutsuzluk, utanç ve değersizlik vb. duygularıyla başa çıkabilmelerini sağlamak, öz güven ve benlik saygılarının yeniden inşa edilmesine yardımcı olmak ve sağlıklı bir şekilde yeni yaşam alternatiflerini seçebilmeleri yönünde destek olmaktır. İkincisi; barolar ile eşgüdümlü çalışmalar yapılarak şiddet mağdurlarının boşanma işlemleri gibi hukuksal alanlarda destek almalarını sağlamaktır. Üçüncü olarak ise eşleri ile barışma ya da aileleri ile tekrar birlikte yaşama kararı almaları durumunda Aile Danışma Merkezi gibi örgütlenmeler ile iş birliği yapılarak izleme çalışmalarının yapılması ve hayatlarını kendi başlarına da idame ettirebilmeleri için iş ve meslek edinmeleri konularında önlemlerin alınmasıdır(Sallan Gül 2011).

Kadın konukevlerinde kadınların yanı sıra beraberinde bulunan çocuklara da hizmet verilmekte, bu doğrultuda da kadınların güçlendirilmesi ile birlikte çocuklara yönelik de güçlendirici çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. Kadın konukevlerine kabulü yapılan çocukların da annelerine paralel olarak olumsuz yaşam deneyimlerine sahip olabildikleri; şiddeti doğrudan ya da dolaylı olarak deneyimledikleri için de evdeki şiddetten kendilerini sorumlu tutuma, annelerini koruyamadıkları düşüncesiyle suçluluk duyma, güvende hissetmeme, depresyon, yoğun kaygı ve korku, içe kapanma, alt ıslatma, gelişimde gerilik, madde kullanımı, suça eğilim, düşük akademik başarı, evden kaçma gibi problemler yaşanabilmektedir. Bu nedenle kadın konukevlerinde çocukların durumlarına ve gelişimlerine uygun olan faaliyetler, alan ve malzeme sağlamak olması gereken kadın konukevi standartları kapsamında yer almalıdır. Fakat ülkemizde öngörülen standartlara tam anlamıyla ulaşamadığı, kuruluşlarda çalışan uzman sayısı ile verilen hizmetlerin de yeterli olmadığı belirtilmektedir (Öztürk, 2015; Subaşı ve Akın 2004). Türkiye’de genellikle ‘aile içi şiddet’, ‘kadına yönelik şiddet’ ve örgütlenme biçimi olarak ‘kadın konukevleri’ araştırmalara konu olmuş, fakat ‘şiddetin gölgesinde kalan çocuklar’ üzerinde sınırlı sayıda durulmuştur. Bir sonraki bölümde kadına yönelen şiddetin çocuktaki fiziksel, ruhsal ve sosyal etkileri, şiddete

tanıklık eden çocukların kaygı durumları ve çalışmanın ana eksenini oluşturan kadın konukevinde kalan çocuklara sunulan hizmetlerin yeterliliği konularına değinilecektir.

1.1.5. Kadına Yönelik Şiddetin Gölgesinde Çocuk

Toplumun en temel birimi olarak kabul gören aile, aynı zamanda üyeleri için bir sosyal destek sistemidir. Üyelerin birbirini etkilediği ve birbirinden etkilendiği bu aile sisteminde yaşanan sorunlar, içinde barındırdığı kadın ve çocuk gibi küçük sistemleri de olumsuz olarak etkilemektedir. Aile içinde belirli bir kişiye zarar vermek amacıyla yönelen şiddet, istenmeden veya fark edilmeden ailenin diğer üyelerini de etkileyebilmektedir. Bu sebeple, şiddetin tanımı yapılırken hedefine bağlı olarak doğrudan ve dolaylı olarak farklı şekillerde ele alınmaktadır. Aile içinde kadınların maruz kaldıkları şiddet ve şiddet sonrası yaşadıkları psikolojik, ekonomik, sosyal, yasal ve siyasal yoksulluk ve yoksunluklar kadınla beraber çocuklara da yansımaktadır. Hatta bu durumun kadın ve çocuk için daha anne karnındayken başladığı bilinmektedir. Nedeni fark etmeksizin hamilelik döneminde uygulanan şiddet hem kadının hem de bebeğinin yaşamını tehlikeye sokmakta, erken doğuma sebebiyet vermekte, çocukların fiziksel ya da zihinsel engelli olarak doğmasına hatta ölümlere dahi neden olabilmektedir (Bilican Gökkaya 2012). Çocuk aile içinde hem annesinden hem de babasından şiddet görerek dolaylı şiddete maruz kalmakta, aynı zamanda babadan anneye yönelen şiddete de tanıklık ederek dolaylı şiddete uğramaktadır. Gündelik yaşantıdaki şiddet, kadında travmaya sebep olmasının yanı sıra çocuğunun psikososyal gelişimini de etkileyerek sağlıklı kişilik yapısı geliştirmesini de engellemektedir. Şiddetin çocuklara yönelmesinde risk teşkil eden etkenler Dünya Sağlık Örgütü (2006) tarafından; anne-babanın yaşının genç olması, aralarındaki ilişkilerin iyi olmaması, ayrı yaşamaları, geçmişlerinde şiddete maruz kalmış olmaları, çocuğun istenmeyen bir gebelik sonucu doğmuş olması, anneye doğum öncesinde yetersiz bakımın verilmiş olması, ailedeki bir kişinin fiziksel ya da ruhsal bir rahatsızlığının bulunması, çocuğun engelli olması, ailenin kalabalık bir aile olması şeklinde belirlenmiştir.

Çocuğa aile içinde yönelen, doğrudan ya da dolaylı olarak uygulanan şiddet konusunda literatüre bakıldığında ihmal ve istismar kavramları ile karşılaşılmaktadır. Çocuk istismarı ve çocuk ihmali literatürde farklı iki kavram olarak ele alınmaktadır. Çocuk istismarı; çocukların anne-babaları ve bakımını sağlayan kişiler ya da yabancılar tarafından çocuğun fiziksel, zihinsel, duygusal ya da sosyal gelişimlerini

olumsuz olarak etkileyen ve sağlıklarına zarar veren davranışlara ve tutumlara maruz bırakılmaları olarak tanımlanmaktadır. İhmal ise, yine çocuğun bakımını yerine getiren kişilerce barınma, beslenme, giyinme, sağlık, ilgi, sevgi gibi ihtiyaçlarının göz ardı edilmesi olarak tanımlanmaktadır(McCoy ve Keen 2014). İstismar çeşitleri ve ihmal kısaca şu şekilde açıklanabilir;

*Fiziksel İstismar:*Çocuğun ailesi ya da bakımını sağlayan kişiler tarafından yeterince gözetilmemesi sonucu ya da kaza dışı sebeplerle yaralanmasını kapsamaktadır. Cezalandırma, itiaati sağlama veya öfke boşalımını sağlama amacıyla elle veya herhangi bir cisimle vurma, sarsma, iteleme, yakma ya da ısırma sonucunda çocuğun bedenine zarar verilmesidir. Fiziksel istismar mağduru çocukların sosyal işlevselliklerinde yakın ilişki kurmada zorluk yaşamaları, duygusal yoğunluğu kısıtlı, çatışmalı ve öfkenin yoğun olduğu davranış sergilemeleri gibi pek çok eksiklikler saptanmaktadır (Tıraşçı ve Gören 2007).

*Cinsel İstismar:*Çocuğun zorla ya da ikna etme yolu ile cinsel doyumun karşılanması amacıyla ya da cinsel uyaran olarak kullanılmasıdır. Ensest, çocuk pornografisi, tecavüz, teşhircilik, cinsel içerikli konuşmalar, cinsel organları okşama, pornografik film izlettirme vb. eylemleri içermektedir. Tüm istismar türleri arasında en zor saptanan ve en çok gizli kalanıdır. Duygusal yıkımı oldukça yoğun olan cinsel istismarın açığa çıkması gecikmektedir. Derin araştırmalar, gözlemler ve görüşmeler neticesinde cinsel istismarın çocuğun fiziksel ve davranışsal gelişimini nasıl etkilediği ortaya çıkabilmektedir. Cinsel istismar mağduru çocuklarda dikkat eksikliği, hiperaktivite, kaygı bozukluğu, uyku bozuklukları, fobiler ve korku tepkileri gözlenmektedir (Kara, Biçer ve Gökalp 2004; Tıraşçı ve Gören 2007).

*Duygusal İstismar:*İstismar türleri arasından en yaygın olanıdır. Kabaca ebeveynlerin ya da çocuğun çevresindeki diğer yetişkinler tarafından çocuğa saldırganca tutum takınmaları ya da çocuktan kapasitesi üstünde beklentide olmalarıdır (Tıraşçı ve Gören 2007). Çocuklarda psikolojik olarak hasar bırakan duygusal istismarın iki şekilde meydana gelmektedir; kendilerine bakmakla yükümlü kişilerce kendilerini olumsuz etkileyen tutum ve davranışlara maruz kalmak ve ihtiyaç duydukları bakımdan, sevgiden ve ilgiden mahrum bırakılmaktır (Polat 2001). Duygusal istismar mağduru çocukların gergin oldukları, uyumsuzluk ve saldırganlık gösterdikleri, değersiz hissettikleri ve ailelerinden uzaklaştıkları gibi bulgulara rastlanmaktadır (Kara, Biçer ve Gökalp 2004).

*İhmal:*Çocuğun ailesi ya da çocuğa bakmakla yükümlü kişi ya da kişiler tarafından çocuğun beslenmesi, sağlığı, duygusal ve sosyal ihtiyaçları ile mevsime uygun giydirilmemesi gibi gereksinimleri ile yeterince ilgilenilmemesi anlamına gelmektedir. Yani çocuğun sadece maddi ihtiyaçları değil duygusal ve ruhsal gereksinimlerinin de karşılanmaması sorunudur. Tanısı fiziksel ve cinsel istismara göre göreceli olması sebebi ile daha zordur. İstismardan ayıran en belirgin özelliği istismarın aktif, ihmalin ise pasif davranış biçimi olmasıdır (McCoy ve Keen 2014).

Tartışıldığı üzere doğrudan ya da dolaylı olarak şiddet mağduru olan çocuklar, ‘duygusal kötüye kullanılma’ kategorisi içerisinde değerlendirilmekte ve bu çocuklar istismara uğrayan ve ihmal edilen çocuklar ile de aynı türden belirtiler izlenmektedir (Stephens, 1999).

1.1.5.1.Kadına yönelik şiddetin çocuklar üzerindeki etkileri

Literatürde kadının aile içinde uğradığı şiddet, nedenleri ve etkileri gibi çalışmalar uzun yıllardır araştırılan konular arasındadır. Fakat şiddete tanıklık eden çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik olarak nasıl etkilendikleri daha az araştırma konusu olmuştur. Son yıllarda bu konu üzerinde de durulmaya başlanmış ve elde edilen bilgiler doğrultusunda aile içi şiddet mağduru olmanın ve şiddete tanıklık etmenin çocukların fiziksel, ruhsal ve sosyal durumlarını olumsuz olarak etkilediği ortaya konmuştur (Nadir ve Engin 2012; Bayat ve Evgin 2015). Yıldırım(2012)’ın da aktardığı gibi; çocukların sağlıklı bir geleceğe sahip olmaları ve iyilik hallerinin sağlanması gibi işlevlerle sahip olması beklenen ailelerde kadına yönelen şiddet, çocuklarının sağlığını tehlikeye sokmakta, evrenselleşen sağlık tanımındaki ‘bedensel, zihinsel ve sosyal olarak tam bir iyilik hali’ bu çocuklarda sekteye uğrayarak yaşam kalitelerini büyük ölçüde etkilemektedir. Bayındır(2010)’ın araştırmasında şiddete tanıklık etmenin çocuklar üzerindeki uzun süreli etkileri saldırganca davranışlar, sinirlilik, anneye yüksek bağlılık olarak saptanmıştır. Çocukların bakımından sorumlu kişilerin birbirlerine olan şiddetine tanıklık etmelerinin ruhsal gelişimlerini olumsuz etkilediği belirtilmektedir. (Özgentürk, Karğın ve Baltacı 2012).

Fiziksel/ Bedensel Etkileri

Fiziksel istismar, fiziksel şiddet sonrasında görülen etkilerdir. Bedendeki çeşitli yara, bere, morluk, sıyrık, kesi, kanama, yanık, kırık, iç organda meydana gelen yaralanma ve bunların sebep olduğu çeşitli hastalıklar, sakatlanma ya da ölümle sonuçlanabilen bedensel etkilerdir. Fiziksel şiddete maruz kalan çocuklarda bilişsel, davranışsal, duygusal ve kişiler arası ilişkilerde sorunlar yaşanabilmekte, gelişimsel problemlerle karşılaşılabilen ve okul başarılarında düşüş ile madde kullanımına ve bağımlılığına diğer çocuklara oranla daha yatkın olabilmektedirler (Tamer ve Gökler 2004). Bayındır (2010) da yaptığı çalışmada, evdeki şiddetin sonrasında çocukların okula gitme isteğinde ve akademik başarısında düşüş olduğunu belirlemiştir. Şiddete çocukluğun erken döneminde maruz kalmak, beynin olgunlaşma sürecinde olması nedeniyle gelişimi olumsuz etkilemektedir (UNICEF 2014).

Ruhsal Etkileri

Çocukların aile içindeki şiddet nedeni ile yaşadığı ruhsal etkiler, fiziksel etkilere göre çok daha önemlidir. Bedende meydana gelen etkiler tedaviyle ya da süreç içerisinde ortadan kalkabilir. Fakat aile içi şiddetin çocukta yol açtığı ruhsal etkilerin uzun süreli olduğu ve tedavisinin de zor olduğu bilinmektedir (Guy, Feinstein, Griffiths 2014). Hatta yaşam boyu ruhsal etkiler devam etmektedir. Bu çocuklar, güven duygularını kaybetmekte, sevgisizliği öğrenmekte ve genel olarak yetişkinlikte de şiddete yönelik davranışlar sergileme, içe atım ve dışa vurum problemleri, psikiyatrik problemler, sosyal ilişkilerde bozukluk ile intihar davranışına eğilim görülebilmektedir (Algan ve Kaya 2012). Bayındır (2010)'ın araştırmasında aile içinde yaşanan şiddete tanıklık eden çocuklarda insanlarla ilişki kurmaktan kaçınma, insanlara güvenmeme, saldırganlık, dikkat eksikliği sorunları gözlemlendiği belirtilmiştir. Şiddet yalnızca maruz kalanı değil, şiddete tanıklık eden bireylerin bilhassa çocukların sosyal gelişimlerini ve ruhsal durumlarını etkilemektedir. (UNICEF 2014; Taşdan 2009; Güleç, Topaloğlu, Ünsal,Altıntaş 2012).

Sosyal Etkileri

Aile içi şiddet, genellikle gizil kalmakta ve sosyal öğrenme yoluyla kuşaklararası aktarılmaktadır. Araştırmacıların aile içi şiddeti anlama ve açıklama konusunda yaptıkları çalışmalarda kullandıkları teorilerin başında Albert Bandura'nın geliştirdiği Sosyal Öğrenme Teorisi gelmektedir. Sosyal Öğrenme Teorisi, çocukluk

döneminde öğrenilen her davranış kalıbı gibi şiddetin de öğrenildiğini, süreç içerisinde pekiştirildiğini ve ergenlik dönemi ile yetişkinlikte ise taklit edildiğini söylemektedir (Özgentürk, Karğın ve Baltacı 2012). Diğer yandan şiddet mağduru Şiddet mağduru çocukların düşük özgüven, iletişim kurmada güçlük, toplumda kabul görmeyen davranış sergileme, suç davranışlarına yatkınlık, kendisine zarar verme davranışı gösterme, madde bağımlılığına ve intihara eğilim gibi özellikler sergilemektedirler. Bu çocukların akraba ve arkadaş çevresinden uzak durma veya hemen arkadaş edinip bir anda arkadaşlığı bitirme, ilişkilerinde kavgacı bir tutuma sahip olma, akran zorbalığına maruz kalma ya da akran zorbalığının faili olma gibi etkiler gözlemlenebilmektedir (Vahip ve Doğanavşargil 2006; Algan ve Kaya 2012).

Aile içinde annesine yönelen şiddet sonucunda çocukların fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlerinin nasıl etkilendiği kısaca yukarıda anlatılmıştır. Gelişim dönemlerinde çocukların deneyimledikleri en yaralayıcı tecrübe, sevgi bağı ve özdeşim kurduğu anne ve babası arasında sürekli yaşanan tartışmalar ve çekişmelerdir. Ebeveynleri arasında yaşanan bu çatışmalar, çocuğun kişiliğine de etki etmekte, kendisi ile de çatışmaya girebilmektedir. Bu nedenle tatmin edemediği güvenlik ve sevgi hisleri çocuklarda duygusal olarak gerilimlere neden olmakta, kaygı durumlarında artış yaşanabilmektedir. Araştırmamızın asıl konusunu oluşturan şiddete tanıklık eden çocukların kaygı durumlarını ve sonuçlarına değinmeden önce çocuklarda kaygı durumu konusu üzerinde durulması gerekmektedir.

1.1.5.2.Şiddete tanıklık eden çocukların kaygı düzeyi

1940'lı yıllardan bu yana çeşitli disiplinler kaygı kavramı üzerine çalışmalar yürütmüş, fakat 1960'lı yıllara kadar bir fikir birliğine varılamamıştır. Kaygı kavramı, bireylerin kendilerinde korkuya neden olan bir olay ya da durum ile karşılaştıklarında bu durum ya da olay ile başa çıkabilme becerisini geliştirememeleri ve çaresiz ve olumsuz bir bakış açısına sahip olmaları olarak tanımlanabilmektedir (Ellis 2002). Kaygının diğer tüm duygular gibi tanımının yapılmasının zor olduğunu vurgulayan Cüceloğlu (2000), sıkıntı, üzüntü, çaresizlik, korku, sonucu bilememe, yargılanma ve başarısız olma duygularından birini ya da birçoğunu içerebildiğini belirtmektedir.

Korku ile kaygı birbirleri ile ilişkili kavramlardır. Var olan bir tehdide ya da gerçek bir tehlikeye verilen tepki korkuyu anlatırken; kaygı, bu tehlike ya da tehdidin olasılığı neticesinde verilen tepkidir (Eisen ve Kearney 1995). Kaygı ile korku

arasındaki benzerliği temel alan psikologlar, korku esnasındaki fizyolojik belirtiler ile kaygı sırasındaki fizyolojik belirtilerin benzer olduğunu ileri sürerek yaptıkları deneysel gözlemler ile bu iddialarını desteklemişlerdir. Psikologlar, ayrıca kaygı ile korku arasında üç temel farklılığın bulunduğunu söylerler. Korkunun kaynağının bilindiği, süresinin kısa olduğu ve kaygıya oranla daha şiddetli olduğu; kaygının ise kaynağının belirsiz olduğu, şiddetinin korkuya nazaran daha az şiddetli olduğu fakat uzun süre etkisinin devam ettiği belirtilmektedir (Cüceloğlu 2000).

Catell ve Scheier (1958), durumluk kaygı ve sürekli kaygı olmak üzere kaygının iki türünün olduğunu ifade etmektedir. Durumluk kaygının bireylerin belirli olan bir olaya ya da durum karşısındaki yaşanan kaygıyı ifade etmektedir, kaygıya sebep olan bu durum ya da olay ortadan kalktığında yaşanan kaygı da geçmektedir. Nevrotik kaygı olarak da nitelendirilen sürekli kaygı ise bireylerin devamlı bir kaygı süreci içinde olması, kaygıya her durumda açık olması anlamına gelmektedir (Kulaksızoğlu, 1999). Hemen hemen her birey kaygıyı deneyimlemekte fakat, kaygının boyutları kişilerin yaşam deneyimleri ve kişilik yapılarına göre farklılıklar göstermektedir. Bu durumda da yaşanan kaygının boyutunun ne olduğu ve kişiler tarafından bunun nasıl deneyimlendiği önem arz etmektedir. Kaygıyı iki boyutlu olarak elen alan Spielberger (1970), “Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri”ni geliştirmiştir. Spielberger, herhangi bir olaya ya da duruma bağlı olan kaygıyı ‘durumluk kaygı’ olarak nitelendirmekte ve kaygıya sebep olan durum ya da olayın ortadan kalkması ile sona ereceğini ifade etmektedir. Genel olarak kişinin her koşulda kaygı durumuna açık olmasını ise ‘sürekli kaygı’ olarak adlandırmaktadır (Newbegin ve Owens 1996).

Kişiler, günlük yaşantılarında pek çok problemle karşılaşmakta ve bu problemlerin güçlüğüne göre kaygı yaşayabilmektedirler. Tamamen normal olan bu durum bireylerin yaşam kalitelerini etkilemeye başladığında sorun haline gelmektedir. Kişilerin günlük işlevselliklerini etkileyerek farklı psikiyatrik sorunlar yaşamaları olasılığını artırması nedeni ile kaygı, ruhsal bozuklukların önemli bir kavramı olarak ele alınmaktadır (Öztürk, 1994). İnsanlar her yaş döneminde kaygı yaşayabilmektedir. Kaygı kişinin kendisini tehlikelerden koruyabilmesi, gerekli olduğu zaman kaçabilmesi için yaşaması gereken önemli bir duygu durumudur. Bu duygunun fazla düzeyde olması bireyin günlük yaşamını, sosyal çevresiyle ilişkilerini olumsuz etkilemektedir (Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2003).

Çocukların yetiştirilme biçimleri, içinde bulundukları sosyal çevreleri ve gelişim düzeylerine bağlı olarak korkuları ve kaygıları değişmektedir. Aynı zamanda farklı yaş gruplarında farklı korku kaynakları gözlenmektedir. Çocuğun yaşadığı kaygının ciddiyeti, çocuğun sosyal gelişimi, kaygı belirtilerinin süresi, duygusal stres düzeyine bağlı olarak belirlenmektedir. Küçük yaş grubu çocuklarda gürültü, tanımadıkları insan ve ortamlar, karanlık, ayrılık, hayvanlar, şimşek, gök gürültüsü, hayali objeler gibi korku kaynakları yaygın olarak gözlenmektedir. Yedi ve on beş yaş aralığındaki çocuklarda okul başarısı, görünüşleri, akranlarının onlara nasıl davranacağı, sosyal kabulleri ve ebeveynlerinin kaybı gibi kaygı kaynakları normal olarak sayılabilecek kaygılar arasındadır. Bunlara ek olarak bu yaş aralığındaki çocuklarda fakirlik, açlık, şiddet gibi evrensel konular ile ilgili de kaygı yaşadıkları belirlenmiştir (Antony vd. 1998; Foxman 2004).

Çocukluk çağında yaşanan korku ve temel güvenliklerine yönelik hissettikleri herhangi bir tehdit, çocuklarda kaygı bozukluğuna sebep olabilmektedir. Örneğin, ebeveynleri boşanma durumu gündemde olan çocuklarda kiminle yaşamaya devam edeceği, nerede yaşayacağı gibi konular kaygıya yol açabilmektedir. Çocuklarda kaygıya sebep olabilecek en önemli etkenlerden biri de strestir. Ebeveynlerin yüksek beklentisi, uyum göstermeye itilme ve hayatlarında meydana gelen değişimler gibi birçok durum çocuklarda strese neden olabilmektedir. Stresi, yaşanan durumun çocuk açısından olumlu ya da olumsuz olması etkilemez. Biriktirilebilen bir olgu olan stresin birden çok kaynağı bulunabilmekte ve yaklaşık bir yıl boyunca birden fazla stres kaynağına ve bileşimine maruz kalan kişilerde kaygı bulgularının görülmesi mümkün olabilmektedir. Terör ve savaş, doğal afetler, silah görme, hastalık, ciddi ve ağırlı bir yaralanma, anne-babalarından birinde ciddi bir rahatsızlık, ebeveynlerinin aşırı kaygılı olması, ebeveynlerin beklentilerinin yüksek olması, hata kabul etmemeleri, fiziksel ve cinsel taciz, televizyonda şiddet görüntüsü izleme, ev içerisinde şiddet, anne- babanın boşanması gibi durumlar, çocuklarda kaygı bozukluğuna sebep olabilmektedir (Foxman, 2004; Alisinanoğlu ve Ulutaş 2003).

Çocuklukta oluşan kaygıların yetişkinlikte de devam edebildiği ruh sağlığı alanındaki gelişmelerle ortaya konmuştur. Ayrılık kaygısı dışındaki tüm kaygıların çocuk ve yetişkinlerde aynı biçimde geçerlidir (Eisen ve Kearney 1995).

Kaygı bozukluğu, çocuğun gelişimini ve günlük yaşamını etkileyen kaygının istikrarlı bir biçimde varlığını sürdürmesi durumudur. Aşağıda çocuklarda yaygın olarak görülen kaygı bozukluklarına yer verilmiştir (Foxman 2004):

- Ayrılık Kaygısı
- Genel Kaygı Bozukluğu (olması gerekenden fazla telaşlılık hali)
- Obsesif-Kompulsif Bozukluk
- Panik Bozukluk
- Çekingenlik
- Fobiler
- Travma Sonrası Stres Bozukluğu
- Tıbbi Konularla İlgili Kaygı

Çalışmamızda aile içi şiddet nedeni ile ebeveynlerin birinden, yaşadıkları evlerinden ya da sosyal çevrelerinde ayrılmak durumunda kalan çocukların kaygı düzeyleri bir diğer önemli konular arasında görünmektedir. Yetişkinlerde nadiren gözlemlenebilen ayrılık kaygısı, yaygın olarak çocuklarda görülmektedir. Çocuklarda güven duydukları kişi, çevre, ortam ve eşyadan ayrı kalma korkusu nedeni ile kaygılanma durumudur. Çocuğun ayrılık ile ilgili kaygısının çok şiddetli olması, süresinin uzun olması gibi çocuğun günlük yaşam ve gelişimsel fonksiyonlarını etkileyebilecek boyutta olması ile normal ayrılık kaygısından ayrılmaktadır. Yaygın olarak kaygı nedeni anneden ayrılma olarak görülse de bu babadan ayrılma ya da bir eşyadan ayrılma da olabilmektedir (Eisen ve Kearney 1995). Ayrılık kaygısı bağlanmanın normal bir sonucu iken, kaygının yoğun yaşandığı durumlarda ayrılık kaygısı bozukluğu olduğu düşünülmektedir (Özer 2018). Okul öncesi dönemde olan 4-6 yaş grubu çocuklarda en sık rastlanan sorunların biri anne-babadan veya evden ayrılma olmakta ve bu durum çocuk alanındaki ruh sağlığı polikliniklerine ayrılma kaygısı bozuklukları olarak yansımaktadır (Bellibaş, Büküşoğlu ve Erermiş, 2005).

Aşağıda yer alan durumlardan aynı anda birden fazla belirti ayrılık kaygısı bozukluğu yaşayan çocuklarda görülebilmektedir (Foxman, 2004; Eisen ve Kearney, 1995):

- Güven duydukları kişilerin (ebeveynleri gibi) ölümcül bir durumla karşılaşmaları ve tekrar geri gelmeyeceklerini düşünmesi ve bu düşüncenin devamlılığı
- Kendisinin başına gelebilecek kaza gibi bir durum nedeniyle ebeveynlerinden ebediyen ayrılma korkusu
- Kendisini güvende hissettiren bir eşya olmada uyuyamama veya evden farklı bir yerde uyumayı kabul etmeme ya da bu duruma zorlanma
- Yalnız kalmaktan imtina etme

- Okula gitmek için evden ayrıldığında bulantı, kusma ve baş ağrısı gibi durumlar yaşama

- Anne- babasına ayrılmamaları için yalvarma, ağlama, aşırı stres.

Kaygılı çocukların kişisel özelliklerine bakıldığında genel olarak motivasyonu yüksek, sorumluluk sahibi ve güvenilir olan çocuklar kaygıya açıktır. İyi bir öğrencidirler ve akademik başarıları yüksektir. Arkadaşlarını ya da yetişkinleri mutlu etmek için çabalar ve onaylanmaktan hoşlanırlar. Bu tarz iyi davranışlara sahip olan bu çocuklar genellikle tanımadıkları insanların yanında çekingen ve sessiz olabilmektedirler (Foxman 2004). Bellibaş ve arkadaşlarının (2005) yapmış olduğu araştırmada ayrılma kaygısı olan çocukların biyolojik işlevlerinin düzenli olmadığı, farklı bir uyararla karşılaştıklarında çekingen olmaları nedeniyle uyum sorunları yaşadıkları görülmektedir. Çocukların kaygı durumunu inceleyen çalışmalarda kaygıya sebep olan pek çok değişken incelenmiştir. Örneğin, Essakow vd. (2005) 3-4 yaşlarındaki toplam 104 çocuk ve bu çocukların anneleri ile gerçekleştirdikleri çalışmada okul öncesi dönemde risk grubu içerisinde yer alan çocukların güvensiz bağlanmaları, davranışsal tutuklukları ve kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Mindell ve Barrett (2002), çocuklardaki gece kabusları ve bu çocukların kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Van Gastel vd. (2009), çocuklardaki kaygı bozukluğunun aileden kazanıldığı ve giderek arttığı tezi üzerinde çalışmalar yapmışlardır. Yapılan tüm bu çalışmalar bakıldığında, çocukta kaygıya neden olan anne-baba tutumları, yani çocuğun bakımını sağlayan kişilerin çocukları yetiştirme tarzı olduğu görülmektedir. Ayrıca yapılan bu çalışmaların sonuçları incelendiğinde, çocuklarda kaygının nedenleri; ‘güvensiz anne-baba bağlanma tarzı, davranışsal tutukluk, anne-babanın yaşadığı yüksek kaygı, çocukların anne-babanın beklentisini karşılayamaması sonucunda uygulanan ceza vb yaptırımlar, okulda ve evde yaşanan olumsuz durumlar, çocukların başarılarına karşılık gösterilen abartılmış olumlu tepkiler, fakirlik, açlık, şiddet, stres, sosyal katılım düzeyinin düşük olması, mükemmeliyetçilik’ gibi davranışlar gösterilmektedir. Yani kaygının pek çok nedene bağlı olarak geliştiği yapılan bu çalışmalar ile ortaya konmaktadır (Güngör ve Buluş 2016).

Tartışıldığı üzere çocuklarda kaygıya sebep olabilecek pek çok değişken bulunmaktadır. Fakat ortak kanı, çocukların gelişim döneminde temel güvenliğini tehlikede hissetmeleri ve aile sisteminde meydana gelen olumsuz değişimlerin çocuklarda kalıcı hasarlara neden olduğudur. Aile içinde kadına yönelen şiddetin

çocukların kaygı durumuna etkisi bu nedenle önemlidir. Bireylerin şiddet davranışı ile karşılaştığı ve şiddeti öğrendiği en önemli ortam kişilerin kendi aile ortamlarıdır. Aile ortamında yaşanan şiddete görsel veya işitsel olarak tanıklık eden çocuklar “görünmez, sessiz, unutulmuş” kurbanlar olarak anılmaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalarda bu çocukların duygusal olarak kötüye kullanılan çocuk kategorisinde yer almaktadır. Bu çocuklar doğrudan şiddete uğramasalar da ihmal edilen ya da kötüye kullanılan çocukların gösterdiği belirtiler ile aynı tür belirtileri göstermektedir (Vahip ve Doğanavşargil, 2006).

Holt, Buckley ve Whelan (2008), aile içi şiddetin mevcut olduğu evlerde yaşayan çocukların şiddete maruz kalma sıklığının %30-%71 arasında bulunduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuca göre aile içi şiddetin yaşandığı evdeki çocukların şiddete maruz kalma ihtimali, aile içi şiddetin yaşanmadığı evlerdeki çocukların şiddete maruz kalma ihtimalinden 15 kat daha fazla olduğu anlaşılmaktadır (Ghasemi 2009). Stenberg ve arkadaşları (2006) yılında yapmış oldukları araştırmada; ev içi şiddete tanıklık eden çocukların etmeyenlere göre depresyon, sosyal geri çekilme, risk alma, saldırganlık ve kaygı davranışlarında anlamlı bir artış olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda bu çocukların şiddette tanıklık etmeyenlere göre öz güvenlerinde düşüş yaşandığı bulunmuştur (Stenberg, Lamb, Guterman ve Abbott 2006). Ev içinde şiddete tanıklık eden çocukların sosyal uyumları ile zihinsel ve fiziksel gelişmelerinde sorunlar tespit edilmiştir (Adams 2006).

Deboard ve Grych (2011), anneleri aile içi şiddet nedeni ile kuruluşlardan hizmet alan 7-12 yaş arası 34 çocuk ile yapmış oldukları çalışmada, çocukların evde yaşanan şiddet hakkındaki düşüncelerinin ve duygularının değerlendirilmesi amaçlanmış, çocukların öfkelerinin ve üzüntülerinin kaygılarından daha yaygın olduğu, büyük bir kısmının şiddet başladığında geri çekildiği, fakat üçte birlik kısmının da şiddeti sonlandırmak için girişimlerde bulunduğu ortaya konmuştur (DeboardLucas, Grych 2011).

Ülkemizde yapılan araştırmalarda kadına yönelen şiddet konusu işlenirken çocukların bu şiddetten nasıl etkilendiği konusu üzerinde duran sayılı çalışmada şiddete tanıklık eden çocuklar hakkında sınırlı bilgi sağlanmaktadır. Bu çalışmalarda anneler şiddete tanıklık eden çocukların ürkütükleri, saldırgan davranışlar sergiledikleri, içe kapanmaların yaşandığı ve babalarına olan mevcut olumlu hislerinde azalma yaşandığını bildirmişlerdir (TCBAAK, 1995; Bayındır,2010; Bayat ve Evgin, 2015.).

Ülkemizde aile içi şiddetin yaşandığı ailelerden %74'ünde şiddete çocukların tanık olduğu, şiddete maruz kalan kadınların yarısının da kendi çocuklarına farklı derecelerde şiddet uyguladığı saptanmıştır. Psikiyatri kliniğine müracaat eden eşinin şiddetine maruz kalmış kadınların yarısı ise çocuklarının bu şiddete tanıklık ettiklerini söylemişlerdir. Şiddete tanıklık eden bu çocukların yarısının şiddeti durdurmak için müdahalede bulundukları, diğer karsının ise endişe, üzüntü vb. tepki gösterdikleri belirlenmiştir. Eşinden şiddet görmekle sıklığı arttıkça evdeki çocuğun da şiddete tanık olma ihtimali de yükselmekte; şiddete maruz kalan kadınlar anlamlı düzeyde kendi çocuklarına daha da fazla şiddet uygulamaktadır (Vahap ve Avşargil 2006).

Aile içi şiddet kuşaktan kuşağa aktarılmakta ve yalnızca maruz kalanı değil, şiddete tanıklık edenlerin ve özellikle de çocukların psikolojilerini ve gelişimlerini etkilemektedir (Taşdan 2009; Güleç, Topaloğlu, Ünsal, Altıntaş 2012). Yapılan araştırmalar, çocukluk çağında şiddeti deneyimlemiş ve tanıklık etmiş çocukların ileriki dönemlerde kendi ebeveynleri kadar şiddet uygulayacaklarını ortaya koymuştur. (Caykoylu, Ibiloglu, Taner, Potas, & Taner, 2011).

Yapılan araştırmalarda dengeli bir aile yaşantısı içinde yetişen çocukların evde şiddete tanıklık eden çocuklara göre davranış problemlerine sahip olması oranlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir (Kozłowska ve Hanney, 2001; Özgentürk, Karğın ve Baltacı 2012). Konuyla ilgili olarak Vahip ve Doğanavşargil (2006), ebeveynleri arasındaki şiddete tanıklık eden çocukların yarısının fiili olarak şiddet olayına müdahale ettiklerini, şiddete doğrudan maruz kalmasalar dahi çocukluk dönemi travmaları yaşadıklarını ortaya koymuşlardır. Şiddet yaşanan evlerde büyüyen çocuklarda korku, sinirlilik hali, anksiyete, uyum problemleri, agresif tutum ve davranışlar, düşük öz güven, yalnızlık hissi gibi durumlarla yaygın olarak karşılaşmaktadır (Yanikkerem ve Arıkan, 2001).

Şiddet olgusunun en önemli özelliklerinden birisi de kuşaktan kuşağa aktarılmasıdır. Ev içi şiddet mağduru olan çocukların, yetişkinlik dönemlerinde erkeklerde şiddet uygulayıcısı, kadınlarda ise şiddet mağduru oldukları yönünde literatürde araştırmalar mevcuttur. Bu çocuklar ileriki yaşamlarında şiddet uygulayıcıya dönüşmeseler de, şiddet uygulayıcısı olan yetişkinlerin çoğunluğunun çocukluk dönemlerinde aile içi şiddete uğrama öyküsü saptanmıştır (Kaufman ve Zigler 1987). Şiddete tanıklık eden ve etmeyen 6-11 yaş aralığındaki toplam 115 çocuk ile yürütülen bir çalışmada, bu çocukların şiddet içeren olaylar karşısında

sergiledikleri tepkiler ölçülmüş; anne- baba arasında yaşanan şiddete tanıklık etmenin bir sonraki nesle aktarım yapma yönünde etkili olabilecek duygusal değişkenlerin mevcut olduğu yönünde sonuçlara ulaşılmıştır. Ev içi şiddete tanıklık eden çocukların, şiddet uygulayıcısı ve mağduru arasında yaşanan çatışmayı daha barışçıl yollar ile sonlandırmaya yatkın olmakta, tanıklık eden erkek çocukların mağdurun itaatkar davranması algısına ve söylemine sahip olan failler karşı öfke duyguları göstermektedir. Kız çocuklarında ise yetişkinlik dönemlerinde şiddet karşısında daha pasif bir tutum sergileyebildikleri gözlemlenmektedir (Spanvill, Clayton ve Kramer 2013).

1.1.5.3.Kadın konukevinde kalmak durumunda kalan çocuklar

Ülkemizde çocuk koruma sistemi üzerine yapılan çalışmalara, araştırmalara ve yasalara bakıldığında ‘korunma ihtiyacı olan çocuk’ statüsünde bir grup çocuğun tanımının yapıldığı, 5395 sayılı ‘Çocuk Koruma Kanunu’nda da bu çocukların *“Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuk”* şeklinde tanımlandığı bilinmektedir. Şiddete doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalan çocukların aile içi şiddetten nasıl etkilendikleri, ne gibi sorunlar yaşadıklarına ayrıntılı olarak daha önce değinilmiş, korunma ihtiyacı olan çocuk tanımında da yer alan fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimleri ile sağlık ve kişisel güvenliklerinin tehlikeye girmesi gibi etkilerin aile içi şiddete tanıklık eden çocuklarda da gözlendiği açıklanmıştır. Sosyal devlet olmanın bir gerekliliği kapsamında aile içi şiddetle mücadelede temelinde çocuğun ihmal ve istismarı, ebeveynleri ile çocuk arasındaki sorunlar gibi hususlarda eğitim ve danışmanlık hizmeti sunulması gerekmektedir (Özbesler ve İçağasıoğlu Çoban, 2009:35). Şiddette maruz kalan ya da tanıklık eden çocuklar devlete ait sosyal destek mekanizmalarından yararlanabilmekte; ev içi şiddet mağduru olan çocuklar anneleri ile yatılı bir kuruluş olan konukevleri hizmetinden faydalanabilmektedirler.

Şiddet mağduru olarak kadın konukevine çocukları ile birlikte gelen kadınların çocukları ile sağlıklı bir şekilde ilgilenememekte, bu durumdan da çocukların gelişimini ve psikososyal durumu olumsuz olarak etkilemektedir (Turğut 2018). Aile içi şiddet ortamında yaşamını sürdüren çocuklarda güvende hissedememe, şiddetten kendini sorumlu tutma, içe kapanma, depresyon, gelişim geriliği, alt ıslatma, yoğun kaygı ve korku gibi belirtilerin bu çocuklarda yoğun olarak gözlenmekte (Bayındır 2010; Öztürk 2015), şiddet mağduru annelerin de bu süreçte çocukları ile yeterince

ilgilenememe ve çocuklarının sevgisiz bir ortamda büyüdüğünü düşünerek kendilerini suçlu hissetmektedirler (Nadir 2016).

Kadın konukevine anneleri işle birlikte kabulü yapılan okul çağındaki çocuklar, daha önce devam ettiği okullarından nakilleri alınarak can güvenliği riskinin bulunmadığı kuruluşa yakın olan okullara gizlilik ilkesi doğrultusunda kayıtları yaptırılmaktadır. Fakat bu çocukların yaşamlarındaki ani değişiklikler sebebi ile zaman zaman yeni okula uyum sağlayamamakta, okula gitmekte zorlanmakta, hatta gitmeyi reddetmektedirler (Turğut 2018). Konukevlerine kabulü yapılan çocukların sadece okul ortamları değil, alışmış olduğu ve bağ kurduğu kişi, eşya, ortam ve sosyal yaşamları da değişikliğe uğramaktadır. Ev ortamında doğrudan ya da dolaylı olarak şiddetin türlerine maruz kalan çocukların kadın konukevi sürecinde şiddetten uzaklaştırılması amaçlanmaktadır. Ancak kadın konukevinde kalan çocuklar, diğer şiddet mağdurlarıyla kuruluştaki kaldıkları süreçte kurdukları iletişimde onların geçmiş şiddet öykülerini öğrenmekte, bu durum olumsuz yaşam deneyimlerini hatırlatıcı etkide bulunmaktadır. Ayrıca alışmış oldukları ev, aile, okul ve sosyal çevre düzeninden ayrılmaları, annelerinin düzen kurma sürecinin belirsiz olması, kurum gizliliği nedeni ile yeterince dış çevre ortamına çıkamamaları ve yeterli sosyal ihtiyaçlarını karşılayamamaları çocukların genel kaygı düzeylerini arttırmakta ve gelişim sürecini olumsuz etkilemektedir. Kadın konukevlerinde şiddetle mücadele sürecinde kadına yönelik yapılan çalışmalara yoğunlaşılması ve çalışmalarda çocuğa yönelik şiddetin ve bu çocuklara yönelik sağlanan hizmetlerin kısmen yer alması nedeni ile çocuklar ikinci planda kalmakta, aile ortamında olumsuz sürece maruz kalan çocukların kuruluştaki kaldıkları süreçte de kaygı düzeylerinin azalmadığı düşünülmektedir. Aynı zamanda bu çocuklar kadın konukevi sürecinde toplu yaşam kuralları, gereklilikleri ve kültürü konularında da sorunlar yaşamaktadırlar (Turğut 2018).

Sallan Gül'ün 2009 ve 2010 yıllarında Ankara, Bursa, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Mersin, Muğla ve Van illerinde kadın konukevi hizmetinden yararlanan 24 kadın ile yapmış olduğu çalışmada; kadın konukevlerinde çocuklara yönelik olanak ve hizmetlerin Aliaga, Çankaya, Kadıköy, Küçükçekmece ve Muğla kadın konukevleri dışında çocuklar için herhangi bir hizmetin çoğunlukla olmadığı ya da standartların altında olduğu, çocuklar ile ilgili hizmetlerin kadın konukevi yöneticisinin inisiyatif, ilgi ve olanaklarına bağlı olduğu belirtilmiştir. Yine aynı çalışmada emzirme döneminde bebeği olanların mama, bez gibi ihtiyaçlarının

yeterince karşılanamadığı, bu durumun diğer bebekli tüm anneler tarafından ortak sorun olarak dile getirildiği yer almaktadır. Kadın konukevlerinin çoğunluğunda çocuk odasının bulunmadığı, az sayıdaki kadın konukevlerinde kreş imkanının bulunduğu, servis olmaması nedeni ile de bazı kadın konukevlerinde çocukların kreşe ve okula gidemedikleri belirtilmektedir. Okul çağındaki çocuklar için etüt odalarının Çankaya hariç diğer kadın konukevlerinde bulunmadığı, çocukların ya kaldıkları odada ya da mutfak masasında ders çalıştıkları araştırma sonucunda yer alan bilgiler arasındadır. Araştırma örneklemindeki kadınların büyük kısmının evli olduğu ve %39'unun da çocukları ile birlikte kadın konukevinden hizmet aldığı, çocuklara yönelik hizmetlerin erişiminde ve hizmetin kalitesinde ciddi sıkıntıların olduğu görüşü yer almaktadır (Sallan Gül ve Alican 2012).

Kadın konukevlerinde şiddet mağduru kadın ile birlikte beraberinde getirdikleri çocuklarına da hizmet sunulmakta, fakat yeterli personelin olmaması nedeni ile bu hizmet sekteye uğramaktadır. Sosyal serviste görev yapan meslek elemanlarının iş yüklerinin fazla olması, mesleklerine ek olarak idari işlerde de görevlendirilmeleri, ya da kadrosu kadın konukevinde olsa dahi başka kuruluşlara görevlendirilmeleri gibi nedenlerle bireysel ve mesleki görüşmeleri çoğunlukla kadınlar ile yapabilmekte, kuruluşlardaki danışmanlığa ihtiyaç duyan çocuklar ile düzenli bir çalışma yapılamamaktadır (Sallan Gül 2011; Turğut 2018).

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Tipi

Bu araştırmada nicel araştırma yönteminden faydalanılmıştır. Araştırmada betimleyici ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli; araştırmaya konu olan durumun mevcut şekli ile tanımlamayı hedefleyen bir araştırma yaklaşımı olarak tanımlanabilmektedir. Bu modelde, kişi, nesne, olay ya da durum kendi şartları içerisinde tanımlanmaya çalışılır ve herhangi bir şekilde değiştirme ya da etkileme çabası içine girilmemektedir. İlişkisel tarama modelinde de “iki ya da daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan” araştırma modelidir (Karasar 2006). Çalışmamızda da aile içi şiddetin çocukların kaygı durumu üzerindeki etkisi incelendiğinden bu model tercih edilmiştir.

2.2.Araştırmanın Yapıldığı Yer Ve Süresi

Araştırmada, gerekli izinlerin alınmasının ardından Muğla Ali Hilmi Döğerli Kadın Konukevinde Ocak 2019- Nisan 2019 tarihleri arasında veriler toplanmıştır. Ev yaşantısına devam eden katılımcılar ile de şiddet uygulandığı ve uygulanmadığı bilinen İzmir, Antalya ve Muğla illerinde bulunan kişilere yine Ocak 2019- Nisan 2019 tarihleri arasında araştırmacı tarafından yüz yüze görüşülerek veriler toplanmıştır.

2.3.Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi

Araştırma örneklemini üç gruptan oluşmuştur. Birinci grubu Fethiye Ali Hilmi Döğerli Kadın Konukevinde kalan şiddet mağduru kadınlar ve çocukları oluşturmaktadır. İkinci grubu şiddet ortamında yaşamaya devam eden kadınlar ve çocukları oluşturmaktadır. Üçüncü grubu ise şiddet mağduru olmayan kadın ve çocukları oluşturmaktadır. Her üç gruptan 25 anne ve çocuk örneklemini oluşturmuştur. Şiddet ortamında yaşamaya devam eden ve şiddet mağduru olmayan kadınlar, kartopu örnekleme yolu ile çeşitli illerde ikamet eden kadınlardan ve çocuklarından oluşturulmuştur.

2.4.Veri Toplama Araçları

Konuyla ilgili literatür taranarak araştırmacı tarafından yapılandırılmış soru formu oluşturulmuştur. Araştırma birbirinden farklı üç ayrı gruba uygulanacağı için her grup için ayrı ayrı sosyo demografik soru formu oluşturulmuştur.

Kadınlar İçin Hazırlanan Kişisel Bilgi Formları

Kişisel Bilgi Formu 1: Kadın konukevinde halen hizmet alan ve 9-13 yaş arası çocuğu beraberinde bulunan kadınlar için oluşturulan bu formda; yaşanan şiddetin boyutlarına ilişkin 33 soru yer almaktadır.

Kişisel Bilgi Formu 2: Ev yaşantısında şiddet yaşantısında devam eden ve 9-13 yaş arasında çocuğu olan kadınlar için oluşturulan bu formda; yaşanan şiddetin boyutlarına ilişkin 33 soru yer almaktadır. Yaşadığı evde aile içi şiddetin olmasına karşın ev yaşantısına devam eden kadınlara yönelik yine yaşanan şiddetin boyutlarını değerlendirebilmek amacıyla bu form uygulanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu 3: Herhangi bir şiddet türüne maruz kalmayan 9-13 yaş arasında çocuğu bulunan ve ev yaşantısına devam eden kadınlar için de Kişisel Bilgi Formu 3 oluşturulmuştur. 28 maddeden oluşmaktadır.

Çocuklar İçin Hazırlanan Kişisel Bilgi Formları

Çocuklar için oluşturulan bilgi formları üç grupta da anneleri tarafından doldurulmuştur.

Çocuklar için Kişisel Bilgi Formu 1: Kadın konukevinde halen hizmet alan ve 9-13 yaş arasında olan çocuklar için oluşturulan bu formda; yaşanan şiddetin boyutlarına ilişkin 30 soru yer almaktadır.

Çocuklar için Kişisel Bilgi Formu 2: Ev yaşantısında şiddet yaşantısında devam eden ve 9-13 yaş arasında olan çocuklar için oluşturulan bu formda; yaşanan şiddetin boyutlarına ilişkin 19 soru yer almaktadır. Yaşadığı evde aile içi şiddetin olmasına karşın ev yaşantısına devam eden çocuklara yönelik yine yaşanan şiddetin boyutlarını değerlendirebilmek amacıyla bu form uygulanmıştır.

Çocuklar için Kişisel Bilgi Formu 3: Herhangi bir şiddet türüne maruz kalmayan 9-13 yaş arasında olan ve ev yaşantısına devam eden çocuklar için de Kişisel Bilgi Formu 3 oluşturulmuştur. 19 maddeden oluşmaktadır.

Her üç grup çocuğa Spielberger tarafından geliştirilen Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri uygulanmıştır.

Çocuklar İçin Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği

Çocuklar için Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri: Spielberger tarafından 1973 yılında geliştirilen ölçeğin orijinal ismi “State-Trait Anxiety Inventory For Children (STAIC)”dir. “Nasıl Hissediyorum Anketi” olarak da bilinmektedir. Çocuklar için Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri 9-13 yaş arasındaki çocukların kaygı yatkinlıkları ile birlikte kalıcı bireysel farklılıkları ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçeklerin geçerlik ve güvenirlik çalışması Özusta (1995) tarafından ilköğretimin 3,4,5 ve 6. Sınıfta öğrenimine devam eden toplamda 724 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Çocukların durumluk ve sürekli kaygı düzeylerini ölçmek amacıyla kullanılan ölçek bireysel veya grup olarak da uygulanabilmektedir.

Sürekli Kaygı Ölçeği: 20 maddeden oluşmaktadır. ‘genellikle’ çocuğun kendisini nasıl hissettiği gerçekleşme sıklığına göre değerlendirilmektedir. “Evde sinirlerim bozulur” veya “Annem ve babam için endişelenirim” gibi ifadelerle “hemen hemen hiç”, “bazen” ve “sık sık” seçeneklerinden biri ile cevap verilir. Verilen cevaplar neticesinde ölçekten 20 ila 60 puan arasında bir puan alınır. Sürekli kaygıdaki artış puan artışı ile artmaktadır.

Durumluk Kaygı Ölçeği: Çocuklardan kendilerini bulundukları o anda nasıl hissettiklerini değerlendirmeleri ve “Kendimi çok huzursuz hissediyorum”, “Huzursuz hissediyorum” ya da “Huzursuz hissetmiyorum” gibi ifadelerden en

uygununu seçmeleri istenir. 20 maddeden oluşmaktadır. Alınabilecek en yüksek puan 60 iken en düşük puan 20'dir (Özusta 1995). Durumluk ölçeğinde on tane (1, 3, 6, 8, 10, 12, 13, 14, 17, 20) soru olumsuz olduğundan soru tersine dönüştürme yapılmıştır.

2.5.Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22.00 paket programı kullanılmıştır.

Kişisel bilgilendirme formunda elde edilen bilgiler ile anneye, eşe ve çocuğa ait bazı kişisel bilgilerin çıkarsamaları yapılmıştır. Bu çıkarsamalar doğrultusunda varyans analizi yapılarak değişkenlere göre ölçeklerden elde edilen puanlar hakkında yorum yapılmıştır. Araştırmada ki-kare, bağımsız örneklem t testi, rank testi ve madde güvenirlik analizinden yararlanılmıştır.

2.6.Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma öncesi Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulundan 07/03/2018 tarihli 9. Toplantı ve 24 numaralı Kararı ile (EK 10) ilgili izinler alınmıştır. Görüşmeye başlamadan önce, katılımcılara araştırma hakkında bilgilendirme yapılarak çalışmaya katılmayı kabul edenlerden gönüllü olduklarına dair onam (EK 1) alınmıştır. Aynı zamanda onam alınan bireylerden çocuklarının araştırmada kullanılan ölçeği yanıtlamaları için de ayrıca bir onam (EK 2) alınmıştır.

3. BULGULAR

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular iki bölümde ele alınmıştır. İlk bölümde kullanılan kişisel bilgi formları temelinde sosyodemografik bilgilere üç grupta yer alan kadınlara, eşlerine ve çocuklara yönelik betimsel istatistiklere yer verilerek gruplar tanıtılmıştır. İkinci bölümde ise, çocuklara uygulanan ölçek neticesinde elde edilen puanlar ile değişkenler arasındaki istatistiki testlerin sonuçları yer almaktadır.

3.1.Betimsel Bulgular

3.1.1.Kadın konukevinde kalan kadınlara ilişkin bulgular

Tablo 1. Kadın konukevinde kalan kadınlara ilişkin betimsel bulgular

Değişkenler		N	%
Yaş	26-33	10	40%

	34-40	8	32%
	41-49	7	28%
	Toplam	25	100%
Medeni Durum	Halen evli	16	64%
	Boşanmış	7	28%
	Ayrı yaşıyor	2	8%
İlk Evlilik Yaşı	17-19	11	44%
	20-25	14	56%
Kaçıncı evliliği	1	19	76%
	2	6	24%
Evlilik Kararı	Kendi isteği ve aile onaylı	7	28%
	Kendi isteği ve aile onaysız	9	36%
	Görücü usulü	9	36%
Çalışma Durumu	Çalışıyor	1	4%
	Çalışmıyor	24	96 %
Çalıştığı Sektör	Hizmet	1	4%
	Sanayi	1	4%
	Diğer	3	12%
Sosyal Güvenlik Durumu	Var	13	52%
Tablo 1'in Devamı			
	Yok	12	48%
Geçmiş İş Deneyimi	Var	15	60%
	Yok	10	40%
Gelir Durumu	Gelir yok	9	36%
	Aileye bağımlı	1	4%
	Eşe bağımlı	5	20%
	Nakdi yardım	6	24%
	Maaş	4	16%
Herhangi Bir Engel Sorunu	Var	6	24%
	Yok	19	76%

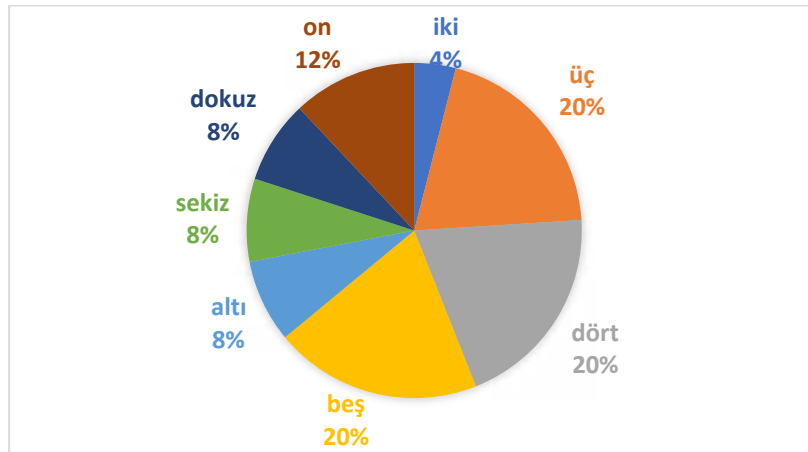
Herhangi Bir Madde Kullanımı	Evet	16	64%
	Hayır	9	36%
Anne Hayatta mı?	Evet	14	56%
	Hayır	11	44%
Baba Hayatta mı?	Evet	15	60%
	Hayır	10	40%
Töre/Namus suçlarına maruz kalma ile ilgili herhangi bir endişeniz var mı?	Evet	6	24%
	Hayır	19	76%

Kadın konukevinde kalan kadınların yaşadıkları şehirler kişilerin güvenliği nedeni ile paylaşılmamıştır. Bu grupta yer alan kadınların yaş ortalaması 36 ve ilk evlilik yaşları ortalamasının 20 olduğu tespit edilmiştir.

Kadın konukevinde yaşayan ailelerin kişisel bilgilendirme formundan elde edilen istatistiksel çıkarımlar doğrultusunda; birinci grupta yer alan konukevinde kalan kadınların yaş ortalamasının 36 olduğu tespit edilmiştir. Yaşlar genellikle gruplandırılarak analize devam edilmiş, kadın konukevinde kalan kadınlar 23-33, 34-40, 41-49 yaş aralığında üç grup şeklinde oluşturulmuştur. Oluşturulan gruplardan 26-33 yaş aralığında olan 10 kişi grubun %40'ını oluştururken, 34-40 yaş grubu 8 kişi grubun %32'sini, 41-49 yaş grubu 7 kişi ise grubun %28'ini oluşturmuştur. Medeni durum sonuçlarına bakıldığında; hiç evlenmemiş, imam nikâhlı, flört ilişkisi olan, nişanlı/sözlü, eşi vefat etmiş kimseye rastlanmamıştır. Halen evli olan 16 kişinin grubun %64'ünü, boşanmış 7 kişinin grubun %28'ini, geriye kalan 2 kişinin ise grubun %8'ini oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlk evlilik yaşını oluşturulan iki grup 17-19 ve 20-25 yaş aralıklarında oluşturularak; 17-19 yaş aralığı 11 kişinin grubun %44'ünü, 20-25 yaş aralığında 14 kişinin grubun %56'sını oluşturduğu hesaplanmıştır. Dört seçenekle cevaplanan kadınların evlilik kararlarına ilişkin sorularda; kendi isteği ve aile onaylı cevabını veren 7 kişinin grubun %28'ini, kendi isteği ve aile onaysız cevabını veren 9 kişinin grubun %36'sını, görücü usulü ile cevabını veren 9 kişinin ise grubun %36'sını oluşturduğu bulunurken diğer seçeneğini seçen kimseye rastlanmamıştır. Kadın konukevinde kalan kadınların %96'sı (24 kişi) çalışmıyorken, %4'ü (1 kişi) bir işte çalışıyor şeklinde bulgulanmıştır. Daha önce ki iş deneyimleri kast edilerek çalıştıkları sektörler sorulduğunda; hizmet sektöründe 1 kişi (%4), sanayi sektöründe 1 kişi (%4), diğer sektörlerde 3 kişi (%12) ve tarım sektöründe çalışmış ya da çalışana rastlanmadığı

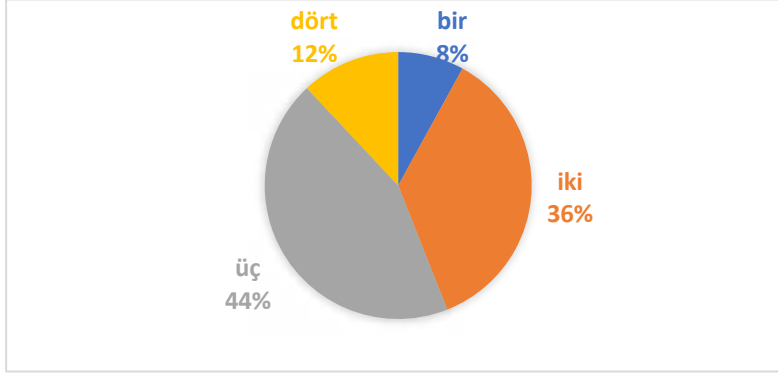
bulunmuştur. Bu soruya toplam 5 kişi cevap vermiş olup, geri kalan 20 kişi çalıştığı sektör hakkında işaretlemede bulunmamıştır. Sosyal güvenlik durumları sorulduğunda; % 52'sinin (14 kişi) sosyal güvenlik durumunun var olduğunu bulgulanmıştır. Geçmiş iş deneyimi sonucu doğrultusunda; 15 kişinin (%60) herhangi bir işte çalıştığı, 10 kişinin (%40) herhangi bir işte çalışmadığı bulunmuştur. Gelir yok, aileye bağımlı, eşe bağımlı, nakdi yardım, maaş ve diğer cevaplarından yola çıkarak en fazla 9 kişinin (%36) gelirin olmadığı düşünülmektedir. Aileye bağımlı olan 1 kişi (%4), eşe bağımlı 5 kişi (%20), nakdi yardım alan 6 kişi (%24), maaş alan 4 kişi (%16) olarak bulunmuştur. Bunun dışında diğer bir gelir durumuna rastlanmamıştır. Katılımcılardan; 19 kişinin (%76) herhangi bir engel sorununun olmadığı hesaplanırken, 16 kişinin (%64) herhangi bir madde kullanımının olduğu bulunmuştur. Kadın konukevinde kalan kadınlara yöneltilen anne ve babalarınız hayatta mı sorusuna; 14 kişi (%56) hayatta değil, 15 kişi (%60) hayatta cevabını vermiştir. Maruz kalınan şiddet türünde bir ya da birden fazla şiddet türüne maruz kalınma söz konusu olabilir. Bu durum baz alınarak oluşan sonuçlara göre; kadınların %31'i (25 kişi) psikolojik şiddet görürken, aynı zamanda ekonomik şiddet, fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve ısrarlı takip görmüş olma ihtimali söz konusudur. Yaşanılan şiddet sıklığı en fazla haftada 1-3 kez 10 kişi (%40), ayda 1-3 kez 7 kişi (%28), günde 1-3 kez 5 kişi (%20), yılda 1-3 kez 2 kişi (%8), diğer zamanlarda 1 kişi (%4) olarak bulgulanmıştır.

Şekil 1. Kadın konukevinde kalan kadınların kardeş sayıları

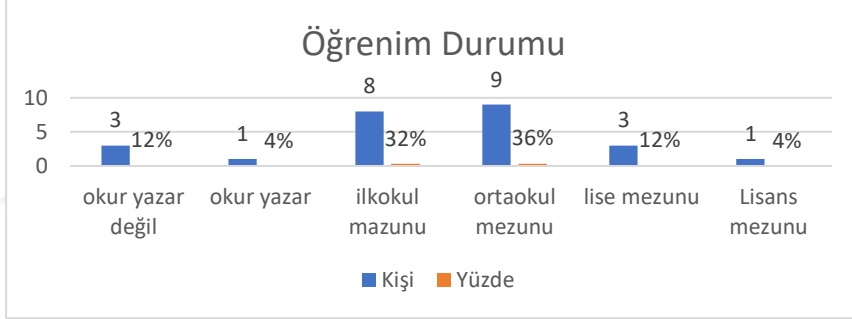
Kadın konukevinde kalan kadınlardan 5'er kişi 3, 4, 5 kardeşler. Altı, sekiz ve dokuz kardeş olan 2'şer kişi mevcut olup, on kardeş olan 3 kişi varken iki kardeş olan 1 kişi olarak hesaplanmıştır.

Şekil 2. Kadın konukevinde kalan kadınların çocuk sayıları

Kadınlara çocuk sayıları sorulduğunda 11 kişi (%44) 3 çocuk sahibi, 9 kişi (%36) 2 çocuk, 3 kişi (%12) 4 çocuk, 2 kişi (%8) 1 çocuk sahibi olduğunu ifade etmiştir.

Şekil3.Kadın konukevinde kalan kadınların öğrenim durumları

Kadın konukevinde kalan kadınların öğrenim durumlarıyla ilgili sonuçlar incelendiğinde; sırasıyla, okuryazar olmayan 3 kişi (%12), okuryazar 1 kişi (%4), ilkokul mezunu 8 kişi (%32), ortaokul mezunu 9 kişi (%36), lise mezunu 3 kişi (%12), lisans mezunu 1 kişi (%4) olarak bulunmuş, ön lisans ve lisans mezunu kimseye rastlanmamıştır.

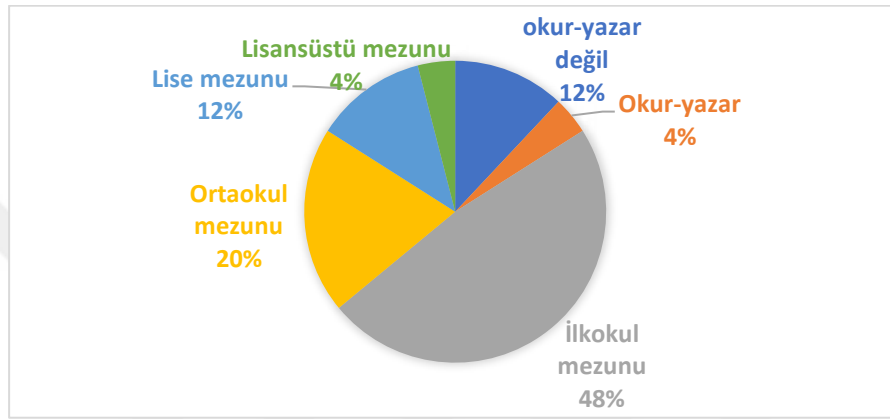
Tablo 2. Kadın konukevinde kalan kadınların eşlerine ilişkin bulgular

Değişkenler		N	%
Size şiddet uygulayan kimdir?	Eşi	24	96%
	Diğer	1	4%
Şiddet uygulayan çalışma durumu:	Çalışıyor	20	80%
	Çalışmıyor	5	20%
Şiddet uygulayan çalıştığı sektör:	Tarım	7	28%
	Hizmet	10	40%
	Sanayi	3	12%
	Diğer	5	20%
Şiddet uygulayan sosyal güvenlik durumu:	Var	14	56%
	Yok	11	44%
Şiddet uygulayan gelir durumu:	Gelir yok	2	8%
	Aileye bağımlı	2	8%
	Maaş	13	52%
	Diğer	8	32%
Şiddet uygulayan herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu var mı?	Var	4	16%
	Yok	21	84%
Madde Bağımlılık Durumu	Yok	2	5%
	Sigara	22	55%
	Alkol	14	35%
	Madde kullanımı	2	5%
	Toplam	40	100%

Kadın konukevinde kalan kadınların %96'sının eşlerinden şiddet gördüğü bulunmuştur. Eşlerin %80'i (20 kişi) çalışırken, %5'i (5 kişi) çalışmamaktadır. Eşlerin geçmiş veya şu anda çalıştıkları sektörlerden; 10 kişi (%40) hizmet sektörü, 7 kişi (%28) tarım sektörü, 5 kişi (%20) diğer sektörlerde ve 3 kişi (%12) sanayi sektöründe faaliyette bulunmuştur. Sosyal güvenlik durumunu cevaplayan 14 kişi (%56) sosyal güvenliğinin var olduğunu, 11 kişi (%44) sosyal güvenliğinin olmadığını ifade etmiştir. Gelir durumu en çok %52 (13 kişi) ile maaşla geçimini sağlarken, diğer %32 (8 kişi), aileye bağımlı %8'ini (2 kişi) tespit edilmiştir. Geliri olmayan eşlerde %8'ini (2 kişi) oluşturmuştur ve eşe bağımlı, nakdi yardım alan ailelerin olmadığı bulgulanmıştır. Şiddet uygulayanların %84'ünün (21 kişi) herhangi bir engel durumu olmadığı, %5'inin (2 kişi) herhangi bir engel durumu ya da sağlık durumunun olduğu analiz edilmiştir. Kadınlara şiddet uygulayanların herhangi bir

madde bağımlılığının olup olmadığı sorusuna verilen cevaplara göre; sigara kullananların %55 (22 kişi) ile çoğunlukta olduğu, daha sonra bunu %35 (14 kişi) ile alkol kullananların takip ettiği tespit edilmiştir. Bu soru açık uçlu soru olduğundan sigara kullananlar aynı zamanda alkol tüketebilir ya da madde kullanabilir. Yani 25 kişinin 22'si sigara kullanıyor aynı zamanda alkol ve madde kullanabilir şeklinde yorumlanır.

Şekil 4. Kadın konukevinde kalan kadınların eşlerinin öğrenim durumu

Bu grup da kadınlara şiddet uygulayan kişiye ait bilgilerde öğrenim durumlarına ilişkin sonuçlara baktığımızda; %48'i (12 kişi) ilkököl mezunu, %12'si (3 kişi) okur-yazar değildir. 3 kişi lise mezunu (%12), 1 kişi (%4) lisansüstü mezunu olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3. Kadın konukevinde kalan kadınların çocuklarına ilişkin bulgular

Değişkenler		N
Yaş	9-10	14 6%
	11-13	11 4%
Cinsiyet	Kadın	12 8%
	Erkek	13 2%
Okula devam ediyor mu?	Evet	23 2%
	Hayır	2 %

Tablo 3'ün Devamı

	Zayıf	1	%
	Orta	14	6%
Çocuğunuzun okul başarısı	İyi	4	6%
	Çok iyi	6	4%
Çocuğunuzun herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu var mı?	Evet	2	%
	Hayır	23	2%
Çocuğunuza günlük ayırdığınız süre	30 dkdan az	3	2%
	30 dk ile 1 saat arası	8	2%
	1-2 saat	11	4%
	2 saatten fazla	3	2%
Çocuğunuz yaşadığı önemli bir olayı sizinle paylaşır mı?	Her zaman	15	0%
	Bazen	8	2%
	Nadiren	2	%
Ailede yaşanan şiddet konusunda çocuğunuz için destek aldınız mı?	Evet	10	0%
	Hayır	15	0%
Çocuğunuz ile evinizde ilgilenebildiğiniz kadar kuruluştaki da ilgilenebiliyor musunuz?	Evet	19	6%
	Hayır	6	4%
Çocuğunuz kuruluştaki kaldığı sürede mutlu mu?	Evet	13	2%
	Hayır	12	8%

Tablo 3'ün Devamı

	Evet	6	4%
Kuruluştaki kalmak çocuğunuzu korkutuyor mu?	Hayır	19	6%

Kadın konukevinde kalan çocukların yaş aralıkları 9-10 yaş grubunda 14 kişi (%56), 11-13 yaş grubunda 11 kişi (%44)'den oluşmaktadır. Bu çocukların %48'ini (12 kişi) kadın, %52'sini (13 kişi) erkekler oluşturmaktadır. Kadın konukevinde kalan şiddet gören kadınların çocuklarının %92'sinin (23 kişi) okula devam ettiği görülmektedir. Bu durumun şiddet gören kadınların çocuklarının eğitim düzeyinde, kadın konukevinde kalmalarına ve şiddet görmelerine rağmen olumlu bir sonuç olduğu düşünülebilir. Çocukların okul başarı düzeyleri ise %56'sı (14 kişi) orta seviyede %4'ünün (1 kişi) de zayıf olduğu bulunmuştur. Çocukların %92'sinin (23 kişi) engel durumunun olmadığı, %8'inin (2 kişi) herhangi bir sağlık sorununun ya da engel durumunun olduğu analiz edilmiştir. Kadınların çocuklarına ayırdıkları zaman; 11 kişi 1-2 saat (%44'ü) zaman ayırdığını ifade ederken, 30 dakikadan az zaman ayıran 3 kişi grubun %12'sini oluşturmaktadır. 2 saatten fazla zaman ayıran yalnız 3 kişi (%12'si) olarak hesaplanmıştır. Çocuklarına çok fazla zaman ayırmadığı gözlenen kadınların çocuğunuzun yaşadığı önemli bir olayı sizinle paylaşır mı? sorusuna verdikleri cevap ise; %60'ı (15 kişi) her zaman paylaştığını söylerken, annesiyle önemli olayları paylaşmadığını ifade eden kimseye rastlanmamıştır. Geriye kalan %32'sinin (8 kişi) bazen, %8'inin (2 kişi) nadiren annesiyle önemli olayları paylaştığı sonucuna varılmıştır. Ailede yaşanan şiddet konusunda çocuğu için %60'ı (15 kişi) destek almadığı, %40'ının (10 kişi) ise destek aldığı hesaplanmıştır. Kuruluştaki kalan kadınların evlerinde ilgilenebildikleri kadar kuruluştaki da çocuklarıyla ilgilenebildiklerini %76 oranında söyleyebiliriz. Kuruluştaki kalan çocukların %52'si (13 kişi) mutlu, %48'i (12 kişi) de mutsuz olarak bulunmuştur. Kuruluştaki kalan çocukların %76'sı (19 kişi) kuruluştaki kalmaktan korkmuyor ve %92'si (23 kişi) kendini kuruluştaki güvende hissediyor. Fakat buna rağmen %60'ı (15 kişi) kuruluştaki kalırken kendini evdeymiş gibi hissetmiyor, %40'ı (10 kişi) ise kuruluştaki kendini evdeymiş gibi hissediyor. Kuruluşun kalabalık olması çocukların %68'ini (17 kişi) etkilemezken, %32'sini (8 kişi) olumsuz etkiliyor. Kuruluştaki çalışan personellerin çocukların %96'sının (24 kişi) verdiği cevaba göre iyi davrandıkları

%4'ünün (1 kişi) ise kısmen iyi davrandıklarını buluyoruz. Konukevinde yaşayan diğer kadınların çocuklara etkisini gözlemlemeye yönelik sorulan soruda çocukların %56'sı (14 kişi) kısmen iyi davrandıklarını ifade ederken %40'ının (10 kişi) iyi davrandığı, %4'ünün (1 kişi) ise iyi davranmadığı analiz edilmiştir. Kuruluştaki yaşanan bir sıkıntıda çocuğun annesi dışında yakınlık duyacağı birinin varlığının tespitine yönelik oluşturulan soruda; %52'si (13 kişi) annesi dışında da birine yakınlık duyarken, %48'i (12 kişi) annesi dışında kimseye yakınlık duymadığını ifade etmiştir. Kuruluşun çarşı izinleri, kuruluşun çocuklara verdiği harçlıkların yeterliliği ve kuruluşun çocukların giyecek, kitap gibi ihtiyaçlarının karşılanması sırasıyla %64 (16 kişi), %68 (17 kişi) ve %88 (22 kişi) çocuğun ifadesi doğrultusunda yeterli düzeyde olduğu bulgulanmıştır. Çocukların %84'ü (21 kişi) spor faaliyetlerine katıldığını ifade ederken çocukların %72'si (18 kişi) ilgilendikleri spor faaliyetlerinin olmadığını ifade etmiştir. Kuruluştaki çocuklar ilgilenmekten keyif aldıkları uğraşlarının olup olmadıkları sorusuna verilen cevaplara göre 14 kişi %56'sı evet yanıtını verirken, 11 kişi %44'ü hayır cevabını vermiştir. Kuruluştaki kalınan oda özelliklerinin genellikle %48'i (12 kişi) üç kişilik odada ya da %40'ı (10 kişi) iki kişilik odada kaldığını ifade ederken, %8'i (2 kişi) beş kişilik, %4'ü (1 kişi) tek kişilik odada kaldığını ifade etmiştir. Kalınan odalarda 17 kişi (%68) kendisi ve çocuğundan başka kişilerinde kaldığını söylerken, 8 kişi (%32) yalnızca kendi ve çocuğunun aynı odada bulunduğunu söylemiştir.

Kadınların çocuklarının ihtiyaçlarını ifade etmelerine yönelik sorulan soruda; %24'ünün oyun alanı ihtiyacının olduğunu 6 kişi ifade ederken, %20'si ayrı oda olmasını 5 kişi, aynı oranda %8'i çalışma odası, etkinlik alanı, internet ihtiyacını, 2'ser kişi (%8'i) ve 1'er kişi (%4'ü) bilgisayar, kardeşiyle görüşmek, spor faaliyetlerine ihtiyacı olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Bu kapsamda grubun %20'si (5 kişi) bir ihtiyacının olmadığını, imkânların yeterli olduğunu ifade etmiştir.

Kadınların çocukları için kendi ihtiyaçlarına yönelik sorulan soruda; %16'sı (4 kişi) ayrı oda istediğini ifade ederken, %12'si (3 kişi) çalışma odası, %8'i (2 kişi) çarşı izni, %8'i (2 kişi) spor öğretmeni, %4'ü (1'er kişi) sırasıyla bilgisayar, güzel yemek, iş imkânı, çocuklarını kontrol sıkıntısı, kütüphane, televizyon gibi ihtiyaçlarını belirtmiştir. Kadınların %32'si (8 kişi) ise imkânlarının yeterli olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir.

3.1.2.Evde Şiddet Yaşantısına Devam Eden Kadınlara İlişkin Bulgular

Tablo 4. Evde şiddet yaşantısına devam eden kadınlara ilişkin bulgular

Değişkenler		N	%
Yaş	27-37	14	56 %
	33-39	3	12 %
	40-54	8	32 %
Medeni Durum	Halen evli	11	44 %
	Boşanmış	10	40 %
	Ayrı yaşıyor	1	4% %
	İmam nikâhlı	3	12 %
İlk Evlilik Yaşı	16-19	10	40 %
	20-25	15	60 %
Kaçınıcı evliliği	1	20	80 %
	2	4	16 %
	4	1	4% %
Evlilik Kararı	Kendi isteği ve aile onaylı	9	36 %
	Kendi isteği ve aile onaysız	8	32 %
	Görücü usulü	7	28 %
	Diğer	1	4% %
Çalışma Durumu	Çalışıyor	12	48 %
	Çalışmıyor	13	52 %

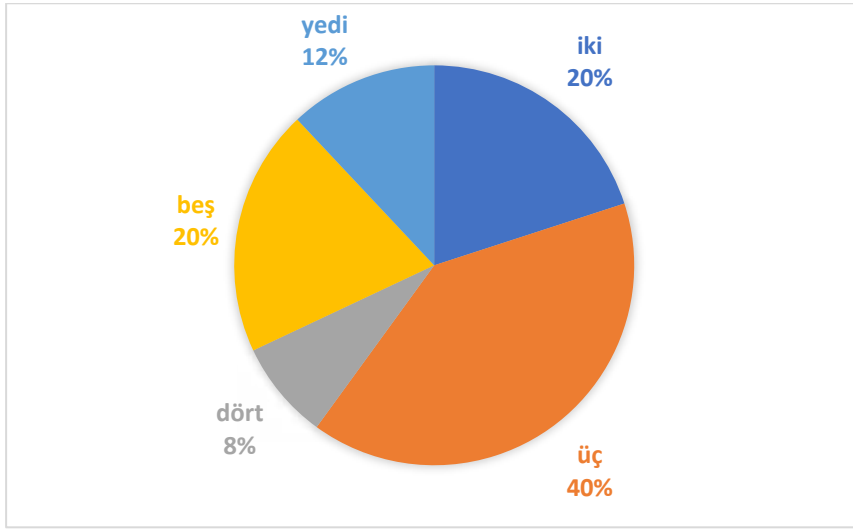
Tablo 4'ün Devamı

	Hizmet	12	48 %
Çalıştığı Sektör	Sanayi	4	16 %
	Diğer	9	36 %
Sosyal Güvenlik Durumu	Var	16	64 %
	Yok	9	36 %
Geçmiş İş Deneyimi	Var	9	36 %
	Yok	16	64 %
Gelir Durumu	Gelir yok	3	12 %
	Aileye bağımlı	2	8%
	Eşe bağımlı	7	28 %
	Nakdi yardım	1	4%
	Maaş	12	48 %
Herhangi Bir Engel Sorunu	Var	2	8%
	Yok	23	92 %
Herhangi Bir Madde Kullanımı	Evet	10	40 %
	Hayır	15	60 %
Anne Hayatta mı?	Evet	23	92 %
	Hayır	2	8%
Baba Hayatta mı?	Evet	15	60 %
	Hayır	10	40 %
Töre/Namus suçlarına maruz kalma ile ilgili herhangi bir endişeniz var mı?	Evet	3	12 %

	Hayır	22	88 %
Daha Önce Konuk Evinde Kaldınız mı?	Evet	5	20 %
	Hayır	20	80 %

Şiddet gören ve ev yaşantısına devam eden kadınların yaşları ortalaması 36 ve ilk evlilik yaşları ortalaması 20 olarak hesaplanmıştır. Ev yaşantısına devam eden kadınların evlilik kararları 9 kişi %36 kendi isteği ve aile onaylı, %32'si 8 kişi kendi isteği ve aile onaysız, %28'i 7 kişi görücü usulü, %4'ü 1 kişi ise diğer sebeplerden evlilik kararı aldığını ifade etmiştir. Kadınların %52'si (13 kişi) çalışıyor, %48'i (12 kişi) bir işte çalışmıyor. Daha önce ya da şu an çalışılan sektörlerle ait sonuçlara bakıldığında en fazla %48'i (12 kişi) hizmet sektöründe çalışmış, %36 (9 kişi) diğer sektörlerde, %16'sı (4 kişi) sanayi sektöründe çalıştığı ve tarım sektöründe çalışan kadının bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu gruptaki kadınların %64'ü (16 kişi) sosyal güvenlik durumunun varlığı bulunurken %36'sı (9 kişi) herhangi bir sosyal güvenlik durumunun olmadığı bulgulanmıştır. Geçmiş iş deneyiminin 16 kişi %64'ü olmadığını, 9 kişi %36'sının geçmiş iş deneyimi olduğuna rastlarız. Ev yaşantısına devam eden kadınların gelir durumları genellikle %48'i (12 kişi) maaş, %28 (7 kişi) eşe bağımlı ve sırasıyla %12 (3 kişi) geliri yok, %8 (2 kişi) aileye bağımlı, %4'ü (1 kişi) nakdi yardım olduğunu ifade ederken bu grupta bunlar dışında diğer geliri olana rastlanmamıştır. Kadınların %92'sinin (23 kişi) herhangi bir engeli olmadığı tespit edilmiştir. Madde kullanımına bağlı olarak 15 kişisini %60'ı herhangi bir madde kullanımı yok geriye kalan 10 kişi %40 herhangi bir madde kullanımının olduğu bulunmuştur. Ev yaşantısına devam eden kadınların %92'sinini (23 kişi) annesi hayatta iken %60'ının (15 kişi) da babası hayatta olduğu hesaplanmıştır. Töre/Namus suçlarına maruz kalma ile ilgili herhangi bir endişeniz var mı? sorusuna 22 kişi %88'i hayır cevabını verirken 3 kişi %12'si töre/namus konusunda endişeli olduğunu ifade edilmiştir. Kadınların 20 kişi %80'ninin daha önce konuk evinde kalmadığını ifade ederken geriye kalan 5 kişi %20'si kadın konuk evinde daha önce kalmış olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 5. Evde şiddet yaşantısına devam eden kadınların kardeş sayıları

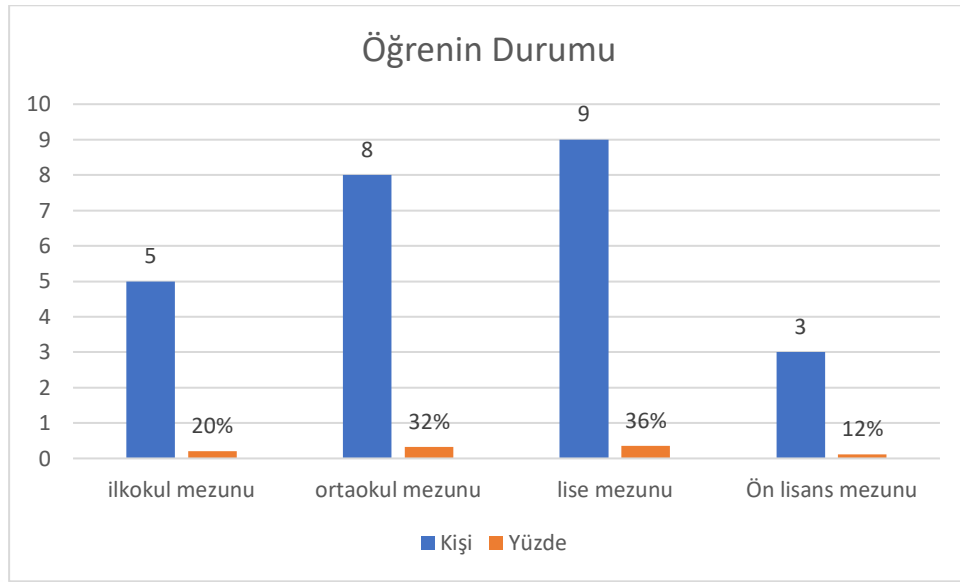
Kadınlar en az iki kardeş (5 kişi) en fazla yedi kardeş (3 kişi) olduklarını ifade ederken en fazla üç kardeş olan 10 kişi %40'ını oluşturmuştur.

Şekil 6. Evde şiddet yaşantısına devam eden kadınların çocuk sayıları

Kadınların %36'sı (9 kişi) tek çocuğa sahip, %32'si (8 kişi) iki çocuğa, %28'i (7 kişi) üç çocuğa ve geriye kalan %4'ü (1 kişi) beş çocuğa sahip olduğu analiz edilmiştir.

Şekil 7. Evde şiddet yaşantısına devam eden kadınların öğrenim durumları

Öğrenim durumlarına bakıldığında lise mezunu %36 (9 kişi), ortaokul mezunu %32 (8 kişi), ilkokul mezunu %20 (5 kişi), ön lisans mezunu %12'yi (3 kişi) hesaplanmıştır. Okuryazar olmayan, yalnızca okuryazar olan, lisans mezunu ve lisansüstü mezunu kadınlara bu grupta rastlanmamıştır.

Tablo 5. Evde şiddet yaşantısına devam eden kadınların eşlerine ilişkin bulgular

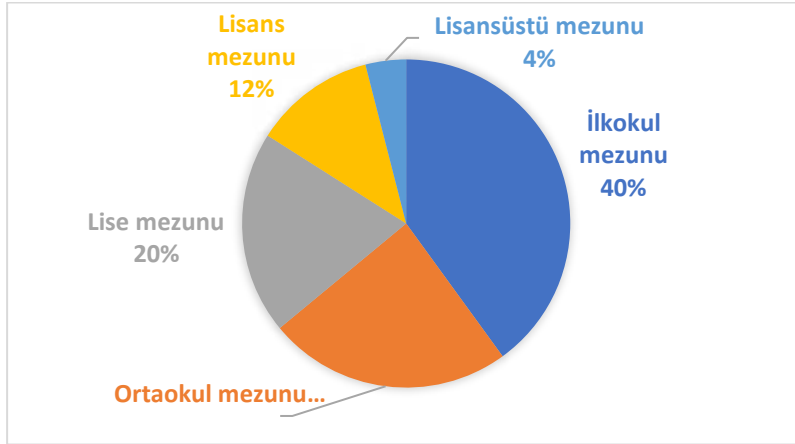
Değişkenler		N	%
Size şiddet uygulayan kimdir?	Eşi	24	96%
	Diğer	1	4%
Şiddet uygulayan öğrenim durumu:	İlkokul mezunu	10	40%
	Ortaokul mezunu	6	24%
	Lise mezunu	5	20%
	Lisans mezunu	3	12%
	Lisansüstü mezunu	1	4%
Şiddet uygulayan çalıştığı sektör:	Hizmet	13	52%
	Sanayi	5	20%
	Diğer	7	28%
Şiddet uygulayan sosyal süvendik durumu:	Var	17	68%
	Yok	8	32%

Tablo 5'in Devamı

	Gelir yok	2	8%
Şiddet uygulayan gelir durumu:	Aileye bağımlı	2	8%
	Maaş	19	76%
	Diğer	1	4%
Şiddet uygulayan herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu var mı?	Var	1	4%
	Yok	24	96%
	Yok	1	4%
Madde Bağımlılık Durumu	Sigara	15	54%
	Alkol	12	43%
	Toplam	28	100%

Ev yaşantısına devam eden kadınlara genelde şiddet uygulayan %96'sı (24 kişi) eşi olduğunu, %4'ü (1 kişi) de diğer olarak belirtmiştir. Şiddet uygulayanın %76'sı (19 kişi) bir işte çalışıyor, %24'ü (6 kişi) ise bir işte çalışmıyordur. Çalışılan sektörler en çok hizmet, diğer, sanayi şeklinde sıralanır. Kadın konukevinde kalan kadınlara şiddet uygulayanlarda ve ev yaşantısına devam eden kadınlara şiddet uygulayanlarda da tarım sektöründe çalışana rastlanmamıştır. Sosyal güvenlik durumunun %68'i (17 kişi) var olduğunu bulunmuştur. Şiddet uygulayanın gelir durumuna bakıldığında ise yine en fazla oranla %76'sının (19 kişi) maaşlı, %8'i (2 kişi) gelirin olmadığı, %8'i (2 kişi) aileye bağımlı olduğu ve %4'ü (1 kişi) diğer gelir durumunda olduğu tespit edilmiştir. Şiddet uygulayanların %96'sının (24 kişi) bir engeli olmadığı hesaplanmıştır. Madde bağımlılığına yönelik sorulan açık uçlu soruda %54'ü (15 kişi) sigara kullanırken, %43'ü (12 kişi) alkol kullanmaktadır. Yalnızca %4'ü (1 kişi) bağımlılığı olmadığını ifade etmektedir. Bir ve birden fazla cevap verilebilen bu soruda sigara içen 15 kişiden 12'si aynı zamanda alkol kullanabilir şeklinde bulgulanmıştır.

Şekil 8. Evde şiddet yaşantısına devam eden kadınların eşlerinin öğrenim durumları

Şiddet uygulayanın öğrenim durumuna ilişkin sonuçlara bakıldığında %40'ı (10 kişi) ilkokul mezunu, %24'ü (6 kişi) ortaokul mezunu, %20'si (5 kişi) lise mezunu, %12'si (3 kişi) lisans mezunu ve %4'ü (1 kişi) ise lisansüstü mezunu olduğu bulunmuştur. Buna göre grubun şiddet uygulayanın öğrenim durumları ve kadın konukevinde kalan kadınlara şiddet uygulayanların öğrenim durumlarına göre daha iyi olduğunun gözlemini yapabiliriz.

Tablo 6. Evde şiddet yaşantısına devam eden kadınların çocuklarına ilişkin bulgular

Değişkenler		N	%
Yaş	9-10	9	36
			%
	11-13	1	64
		6	%
Cinsiyet	Kadın	9	36
			%
	Erkek	1	64
		6	%
Okula devam ediyor mu?	Evet	2	96
		4	%
	Hayır	1	4%
Çocuğunuzun okul başarısı	Zayıf	5	20
			%
	Geçer	4	16
			%
	Orta	8	32

Tablo 6'nın Devamı			%
	İyi	6	24
			%
	Çok iyi	2	8%
Çocuğunuzun herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu var mı?	Evet	3	12
			%
	Hayır	2	88
		2	%
Çocuğunuz yaşadığı önemli bir olayı sizinle paylaşır mı?	Her zaman	1	40
		0	%
	Bazen	9	36
			%
	Nadiren	4	16
			%
Ailede yaşanan şiddet konusunda çocuğunuz için destek aldınız mı?	Hiç	2	8%
	Evet	4	16
			%
Çocuğunuz ev yaşantısında mutlu mu?	Hayır	2	84
		1	%
	Evet	1	44
		1	%
	Hayır	1	56
		4	%
Çocuğunuz kendini evde güvende hissediyor mu?	Evet	1	60
		5	%
	Hayır	1	40
		0	%
Evde bir sıkıntı yaşandığında çocuğunuzun sizin dışınızda anlatabileceği ya da yardım isteyebileceği birisine yakınlık duyuyor mu?		1	
	Evet	0	%40
	Hayır	1	%6
		5	0

Ev yaşantısına devam eden kadınların çocuklarına ilişkin yaşları 2 gruba ayrılmıştır. 9-10 yaş aralığında 9 çocuk %36'sını, 11-13 yaş aralığı 16 kişi %64'ünü oluşturmuştur. Toplam katılan çocuk sayısı 25'dir. Çocukların %36'sı (9 kişi) kadın, %64'ü (16 kişi) erkek olarak bulunmuştur. Okula devam edenlerin %96 ile (24 kişi) çoğunlukta olduğu hesaplanmıştır. Çocukların okul başarısı her düzeyde mevcuttur ve en çok sırasıyla %32'si (8 kişi) orta, %24'ü (6 kişi) iyi, %20'si (5 kişi) zayıf, %16'sı (4 kişi) geçer, %8'i (2 kişi) de çok iyi olarak değerlendirmede bulunmuştur.

Çocukların %88'inin (22 kişi) herhangi bir sağlık sorunu ve engel durumu olmadığı ifade edilirken yalnızca %12'si (3 kişi) sağlık ya da engel durumunun olduğunu ifade etmiştir. "Çocuğunuz yaşadığı önemli bir olayı sizinle paylaşır mı?" sorusuna %40'ı (10 kişi) her zaman, %36'sı (9 kişi) bazen, %16'sı (4 kişi) nadiren ve %8'i (2 kişi) hiç paylaşmadığı analiz edilmiştir. Yaşanılan şiddete bağlı olarak çocuğu ile ilgili %84'ü (21 kişi) destek almadığını %16'sı (4 kişi) ise destek aldığını belirtmiştir. Çocukların ev yaşantısında %44'ü (11 kişi) mutlu iken %56'sı (14 kişi) mutsuz olduğu bulgulanmıştır. Ev yaşantısında mutlu olduğunu çoğunluk olarak ifade eden çocukların %60'ı (15 kişi) ev yaşantısında kendilerini güvende hissetmediğini ifade etmiştir. Çocukların %60'sı (15 kişi) evde bir sıkıntı yaşadığında paylaşabileceği yakınlık duyduğu birisinin olmadığını ifade ediyor. Ev yaşantısına devam eden ailelerin çocuklarına çoğunlukla düzenli harçlık verdiklerini (%68'i 17 kişi) gözlemlerken %32'sinin (8 kişi) düzenli harçlık vermediğini söyleyebiliriz. Verilen harçlığın yeterliliği sorusuna; %56 'sının (14 kişi) yetmediği cevabını verdiği bulunurken, %44'ü (11 kişi) yeterli olduğunu ifade etmiştir. Çocukların ihtiyaçlarına yönelik ailelerin tutumlarına bakıldığında %60'ı (15 kişi) çocuğunun ihtiyaçlarını karşılayabiliyorken %40'ı (10 kişi) ihtiyaçlarını karşılayamadığını ifade etmiştir.

Çocukların kendi yaşına uygun sosyal faaliyetlere katılımıyla ilgili sorulan sorularda; çoğunlukta katılmayanlar %56'yı (14 kişi) oluştururken, katılanlar %44'ünü (11 kişi) oluşturmuştur. Bu durumun beraberinde sosyal faaliyette bulunmayan çocuklar ağırlıktadır ve spor faaliyetlerine katılmama konusunda da %64'ü (16 kişi) ağırlıktadır. Çocukların ilgilenmekten başka keyif aldıkları bir uğraşlarının olup olmadıklarına yönelik sorulan soruda ise %68'inin (17 kişi) "evet" cevabını verdiği bulunmuştur. Ev yaşantısına devam eden çocukların %72'si kendilerine ait odalarının olduğunu ifade etmiştir.

3.1.3.Şiddete Maruz Kalmayan Kadınlara İlişkin Bulgular

Tablo 7. Şiddete maruz kalmayan kadınlara ilişkin bulgular

Değişkenler		N	%
Yaş	30-39	18	72%
	40-46	7	28%
Medeni Durum	Halen evli	23	92%
	Boşanmış	2	8%
İlk Evlilik Yaşı	17-20	4	16%
	21-25	15	60%
	26-32	6	24%
Kaçıncı evliliği	1	24	96%
	2	1	4%
Evlilik Kararı	Kendi isteği ve aile onaylı	21	84%
	Kendi isteği ve aile onaysız	2	8%
	Görücü usulü	2	8%
Çalıştığı Sektör	Tarım	1	4%
	Hizmet	12	48%
	Diğer	7	28%
Sosyal Güvenlik Durumu	Var	24	96%
	Yok	1	4%
Geçmiş İş Deneyimi	Var	18	72%
	Yok	7	28%

Tablo 7'nin Devamı

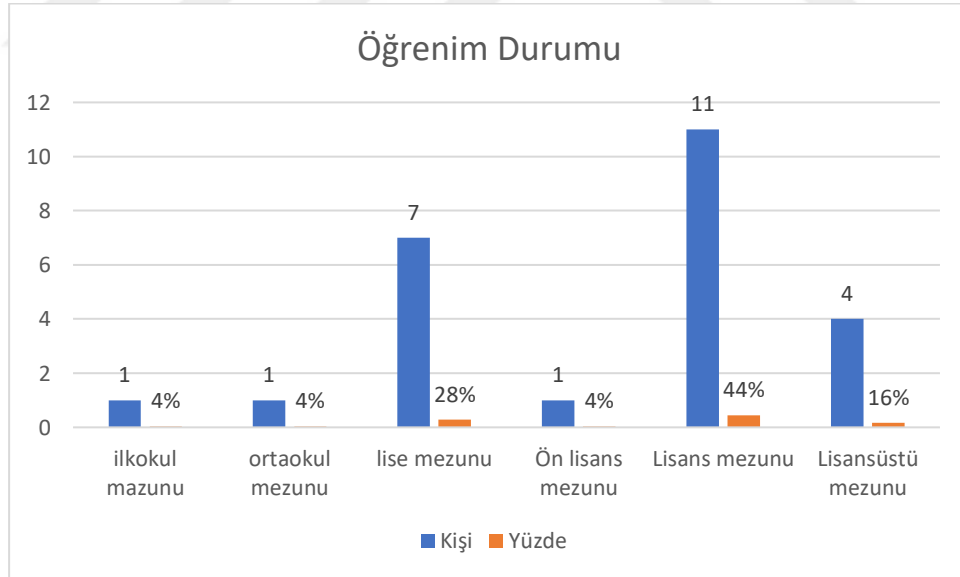
Gelir Durumu

Eşe bağımlı	5	20
		%
Maaş	19	76
		%
Diğer	1	4%

Şiddet gören ve ev yaşantısına devam eden kadınların yaşları ortalaması 38 ve ilk evlilik yaşları ortalaması 23 olarak hesaplanmıştır. Şiddet mağduru olmayan kadınların yaşları iki grup halinde oluşturulmuştur. 30-39 yaş aralığında 18 kişi %72'sini oluştururken, 40-46 yaş aralığında 7 kişinin %28'sini oluşturduğu bulunmuştur. Medeni durumlarına bakıldığında %92'si 23 kişinin halen evli, %8'i 2 kişinin ise boşanmış olduğu hesaplanmıştır. İlk evlilik yaşları üç grup olarak oluşturulmuştur. 17-20 yaş aralığında (%16) 4 kişi, 21-25 yaş aralığında (%60) 15 kişi, 26-32 yaş aralığında ise (%24) 6 kişi bulunmaktadır. Şiddet mağduru olmayan kadınların 25 kişinin %96'sının (24 kişi) ilk evliliğidir. Evlilik kararlarını kadınların kendilerinin ve aile istekleri doğrultusunda aldıklarını %84'e (21 kişi) göre ifade edilmiştir. Kendi isteği ve aile onayı olmayan 2 kadın (%4) bulunmuşken 2 kadın (%4) ise görücü usulü evlendiklerini belirttikleri bulunmuştur. Şiddet mağduru olmayan kadınların %80'i (20 kişi) çalışıyor, %20'si (5 kişi) çalışmıyor olduğu tespit edilmiştir. En fazla hizmet sektöründe %48'i (12 kişi) çalıştığı sektör olarak belirtirken diğer sektörlerde %28'i (7 kişi), %4'ü (1 kişi) tarım sektöründe faaliyet gösterdiği bulgulanmıştır. Bu grupta sanayi sektöründe çalışan kadına rastlanmadığından tabloda yer almamıştır. Kadınlardan 1 kişi (%4) hariç geriye kalan 24 kişi (%96) sosyal güvenliğinin olduğunu ifade etmiştir. Geçmiş iş deneyimine sahip olan kadınlar grubun %72'sini (18 kişi), iş deneyimi olmayan kadınlar %28'ini (7 kişi) oluşturduğu hesaplanmıştır. Gelir durumunu incelediğimizde %76'sı (19 kişi) maaşlı çalışıyor, %20'si (5 kişi) eşe bağımlı ve %4'ü (1 kişi) diğer kaynaklardan gelir elde ettiği bulunmuş. Nakdi yardım, aileye bağımlı ve geliri olmayan kadın gözlenmemiştir. Kadınların %96'si (24 kişi) engelli olmadığını yalnızca %4'ü (1 kişi) engel ya da sağlık sorunu olduğunu belirtmiştir. Madde kullanımına ilişkin sorulan soruda %92'si (23 kişi) madde kullanmadığını belirtmiş geriye kalan %8'i (2 kişi) ise madde kullandığını ifade etmiş ancak madde türüne ilişkin bilgiyi vermemiş olduğu

bulgulanmıştır. Kadınların %88'inin (22 kişi) annesi hayatta iken, %12'sinin (3 kişi) annesinin hayatta olmadığı bulunmuştur. Babasının hayatta olup olmadığına bakıldığında ise; %80'inin (20 kişi) babası hayatta, %20'sinin (5 kişi) babasının hayatta olmadığı bulunmuştur. Şiddete maruz kalmayan kadınların şiddete maruz kaldıklarında çocukları ile birlikte kalacakları bir kuruluşun varlığından haberdar olduklarını gözlemlemeye yönelik sorulan soruya %84'ü (21 kadın) haberlerinin olduğunu ifade ederken %16'sının (4 kadın) ise haberdar olmadığı analiz edilmiştir. Kadınlara kardeş sayıları sorulduğunda en az hiç kardeşi olmayan kadınlara ve en çok 9 kardeşli olan kadınlara rastlanmıştır. En fazla sırasıyla %32'si (8 kadın) 2 kardeşli, %20'si (5 kadın) 3 kardeşli, %12'sinin (3 kadın) 4 kardeşli olduğu bulunmuştur. 1,5 ve 6 kardeşli 2'şer kadın bulunurken hiç kardeşi olmayan, 8 ve 9 kardeşi olan 1'er kişiye rastlanmıştır. Şiddet mağduru olmayan kadınların bulguları incelendiğinde 3'ten fazla çocuk sahibi olmadıkları bulunmuştur. %52'sinin (13 kişi) 2 çocuklu, %40'ının (10 kişi) 1 çocuklu ve %8'inin (2 kişi) 3 çocuklu olduğu bulgulanmıştır.

Şekil 9. Şiddet mağduru olmayan kadınların öğrenim durumları

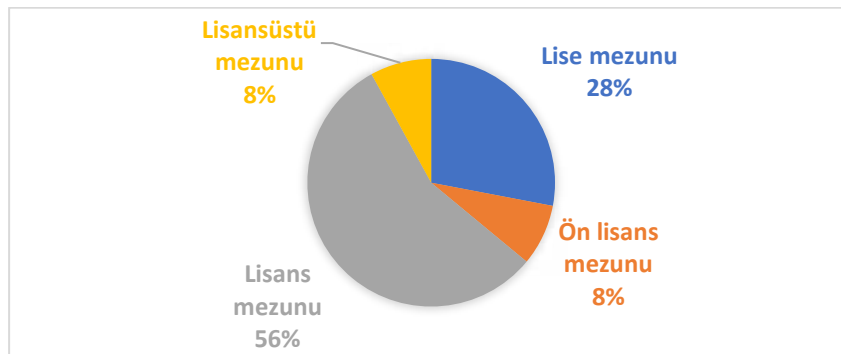

Öğrenim durumuna ait bilgilere bakıldığında diğer gruplara göre öğrenim durumunun daha iyi olduğunu; %44'ünün (11 kişi) lisans mezunu, %28'inin (7 kişi) lise mezunu, %16'sının (4 kişi) lisansüstü mezunu, %4'nün (1 kişi) ilkokul, %4'nün (1 kişi) ortaokul, %4'nün (1 kişi) ön lisans mezunu olduğu analiz edilmiştir.

Tablo 8. Şiddete maruz kalmayan kadınların eşlerine ilişkin bulgular

Değişkenler		N	%
Çalıştığı Sektör	Hizmet	13	52%
	Sanayi	3	12%
	Diğer	8	32%
Sosyal Güvenlik Durumu	Var	25	100%
Gelir Durumu	Maaş	23	92%
	Diğer	2	8%
Herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu	Var	4	16%
	Yok	21	84%
Bağımlılık durumu	Yok	18	72%
	Sigara	7	28%
	Toplam	25	100

Çalışma durumlara bakıldığında; %8'i (2 kişi) hariç, %92'sinin (23 kişi) çalıştığı hesaplanmıştır. Çalışılan sektörlere bakıldığı zaman genellikle %52'sinin (13 kişi) hizmet sektöründe faaliyet gösterdiği, diğer sektörlerde %32 (8 kişi), sanayi sektöründe %12'sinin (3 kişi) çalıştıkları bulgulanmıştır. Tarım sektöründe çalışanın olmadığını bulunmuştur. Bu gruptaki eşlerin tamamının sosyal güvenliğinin olduğunu buna benzer olarak %92'sinin (23 kişi) de gelir durumlarını maaş olarak ifade ettikleri analiz edilmiştir. Engel durumları ya da sağlık sorunlarının varlığına bakıldığında; %84'ü (21 kişi) sağlık sorununun olmadığını belirtirken %16'sı (4 kişi) engel ya da sağlık sorunu olduğunu ifade etmiştir. Şiddete maruz kalmayan kadınların eşlerinin çoğunluğu; %72'si (18 kişi) herhangi bir bağımlılığı bulunmazken yalnızca %28'inin (7 kişi) sigara bağımlılığı olduğu bulunmuştur.

Şekil 10. Şiddet mağduru olmayan kadınların eşlerinin öğrenim durumları

Şiddete maruz kalmayan kadın eşlerinin öğrenim durumları %56'sı (14 kişi) lisans mezunu, %28'i (7 kişi) lise mezunu, %8'si (2 kişi) lisansüstü mezunu geriye kalan %8'si (2 kişi) de ön lisans mezunu olarak bulunmuştur.

Tablo 9. Şiddete maruz kalmayan kadınların çocuklarına ilişkin bulgular

Değişkenler		N	%
Yaş	8-10	1	5
		4	6%
	11-13	1	4
		1	4%
Cinsiyet	Kadın	1	4
		2	8%
	Erkek	1	5
		3	2%
Okula devam ediyor mu?	Evet	2	1
		5	00%
Çocuğunuzun okul başarısı	Geçer	1	4
			%
	Orta	2	8
			%
	İyi	9	3
			6%
Çocuğunuzun herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu var mı?	Hayır	1	5
		3	2%
	Her zaman	2	8
		0	0%
Çocuğunuz yaşadığı önemli bir olayı sizinle paylaşır mı?	Bazen	3	1
			2%
	Nadiren	2	8
			%
Ailede yaşanan şiddet konusunda çocuğunuz için destek aldınız mı?	Evet	6	2
			4%
	Hayır	1	7
		9	6%
Çocuğunuz ev yaşantısında mutlu mu?	Evet	2	1
		5	00%
Çocuğunuz kendini evde güvende hissediyor mu?	Evet	2	1
		5	00%

Şiddet mağduru olmayan kadınların çocuklarına ilişkin sonuçlar yukarıdaki tabloda verilmiştir. Yaş grupları 8-10 yaş aralığı, 11-13 yaş aralığı olarak gruplandırılmıştır. 8-10 yaş aralığının grubun %56'sını (14 kişi) oluşturduğu, 11-13 yaş aralığının grubun %44'ünü (11 kişi) oluşturduğu bulunmuştur. Çocukların %48'i (12 kişi) kadın, %52'si (13 kişi) erkek olarak hesaplanmıştır. Bu gruptaki çocukların hepsinin okula devam ettiği tespit edilmiştir. Çocukların okul başarısının %52'si (13 kişi) çok iyi, %36'sı (9 kişi) iyi, %8'i (2 kişi) orta, %4'ü (1 kişi) geçer durumunda olduğu bulunmuştur. Bu grupta ders durumu zayıf olan öğrenciye rastlanmamıştır. Çocukların hiçbirinde herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu tespit edilmemiştir. Bu gruptaki çocukların %80'i (20 kişi) yaşadıkları önemli olayları anneleriyle paylaştığını ifade etmiş, %12'si (3 kişi) bazen ve %8'i (2 kişi) nadiren paylaştığını ifade ettiği analiz edilmiştir. Ailede yaşanan şiddet konusunda çocuğu için destek alan 6 kadın (%24) bulunurken, %76'sının (19 kişi) ise çocuğu için destek almadığı hesaplanmıştır. Bu grupta çocukların hepsinin evde kendilerini mutlu ve güvende hissettiği bulgulanmıştır. Çocukların, %84'ü (21 kişi) annelerinin dışında paylaşımlarda bulunabileceği birinin olduğunu ifade ederken; %16'sı (4 kişi) kendisine yakın birinin olmadığını söylemektedir. Şiddet mağduru olmayan kadınları %88'i (22 kişi) çocuklarına düzenli harçlık vermekte, %12'si (3 kişi) çocuklarına düzenli harçlık verememektedir şeklinde analiz edilmiştir. Çocuklarına verdikleri harçlığı ailelerin %84'ü (21 kişi) yeterli buluyorken, %16'sı (4 kişi) tarafından yeterli bulunmadığı hesaplanmıştır. Şiddet mağduru olmayan kadınların hepsinin çocuklarının ihtiyaçlarını karşıladıkları tespit edilmiştir. Bu grup için çocuğun sosyal etkinliklere katılımı %92 (23 kişi) ile yüksek bulunmuş buna benzer çocuğun yaptığı spor faaliyetleri varlığı %76 (19 kişi), ilgilenmekten keyif aldığı başka uğraşlarının olduğu %92 (23 kişi) olarak bulunmuştur ve %92'sinin (23 kişi) kendine ait odası olduğu hesaplanmıştır.

3.2.Karşılaştırmalı Bulgular

3.2.1.Konukevinde kalan kadınlar ile şiddete maruz kalan ve kalmayan kadınların şiddet deneyimleri

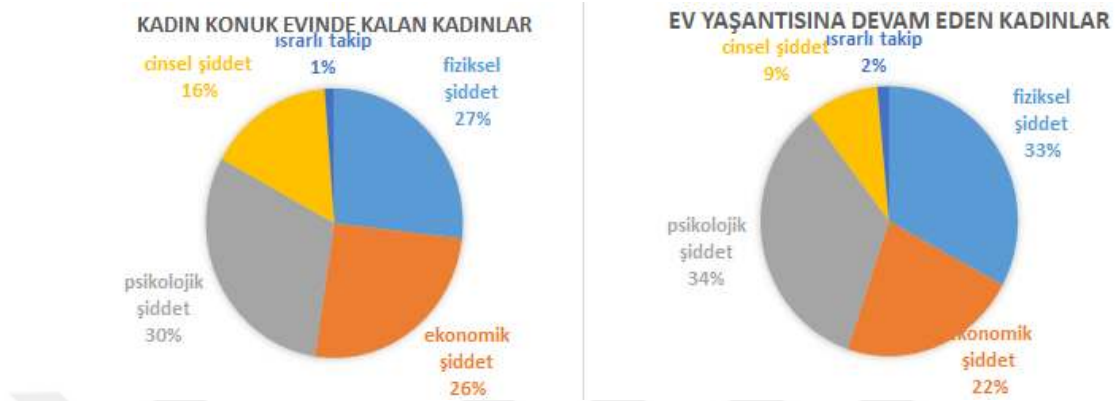
Tablo 10: Kadınların maruz kaldıkları şiddet türleri

Kadın konuk evinde kalan kadınlar			Ev yaşantısına devam eden kadınlar		
Değişkenler	N	%	Değişkenler	N	%
fiziksel şiddet	22	27%	fiziksel şiddet	22	33%
ekonomik şiddet	21	26%	ekonomik şiddet	15	22%
psikolojik şiddet	25	31%	psikolojik şiddet	23	34%
cinsel şiddet	13	16%	cinsel şiddet	6	9%
ısrarlı takip	1	1%	ısrarlı takip	1	2%

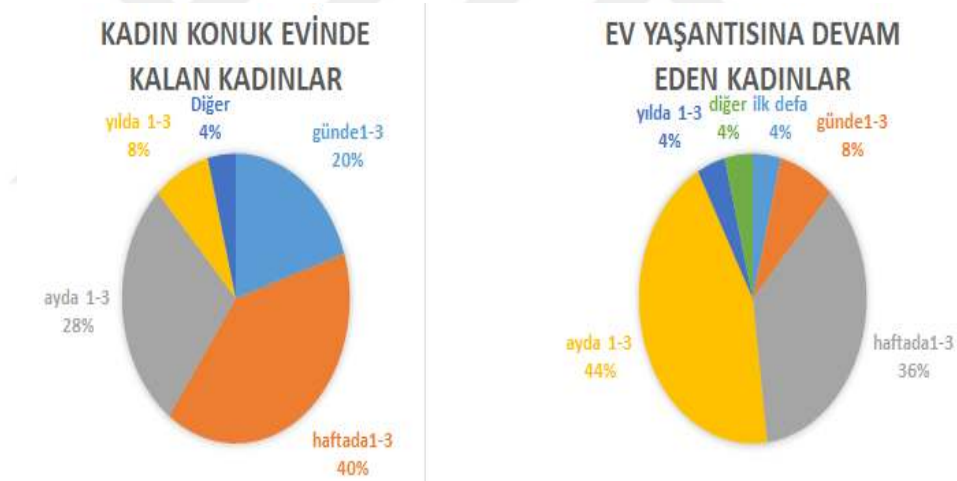
Grupların karşılaştıkları şiddet türlerini öğrenmeye yönelik yöneltilen açık uçlu soruda kadınlar bir ve birden fazla şiddet türünü işaretleyebilmektedir. Sonuçlara bakıldığında fiziksel şiddet gören kadın konukevinde kalan ve ev yaşantısına devam eden kadınların 22'sinin (%27) fiziksel şiddet görmüş olduğunu buluyoruz. Kadın konukevinde kalan kadınların fiziksel şiddet sayıları ile ev yaşantısına devam eden fiziksel şiddet gören kadınların sayıları eşit olmasına rağmen yüzde olarak farklılık göstermektedir. Bunun nedeni ise kadın konukevinde kalan kadınların %6'lık fark ile başka şiddet türüne de maruz kaldığı bulgulanmıştır. Ekonomik şiddete en fazla maruz olan kadınların konukevinde kalan kadınlar olduğu 21 kişinin (%26) verdiği cevaba göre hesaplanmıştır. Psikolojik şiddet gören kadın sayısı en fazla kadın konukevinde kalan kadınlarda görülürken yüzde olarak düşük olmasının sebebi psikolojik şiddet görenlerin aynı zamanda başka bir şiddet türü de yaşadığı durumudur. Cinsel şiddete baktığımız zaman kadın konukevinde kalan 13 kişi (%16) ile en fazla cinsel şiddet gören kadın grubunun, kadın konukevinde kalan kadınların olduğu bulunmuştur. Buna bağlı olarak cinsel şiddete maruz kalan kadın konukevinde kalan kadınların aynı zamanda diğer şiddetlere maruz kaldığı bulgulanmıştır. İsrarlı takip gören kadın konukevinde kalan ve ev yaşantısına devam

eden kadınların 1'er kişi olduğunu ve insan ticareti yaşayan kimseye rastlanmadığı analiz edilmiştir.

Şekil 11. Kadınların maruz kaldıkları şiddet türleri

Şekil 12. Kadınların şiddet görme sıklıkları

Şiddet mağduru olmayan kadınların şiddet sıklıklarına yönelik herhangi bir soru yöneltilmediği için tabloda şiddet mağduru olmayan kadınlar bulunmamaktadır. Şiddet görme sıklıklarına bakıldığında kadın konukevinde kalan kadınların 10'u (%40) haftada 1-3 kez şiddet görürken, ev yaşantısına devam eden kadınların 11'i (%44) ayda 1-3 kez şiddet gördüğünü ifade etmiştir. Buna göre kadın konukevinde kalan kadınların şiddet görme sıklıklarının ev yaşantısına devam eden kadınlarınkinden daha fazla olduğu bulunmuştur. Kadın konuk evinde kalan kadınların ilk defa şiddet görme durumuna rastlanmazken ev yaşantısına devam eden kadınlarda ilk defa şiddet yaşantısı durumu bulgulanmıştır.

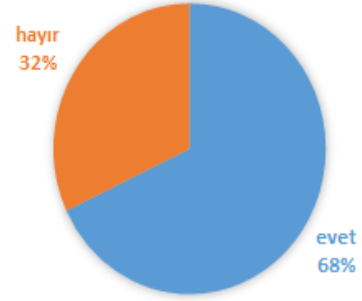
3.2.2.Konukevinde Kalan Kadınlar ile Şiddete Maruz Kalan Ve Kalmayan Kadınların Aile Bilgilerinin Karşılaştırılması

Şekil 13.Şiddete maruz kalan kadınların kök ailelerinin şiddet bilgisi

KADIN KONUK EVİNDE KALAN KADINLAR

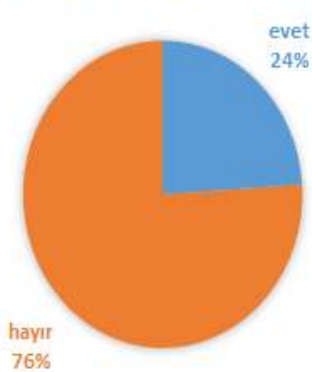
EV YAŞANTISINA DEVAM EDEN KADINLAR

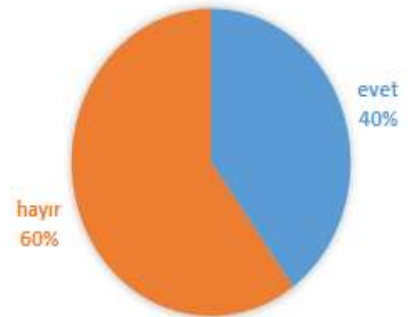
Kadınların kök ailesi ile ilgili olarak sorulan sorularda "Kök aileniz şiddete uğradığınızı biliyor mu?" sorusuna kadın konukevinde kalan kadınlar %88 (22 kişi) oranında cevaplamıştır. Kadın konukevinde kalan kadınlara yönlendirilen "Aileniz kadın konukevinde kaldığınızı biliyor mu?" sorusuna; %80'i (20 kişi) evet cevabını verirken %20'si (5 kişi) hayır cevabını vermiştir.

Şekil 14.Şiddete maruz kalan kadınların kök ailelerinden destek görme durumları

KADIN KONUK EVİNDE KALAN KADINLAR

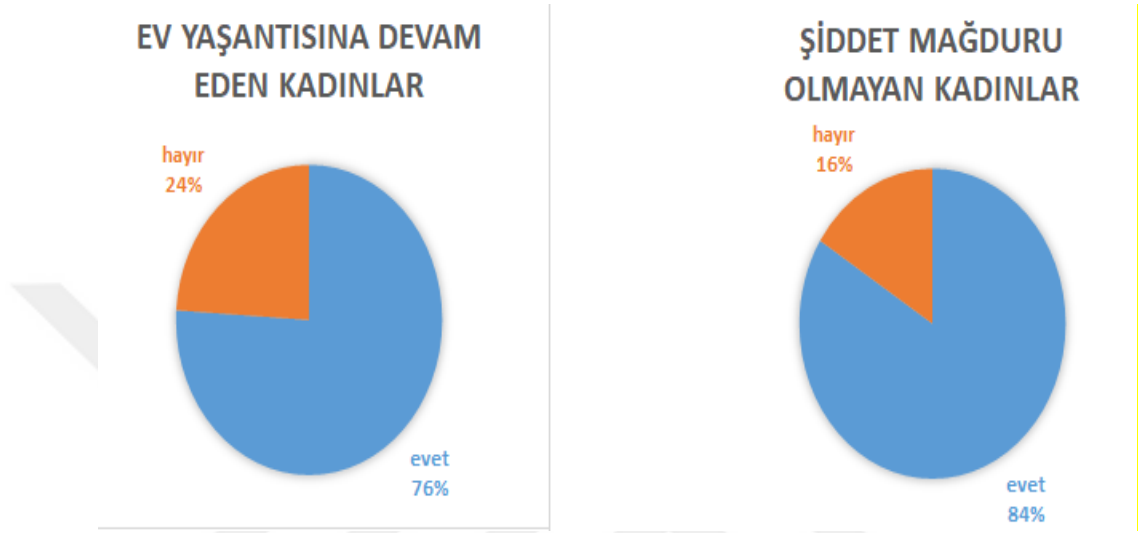
EV YAŞANTISINA DEVAM EDEN KADINLAR

Kök aileleriniz destek oluyor mu? Sorusuna; kadın konukevinde kalan kadınların %24'ü (6 kişi) ev yaşantısına devam eden kadınlarınsa %40'ı (10 kişi) ailesinin

destek olduğunu ifade ederek cevaplamıştır. Yani kadın konukevinde kalan kadınların çoğunluğunun aileleri şiddete uğradıklarını ve konukevinde kaldıklarını bilmesine rağmen destekte bulunmuyor şeklinde bulgulanmıştır.

Şekil 15. Kadınların şiddete maruz kalma durumunda hizmet alabilecekleri kuruluşlar hakkındaki bilgileri

Ev yaşantısına devam eden kadınların ve şiddet mağduru olmayan kadınların kuruluştan ne kadar haberdar olmasına yönelik sorulan soruda; ev yaşantısına devam eden kadınların %76'sı (19 kişi), şiddet mağduru olmayan kadınların %84'ü (21 kişi) haberdar olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 11. Kadınların kök ailelerinin şiddete ilişkin bilgileri

Değişkenler	N	%
Kadın konuk evinde kalan kadınlar		
Kök Aileniz Şiddete Uğradığınızı Biliyor mu?		
e	22	88%
vet		
h	3	12%
ayır		
e	6	24%
Kök Aileniz Size Destek Oluyor mu?		
vet	19	76%
h		
ayır		
Kök Aileniz Kadın Konuk Evinde Olduğunuzu Biliyor mu?		
e	20	80%
vet		
h	5	20%

ayır			
Tablo 11'in Devamı			
Ev yaşantısına devam eden kadınlar			
Kök Aileniz Şiddete Uğradığınızı Biliyor mu?	e	17	68%
	vet		
	h	8	32%
Kök Aileniz Size Destek Oluyor mu?	ayır		
	e	10	40%
	vet		
Şiddete uğradığınızda yatılı olarak çocuklarınızla birlikte hizmet alabileceğiniz Kuruluşlar hakkında bilginiz var mı?	h	15	60%
	ayır		
	e	19	76%
	vet		
	h	6	24%
	ayır		
Şiddet mağduru olmayan kadınlar			
Kök Aileniz Size Destek Oluyor mu?	e	15	60%
	vet		
	h	10	40%
Hiç şiddete maruz kaldınız mı?	ayır		
	e	5	20%
	vet		
Şiddete uğradığınızda yatılı olarak çocuklarınızla birlikte hizmet alabileceğiniz Kuruluşlar hakkında bilginiz var mı?	h	20	80%
	ayır		
	e	21	84%
	vet		
	h	4	16%
	ayır		

3.2.3.Kadın konukevinde kalma, evde şiddete maruz kalma ve kalmama durumları ile çocuklarda görülen kaygı durumu arasındaki ilişki
Durumluluk ve Süreklilik Ölçeklerinin Değerlendirilmesi

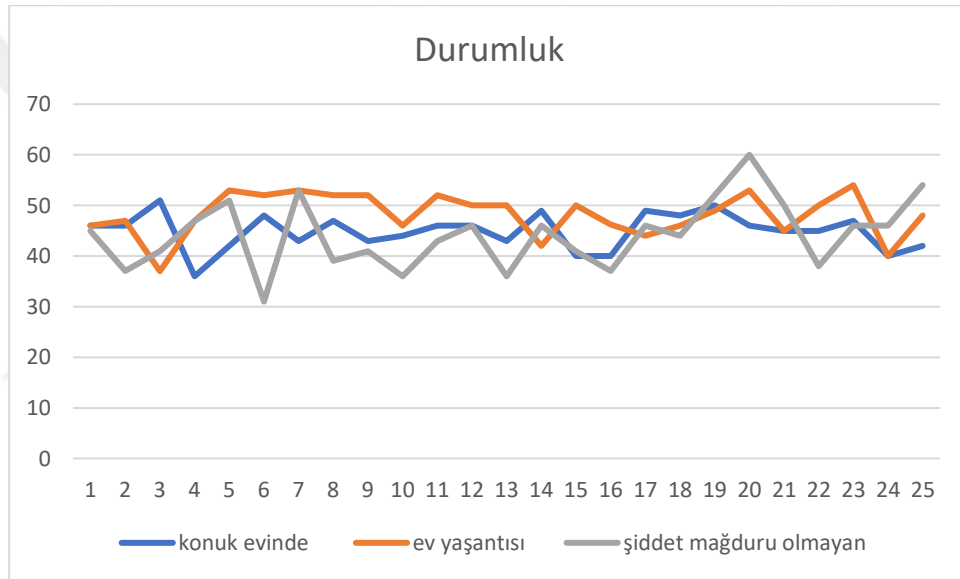
Tablo 12. Çocukların durumluluk ve sürekli kaygı ölçeği sonuçları

Gruplar	N	Mini mum	Maxi mum	Ortal ama	Std. Deviation
Kadın Konuk Evinde Kalanlar					
Durum	5	36	51	44,91	3,61
Süreklilik	5	20	47	32,52	8,39
Ev yaşantısına devam edenler					
Durum	5	37	54	48,17	4,35
Tablo 12'nin Devamı					
Süreklilik	5	33	60	45,86	6,48
Şiddet mağduru olmayanlar					
Durum	5	45	57	50,33	3,95
Süreklilik	5	31	60	44,24	6,77
Genel					
Durum	5	36	57	47,80	4,52
Süreklilik	5	20	60	40,87	9,33

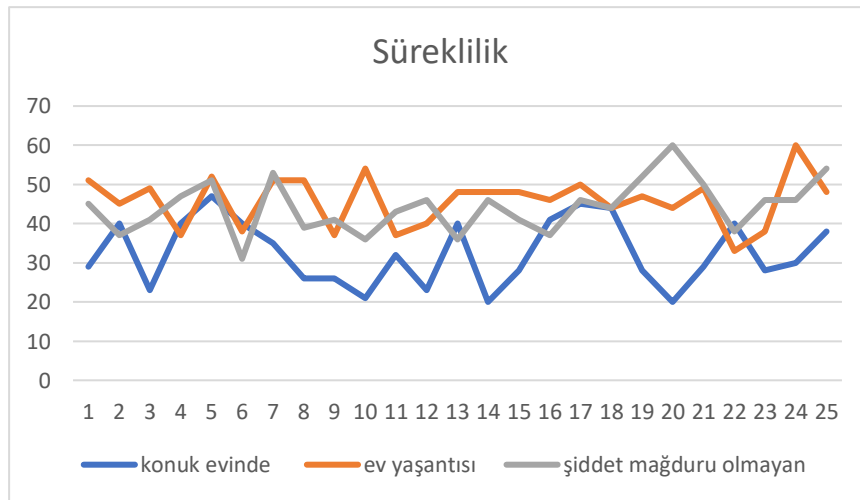
Çocukların şiddete maruz kalma durumlarıyla şiddete tanıklık durumları ile ölçekler arasında iki yönlü varyans analizi yapılmıştır. Çocukların ölçeklerden aldıkları puanlara bakıldığında kadın konukevinde kalan çocukların durumluluk ölçeğinden aldıkları ortalama puan 44.91 süreklilik ölçeğinden ise 32.52 olduğu

bulunmuştur. Ev yaşantısına devam eden çocukların durumluluk ölçeğinden aldıkları ortalama puan 48.17 iken, süreklilik ölçeğinden aldıkları ortalama puan 45.86'dır. Şiddet mağduru olmayan çocuklar ise durumluluk ölçeğinden ortalama olarak 50.33, süreklilik ölçeğinden 44,24 puan almıştır. Durumluluk ölçeği için en yüksek puan alan şiddet mağduru olmayan çocuklar grubu iken, süreklilik ölçeği için ev yaşantısına devam eden çocukların olduğu anlaşılmıştır. Genel olarak çocukların 47.80 kaygı durumlarının olduğu ve bunun 40,87 puan ortalamasına göre devam ettiği açıklanmıştır.

Şekil 16. Çocukların aldıkları durumluluk kaygı ölçeği puanlarının ortalamaları

Şekil 17. Çocukların aldıkları süreklilik kaygı ölçeği puanlarının ortalamaları

3.2.4.Durumluluk ve süreklilik kaygı ölçeğinin gruplar arası karşılaştırılması

3.2.4.1.Çocuklarda şiddete tanıklık etme ve maruz kalma faktörü ile durumluluk ve süreklilik kaygı durumu arasındaki ilişki

Tablo 13. Çocukların karşılaştıkları şiddet türleri

Kadın konuk evinde kalan çocuklar			Ev yaşantısına devam eden çocuklar		
Değişkenler	N	%	Değişkenler	N	%
fiziksel şiddet	4	6%	fiziksel şiddet	2	7%
sözel şiddet	7	8%	sözel şiddet	4	2%
ekonomik şiddet		8%	ekonomik şiddet		4%
psikolojik şiddet	2	8%	psikolojik şiddet	2	7%
cinsel şiddet		4%	cinsel şiddet		
ısrarlı takip			ısrarlı takip		

Şiddet mağduru olmayan kadınların çocuklarının şiddet görmediği varsayılarak şiddet mağduru olmayan çocukların şiddet türleri tabloda yer almamıştır. Bu soru bir ve birden fazla ifade işaretlenecek şekilde düzenlenmiştir. İki grubun fiziksel şiddet durumlarına baktığımızda; en fazla fiziksel şiddet gören grubun kadın konukevinde kalan kadınların çocukları olduğu bulunmuştur. Ev yaşantısına devam eden ve fiziksel şiddet gören çocukların %27'sinin (12 kişi) aynı zamanda diğer şiddet türleriyle de karşılaşmış olduğu tespit edilmiştir. Sözel şiddet gören en fazla 17 kişi (%68) ile kadın konukevinde kalan çocuklar, ekonomik şiddet gören en fazla 6 kişi (%14) ile ev yaşantısına devam eden çocuklar şeklinde bulunmuştur. Psikolojik şiddet gören iki grup içinde aynı sayıda 12 çocuk mevcuttur fakat yüzdeleri farklılık göstermektedir çünkü kadın konuk evinde kalan psikolojik şiddet görenlerin %21 fark ile aynı zamanda başka şiddet türlerine maruz kaldığı analiz edilmiştir.

Tablo 14. Çocukların şiddete tanıklık etme ve maruz kalma durumlarına ilişkin bulgular

Değişkenler			N	%	korelas yon	P
Kadın konuk evinde kalan çocuklar						
Çocuğunuz evde yaşanan şiddete tanık oldu mu?	e		21	84%	0.777	0.000
	vet					
	h		4	16%		
	ayır					
Çocuğunuzun şiddete maruz kalma durumu var mı?	e		19	76%		
	vet					
	h		6	24%		
	ayır					
Ev yaşantısına devam eden çocuklar						
Çocuğunuz evde yaşanan şiddete tanık oldu mu?	e		21	84%	0.636	0.001
	vet					
	h		4	16%		
	ayır					
Çocuğunuzun şiddete maruz kalma durumu var mı?	e		17	68%		
	vet					
	h		8	32%		
	ayır					

Yukarıdaki tablo incelendiğinde çocukların şiddete tanık olma sonuçlarına göre; kadın konuk evinde kalan çocukların %84'ünün (21 kişi) , ev yaşantısına devam eden çocukların %84'ünün (21 kişi) , şiddet mağduru olmayan kadınların çocuklarının %20'sinin (5 kişi) şiddete tanık oldukları tespit edilmiştir. Şiddet mağduru olmayan kadınların çocuklarının %80'inin (20 kişi) şiddete tanıklık etmedikleri bulunmuş ve diğer grupların genelde şiddete tanıklık ettiği analiz edilmiştir. Şiddete maruz kalan çocukların en az olduğu grup 24 kişi (%96) şiddet mağduru olmayan kadınların çocukları olarak bulunmuştur. Kadın konuk evinde kalan kadınların çocuklarının %76'sı (19 kişi) şiddete maruz kalırken, ev yaşantısına devam eden kadınların

çocuklarının %68'i (17 kişi) şiddete maruz kalıyor olarak hesaplanmıştır. Çocukların şiddete tanıklık etme durumları ve maruz kalma durumlarının her iki grup içinde pozitif yönlü yüksek korelasyonunun (ilişkili) olduğu, bu ilişkinin 0.05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulgulanmıştır.

Durumluluk ve Süreklilik Kaygı Ölçeğine İlişkin Madde Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik analizi ankette yer alan soruların birbiri ile olan tutarlılığını ve kullanılan ölçeğin istenilen problemi ne kadar yansıttığını ifade eder. (Cronbach) Alpha katsayısı 0 ile 1 arasında değer alır ve bu değer in eksi çıkması güvenilirlik bozulmasının olduğunu ifade eder. Alpha (α) katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirlik derecesi $0.00 \leq \alpha < 0.40$ aralığında güvenilir değildir, $0.40 \leq \alpha < 0.60$ aralığında düşük güvenilir, $0.60 \leq \alpha < 0.80$ aralığında güvenilir ve $0.80 \leq \alpha < 1.00$ aralığında ise yüksek derecede güvenilir bir ölçektir denir.

Tablo 15. Durumluluk ve süreklilik ölçeklerinin güvenilirlik katsayıları

	Durumluluk	Süreklilik
Gruplar	Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha
Kadın konuk evinde kalan kadınlar	0,800	0,900
Ev yaşantısına devam eden kadınlar	0,920	0,880
Şiddet mağduru olmayan kadınlar	0,900	0,870

Durum ölçeğinde grupların güvenilirliğini incelediğimizde kadın konukevinde kalan kadınların $\alpha=0.80$, ev yaşantısına devam eden kadınların $\alpha=0.92$ ve şiddet mağduru olmayan kadınların $\alpha=0.90$ olduğundan çocuklara uygulanan durumluluk ölçeği yüksek derecede güvenilir olarak bulgulanmıştır.

Şiddete tanıklık eden çocukların durum süreklilik ölçek puanları için analizi:

Tablo 16. Çocukların şiddete tanıklık etmeleri ile ölçek puanları arasında varyans analizi bulguları

Gruplar		Ortalama	Std. Deviation	f	M S	1	1
Çocuğunuz şiddete tanıklık etti mi?							
Toplam durum	Evet	7	46,75	4,64	1	7	0
	Hayır	8	49,58	3,77	40,11	,45	,01
Toplam	Evet	7	39,59	10,20	2	2	0
	Hayır	8	43,04	7,32	08,63	,44	,12

Şiddete tanıklık durumunun puanlar üzerinde etkisini ölçmek için grupların tamamı analize dahil edilmiş ve anova testi uygulanmıştır. Tanımlayıcı istatistik sonuçlarına göre; durum ölçeğine göre şiddete tanıklık eden çocukların $46,74 \pm 4,63$ (N=47) ortalama ve standart sapma puan aldığı şiddete tanıklık etmeyen çocukların $49,57 \pm 3,77$ (N=28) puan aldığı hesaplanmıştır. Süreklilik ölçeği incelendiğinde şiddete tanıklık eden $39,58 \pm 10,20$ (N=47) puan aldığı bulunmuş şiddete tanıklık etmeyen çocukların süreklilik ölçeğinde aldıkları puan ise $43,03 \pm 7,33$ olarak analiz edilmiştir.

Şiddete tanıklık durumunun süreklilik ve durumluluk puanlarına etkisi Sig. değerlerine bakılarak yorumlanmaktadır. Durumluluk ölçeği $p=0,008 < 0,05$ olduğundan şiddete tanık olmak durum ölçeğinde alınan puanı etkilemektedir şeklinde hesaplanmıştır. Süreklilik ölçeği için $p=0,122 > 0,05$ bulunduğundan şiddete tanık olmak çocuğun süreklilik puanını etkilemediği ortaya çıkmıştır.

Şiddete maruz kalan çocukların durum süreklilik ölçek puanları için analizi:

Tablo 17. Çocukların şiddete maruz kalma durumları ile ölçek puanlarına göre varyans analizi

Gruplar	N	Ortalama	Std. Deviation	df	MS	F
Çocuğunuz şiddete maruz kaldı mı?						
Toplam	evet	3	46,24	4,32	1	176,6
	hayır	3	49,31	4,23		9,6
Şiddet maruz kalma durumu						
Toplam	evet	3	38,82	10,8	1	306,1
	hayır	3	42,86	7,24		3,6
Süreklilik						
Toplam	evet	3	38,82	10,8	1	306,1
	hayır	3	42,86	7,24		3,6

Şiddet mağduru olan çocuklarla şiddet mağduru olmayan çocukların ölçeklerden aldıkları puan ortalama bakıldığında durumluluk ölçeğinden şiddete maruz kalan çocuklar $46,24 \pm 4,32$ ortalama standart sapmaya sahip, süreklilik ölçeğinde şiddete maruz kalanlar $38,82 \pm 10,80$ olarak hesaplanmıştır.

Tablo 18. Çocukların şiddete tanıklık etme ve şiddete maruz kalma durumlarının ölçek puanları ile ilişkisi

	korelasyon	p
şiddete tanıklık*şiddete maruz	0,706	0,00
şiddet tanıklık*durum ölçeği	0,304	0,008
şiddete maruz*durum ölçeği	0,342	0,003
süreklilik ölçeği*şiddete tanıklık	0,180	0,122
süreklilik ölçeği*şiddete maruz	0,218	0,06
süreklilik ölçeği*durumluluk ölçeği	0,14	0,23

Şiddete maruz kalan ve kalmayan çocukların ortalama farklılıklarına bakıldığında $0,00 < p = 0,05$ bulunmuş ve durum ölçeği için ortalama farklılıklar $0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuş, süreklilik ölçeği için $0,060 > p = 0,05$ hesaplandığından ortalama farklılığı anlamsız bulunmuştur. Yani ölçekler arasında şiddet mağduru olan çocukların aldıkları puanlar durum ölçeğinde farklılık gösterirken süreklilik ölçeğinde ortalamalar birbirine yakın ya da anlamlı farklılık göstermemektedir.

3.2.4.2. Cinsiyet ve yaş faktörünün durumluluk ve süreklilik kaygı ölçeği ile ilişkisi

Grupların çocukların cinsiyet ve yaşlarına göre ölçekler için varyans analizi sonuçları:

Tablo 19. Grupların cinsiyet, yaş ve ölçeklere göre varyans analizi sonuçları

Gruplar	df	Durum			Süreklilik		
		M S	F	P	M S	F	P
Kadın konuk evinde kalan çocuklar							
Yaş	1	0	0	0,99	1	1,8	0,19
Cinsiyet	1	5,94	0,41	0,53	1	1,91	0,18
yaş*cinsiyet	1	0,09	0,01	0,94	1	1,8	0,19
Ev yaşantısına devam eden çocuklar							
Yaş	1	9,02	0,47	0,5	0,02	0,98	0
Cinsiyet	1	4,75	2,49	0,13	0,3	0,01	0,93
cinsiyet*yaş	1	1,20	0,63	0,44	1,54	3,93	0,06
Şiddet mağduru olmayan çocuklar							
Yaş	1	6,5	0,41	0,53	8,98	1,97	0,18
Cinsiyet	1	3,89	2,47	0,13	5,66	1,24	0,28
yaş*cinsiyet	1	1,46	0,09	0,76	4,09	0,09	0,77

Yukarıdaki sonuçlara bakıldığında ev yaşantısına devam eden ailelerin çocukların 4-10 yaş grubundaki kadınların durumluluk puanları ortalamaları 44.25 ± 3.5 süreklilik kaygı puan ortalamaları 31.25 ± 8.54 erkeklerin durumluluk puan ortalamaları 44.38 ± 5.1 süreklilik kaygı puanları ortalamaları 31.25 ± 8.19 olduğu analiz edilmiştir. Ölçek ortalama puanları arasından oluşan farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemeye yönelik grupların birbiri ile ilişkisini incelemek için varyans analizi yapılmıştır.

Sonuçların ortalamaların hepsi incelendiğinde durum ölçeğinde en fazla ortalama puana sahip olan erkekler 11-13 yaş aralığında (52,40) ve şiddet mağduru olmayan aileler grubunda yer alırken kadınların en fazla ortalama puana sahip 8-10 yaş aralığında (49,38) ve şiddet mağduru olmayan aileler grubunda yer aldığını söyleyebiliriz.

Süreklilik puanları incelendiğinde ev yaşantısına devam eden erkeklerin 11-13 yaş aralığında (48,37) , kadınların ise ev yaşantısına devam eden grupta 9-10 yaş aralığında (48,67) olduğu analiz edilmiştir. Bunun neden kaynaklandığını anlamak için anova tablosuna bakmamız gerekmektedir.

İstatistiksel olarak sonuçlar değerlendirildiğinde gözlemlenen ortalamalar arasındaki farkın neden kaynaklandığını öğrenmek için anova tablosunda p değerlerini yorumlamamız gerekmektedir. Bir diğer ifade ile bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlılıklarına bakılır. Yaş*cinsiyet değişkeninin üç grup içinde durum üzerindeki etkisine bakıldığında $p=0.94$ ($p>0.05$), 0.44 ($p>0.05$), $p=0.76$ ($p>0.05$) olduğundan istatistiksel olarak $p>0.05$ düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır. Erkek ve kadınların durum ölçeğinden aldıkları puanlar yaşlarına bağlı olarak farklılık göstermemektedir. Süreklilik için $p=0.19$ $p>0.05$, $p=0.06$ $p>0.05$, $p=0.77$ $p>0.05$ için istatistiksel olarak $p>0.05$ düzeyinde anlamsızdır.

Yaş ve cinsiyet değişkenlerine ayrı ayrı bakıldığında ($p>0.05$) anlamlı değer gözlemlenmemiştir. Yaş ve cinsiyet kişilerin puanlarına anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır.

3.2.4.3. Çocukların kaygı durumunun ailelerin çalışma durumları ile ilişkisi

Anne ve baba çalışma durumlarının ölçek puanlarına göre durumlarına bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Analiz grupların tamamına uygulanarak $N=75$ kişi olarak hesaplanmıştır.

Tablo 20. Anne ve babanın çalışma durumları ile çocukların ölçekten aldıkları puanların bağımsız örneklem t-test bulguları

Gruplar				Ortalama	Std. Deviation	t	df	p
Anne Çalışma								
Toplam durum	Çalışıyor	Çalışıyor	3	49,19	4,1	2,44	73	0,017
		Çalışmıyor	2	46,71	4,58			
Toplam süreklilik	Çalışıyor	Çalışıyor	3	46,08	6,88	4,9	73	0,000
		Çalışmıyor	2	36,79	9,02			
Baba Çalışma								
Toplam durum	Çalışıyor	Çalışıyor	2	48,31	4,59	2,15	73	0,034
		Çalışmıyor	3	45,4	3,36			
Toplam süreklilik	Çalışıyor	Çalışıyor	2	41,26	9,39	0,77	73	0,441
		Çalışmıyor	3	39,05	9,19			

Analiz sonuçlarına göre 33 çalışan annenin çocuklarının durum ortalaması 49,19 ve 42 çalışmayan annenin çocuklarının durum ortalaması 46,71'dir. Yani annesi çalışan çocukların kaygı düzeylerinin annesi çalışmayan çocuklara göre daha fazla olduğu bulgulanmıştır.

Annesi çalışan çocukların süreklilik puanları incelendiğinde 33 çalışan annenin kaygı süreklilikleri puanları $46,07 \pm 6,87$ olarak, 42 çalışmayan annelerin çocuklarının kaygı süreklilik puanı ortalama ve standart sapmaları da $36,78 \pm 9,01$ olarak bulunmuştur. Buna göre annesi çalışan çocukların kaygı süreklilik durumları, annesi çalışmayan çocuklara göre daha fazla, annesi çalışmayan çocuklar ise kaygı

düzeylerinin süreklilikleri konusunda çalışanlar gibi hissetmedikleri şeklinde analiz edilmiştir.

Baba çalışma durumunun çocukların aldıkları durum puanlarına etkisi incelendiğinde babası çalışan 62 çocuğun, ortalama ve standart sapması $48,30 \pm 4,59$ olarak bulunmuş, babası çalışmayan 13 çocuk $45,40 \pm 3,35$ ortalama ve standart sapmaya sahip olarak analiz edilmiştir. Buna göre babası çalışan çocukların kaygı durumları babası çalışmayanların kaygı durumuna bakarak daha fazla olduğu bulgulanmıştır.

Babası çalışan çocukların kaygı sürekliliğine baktığımızda babası çalışan 62 çocuk $41,25 \pm 9,39$ ortalama ve standart sapmaya sahiptir. Babası çalışmayan 13 çocuk ise süreklilik ölçeğinde $39,04 \pm 9,18$ puanına sahip olduğu bulunmuştur. Ortalamalar arasında farkın çok yüksek olmaması çocuk sayısına da bakılarak çalışmayan babanın çocuğunun puanı çalışan babanın çocuğunun aldığı puana yakınlığı vardır şeklinde yorumlanır.

T testi sonucuna göre kaygı durum ve süreklilik puanları annesi çalışan çocuklara ve annesi çalışmayan çocuklara göre farklılık gösteriyor. Grupların durum düzeyine ilişkin ortalamaları arasında önemli bir fark olduğu bulunmuştur. Durumluluk envanteri için p değerlerine bakıldığında $p=0,017$ bulunmuş $p<0,05$ 'ten küçük çıkmıştır. Dolayısıyla annesi çalışan ve çalışmayan çocukların oluşturduğu grupların aldıkları durum puan ortalamaları arasında fark olduğu ve bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur. Süreklilik envanterine bakıldığında da p değerleri her iki varyans durumunda 0,000 olarak bulunmuştur. Yani $p<0,05$ 'ten küçük olduğu için annesi çalışan ve annesi çalışmayan çocukların süreklilik envanterinde aldıkları puan ortalamalarının arasında farkın anlamlı olduğu bulunmuştur.

Analiz sonucunda ortalamalarının farklılığına istatistiksel olarak baktığımızda baba çalışma ve durum ölçeği için $p=0,034$ değeri $p<0,05$ 'ten küçük olduğu durum puan ortalamaları arasında fark olduğu ve bu farkın anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur. Süreklilik ölçeğinde ise $p=0,441$ bulunmuş ve $p>0,05$ 'ten büyüktür. Yani kaygının sürekliliği konusunda babası çalışan ve çalışmayan çocuklar kaygılarının sürekliliği konusunda benzer şeyleri hissetmediğini ve bu farklılığın istatistiksel düzeyde anlamlı olduğu bulunmuştur.

3.2.4.4.Çocukların kaygı durumunun ailelerin eğitim durumlarıyla ilişkisi

Tablo 21. Anne ve babanın öğrenim durumları ile çocukların ölçekten aldıkları puanların varyans analizi sonuçları

Gruplar		F	p
Kadın konuk evinde kalan kadınlar	Anne eğitim durumu		
	Toplam durum	1,3	0,2
		8	7
	Toplam süreklilik	0,6	0,6
		2	9
	Şiddet uygulayan eğitim durumu		
	Toplam durum	1,9	0,1
		1	4
	Toplam süreklilik	0,5	0,7
		7	2
Ev yaşantısına devam eden kadınlar	Anne eğitim durumu		
	Toplam durum	0,2	0,8
		4	7
	Toplam süreklilik	0,2	0,9
		8	9
	Şiddet uygulayan eğitim durumu		
	Toplam durum	1,0	0,3
		9	9
	Toplam süreklilik	4,3	0,0
		9	1
Şiddet mağduru olmayan kadınlar	Anne eğitim durumu		
	Toplam durum	2,0	0,1
		4	2
	Toplam süreklilik	0,7	0,5
		9	7
	Şiddet uygulayan eğitim durumu		
	Toplam durum	0,5	0,6
		3	7
	Toplam süreklilik	2,4	0,0
		4	9

Annenin ve babanın eğitim durumları ile ölçek puanları ortalamalarının farklılıklarının anlamlı olup olmadığını incelediğimiz varyans analizi sonuçlarına göre 0.05 düzeyinde anlamlı olmadığı bulgunlanmıştır.

4. TARTIŞMA

Çalışmada kadın konukevinde kalan kadınların yaş ortalaması 36 bulunurken, evde şiddet uygulandığı bilinen kadınların yaş ortalaması 36, şiddet mağduru olmadığı bilinen kadınların yaş ortalaması da 38'dir. Bu bulgu, kadına yönelik şiddet kapsamında yapılan çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Çelebi'nin de şiddet mağduru kadınlar ile yapmış olduğu çalışmasında yaş ortalaması 33,5 olarak bulunmuş; bu alanda yapılan çalışmalara bakıldığında şiddete maruz kalan kadınların yaş ortalamalarının düşük olduğu aktarılmıştır (Çelebi 2018).

Grupların evlilik durumlarına bakıldığında; şiddet mağduru olmadığı bilinen kadınlardan halen evli olanların ortalamasının %92 olduğu, kadın konukevinde kalan kadınların ortalama %64'ünün, ev yaşantısında şiddete maruz kaldığı bilinen kadınların ortalama %44'ünün de halen evli olduğu görülmektedir. Şiddet mağduru olan kadınlarda boşanma durumlarının şiddete uğramayanlara göre daha fazla olduğu da bulgulanmıştır. Aktaş Akoğlu ve Küçükkaragöz'ün (2017) yapmış oldukları boşanma nedenlerini konu alan çalışmasında da boşanmanın nedenleri arasında en yüksek oranda 'sözlü ve /veya fiziksel şiddet' nedeni olduğu, bu durumun da istenmeyen görücü usulü evlilik ile ilişkili olduğu belirtilmiştir.

İlk evlilik yaşlarına bakıldığında; şiddete maruz kalmadığı bilinen kadınların şiddet mağdurlarına oranla daha geç yaşta evlendikleri, şiddet mağduru kadınların şiddete uğramadığı bilinen kadınlara göre daha yüksek oranda geleneksel yöntem olan görücü usulü ile evlendikleri anlaşılmıştır. Toplumumuzda görücü usulü olarak evlenmenin yaygın olduğu, şiddete uğrayan grupta da bu oranların yüksek olduğu literatür ile paralellik göstermektedir (İşiloğlu 2006; Altınay ve Arat 2007; Yeniocak 2011).

Üç grup arasında yer alan kadınların öğrenim durumlarına bakıldığında; kadın konukevinde kalan kadınların ortalama %12'sinin okur-yazar olmadığı dikkat çekmektedir. Şiddete maruz kalmadığı bilinen kadınların ortalama %44'ünün lisans mezunu olduğu, kadın konukevinde kalan kadınların da ortalama %4'ünün lisans mezunu, evde şiddet yaşantısı devam ettiği bilinen kadınların da ortalama %12'sinin önlisans mezunu olduğu anlaşılmış olup literatürle paralel bulgular gözlenmektedir.

Yani her öğrenim grubundan kadınlar şiddete maruz kaldığı, fakat öğrenim durumu artıkça şiddet görme durumunun azaldığı anlaşılmaktadır (WHO 2005; Altınay ve Arat 2007).

Çalışma durumlarına bakıldığında; kadın konukevinde kalan kadınların %4'ünün, evde şiddet yaşantısı devam eden kadınların %48'inin iş yaşamına devam ettiği, bu oranın herhangi bir şiddete maruz kalmadığı bilinen kadınlarda %92'ye yükseldiği görülmektedir. Kadın konukevinde kalan kadınlar sadece kaldıkları evden değil, aynı zamanda da işyerinden de ayrılmak durumunda kalmakta, böylelikle çalışma oranları düşmektedir. Kadın konukevinde kalan kadınların %60'ının geçmiş iş deneyimine sahip olduğu bulgusu da bu durumu desteklemektedir. Gelir durumlarında aileye ve eşe bağımlı olan kadınların oranının ev yaşantısında şiddete maruz kaldığı bilinen kadınlarda en yüksek olduğu, bu durumun da literatür bilgisi ile benzerlik gösterdiği; şiddet ortamından ayrılamama sebeplerinden ekonomik bağımsızlıklarının olmamasının da bir etken olduğu bulunmuştur (Anuk 2011; Nadir 2017).

Grupların sağlık durumlarına bakıldığında kadın konukevinde kalan kadınların %24'ünün, evde şiddet yaşantısı devam ettiği bilinen kadınların %8'inin sağlık sorunlarının olduğu bulgulanmış, bu oran herhangi bir şiddet mağduru olmadığı bilinen kadınlarda %4'e düşmüştür. Bu durumda kadına yönelik şiddetin kadınların sağlık durumunu nasıl etkilediği konusunda yapılan çalışmalarda da yer aldığı gibi şiddette maruz kalmak kadınların fiziksel ve ruhsal sağlığını olumsuz olarak etkilemekte (Altınay ve Arat 2007; Sallan Gül 2013; Nadir 2017), bu bulgunun da şiddete maruz kalma durumu ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Kadınların madde kullanım durumları incelendiğinde; %64 ile kadın konukevinde kalan kadınları en fazla kullanımının olduğu, bunu %40 ile ev yaşantısında şiddet olduğu bilinen takip ettiği, şiddete maruz kalmayan %4 oranındaki kadının da takip ettiği görülmektedir. Literatür incelendiğinde madde kullanımı ve şiddet arasında bir ilişkinin olduğu; ev içinde ya da toplumda şiddete maruz kalma ve haksızlığa uğrama durumunun özgüvende azalmaya, depresyona ve madde kullanımına sebep olduğu yer almaktadır (Evren, Tokuç ve Ekuklu 2010).

Kadınların maruz kaldıkları şiddet türlerine bakıldığında; kadınların birden fazla şiddet türüne aynı anda maruz kalabildikleri hem kadın konukevinde hem de evde şiddet yaşantısı devam eden kadınların en yüksek oranla psikolojik ve sözel şiddete uğradıkları, bunu fiziksel şiddetin devam ettiği görülmektedir. Kadına yönelik aile içi

şiddet ile ilgili yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmış, Çelebi'nin 2018 yılında yapmış olduğu çalışmasında da kadınların %97 oranında sözel ve psikolojik şiddete maruz kaldıkları, %63 oranındaki kadınların da birden fazla şiddet türüne bir arada uğradıkları sonucuna ulaşıldığı vurgulanmıştır (Çelebi 2018).

Şiddete uğrama sıklıkları incelendiğinde; kadın konukevinde kalan kadınların en fazla haftada 1-3 defa şiddete uğradığı, ev yaşantısında şiddete maruz kalmaya devam eden kadınların ise en fazla oranla ayda 1-3 defa şiddete maruz kaldıkları anlaşılmıştır. Altınay ve Arat'ı (2007) yapmış oldukları çalışması ile kadınların şiddetin derecesi ve sıklığı arttıktan sonra evden ayrılma kararı alabildikleri bulgusu ile paraleldir.

Şiddete maruz kalan kadınların şiddete uğradıklarını aileleri ile paylaşmaları durumuna bakıldığında; kadın konukevinde kalan kadınların %88'inin ailesinin yaşadıkları şiddetten haberdar olduklarını, %80'inin de kadın konukevinde kaldığını bildiklerini, fakat bu kadınların sadece %24'ünün ailelerinin kendilerine destek olduklarını belirtmişlerdir. Evde şiddet yaşantısı devam eden kadınların ise %68'inin ailesinin şiddete uğrama durumlarını bildiklerini ve bu kadınların %40'ının ailesinin kendilerine destek oldukları belirtilmiştir. İçli'nin (1994) yılında yapmış olduğu çalışmasında da benzer sonuçların elde edildiği, şiddet mağdurlarının yaşadıkları şiddeti aile üyeleri ile özellikle anneleri ile paylaştıkları, fakat ailelerin genellikle şiddeti bilmelerine rağmen destek sağlamadıkları anlaşılmıştır. bu durum da literatür bilgileri ile uyusmaktadır (İçli 1994).

Araştırmaya katılan kadınların eşlerine ilişkin sorular da bilgi formunda yer almıştır. Erkeklerin öğrenim durumlarına bakıldığında; şiddet uygulamayan erkeklerin uygulayanlara göre eğitim düzeyinin yüksek olduğu, şiddet uygulayan eşlerin çoğunluğunun ilkokul mezunu olduğu, bunu ortaokul ve lise mezunun izlediği, okuma yazma bilmeyenlerin oranının %12 olduğu, şiddet uygulamayan erkeklerde ise okuryazar olmayan, ilk ve ortaokul mezunu olan kişinin yer almadığı bulunmuştur. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında da benzer sonuçların yer aldığı, erkeğin eğitim düzeyinin artması ile şiddet uygulama oranının azaldığı bilgisi yer almaktadır (WHO 2005; Yıldırım 1998; KSGM 2007).

Durumluk ve sürekli kaygı envanteri nedeniyle çocuklar 9-13 yaş arasında seçilmiştir. Kadın konukevinde kalan çocukların büyük oranının okula devam ettiği, okul başarılarının yaygın olarak orta seviyede olduğu bulunmuştur. Bu durum şiddet

gören kadınların çocuklarının eğitim düzeyinde, kadın konuk evinde kalmalarına ve şiddet görmelerine rağmen olumlu bir sonuç olduğu düşünülebilir.

Çocukların büyük çoğunluğunda herhangi bir sağlık sorununun olmadığı anneleri tarafından aktarılmıştır. Her ne kadar çocukların sağlık problemlerinin olmadığı anneler tarafından beyan edilse de şiddete maruz kalan ya da tanıklık eden çocukların annelerinin çocuklarında algıladıkları sağlık sorunu ile meslek elemanının gözlemlerinin aynı olmadığı düşünülmekte; annelerin çocuğun tedavi gerektirecek fiziksel rahatsızlıklarının olmayışının sağlıklı olarak nitelendirdikleri düşünülmektedir. Çünkü literatüre bakıldığında kötü muameleye tanık ya da maruz kalan çocukların bu eylemler sonucunda gelişimleri ve sağlıkları zarar görmekte olduğu Dünya Sağlık Örgütü tarafından belirtilmektedir (WHO 2002).

Kadın konuk evinde anneleri ile birlikte kalan çocukların %92'sinin okula devam ettiği, bu oranın evde şiddet yaşantısı devam ve şiddet mağduru olmayan çocuklarda %96 olduğu, kadın konukevindeki çocukların okul başarılarının %56 oranında ortalama düzeyde olduğu, evde şiddet yaşantısı devam edenlerin %32 orta düzeyde olduğu, şiddet mağduru olmayan çocuklarda bu oranın en yoğun olarak %52 ile çok iyi olduğu bulunmuştur. Literatüre bakıldığında da şiddetin çocukların okul başarılarını da etkilendiği, arkadaşlarının aileleri hakkında soru sormasından çekinme yaşayabildikleri, bu nedenle de okula dahi gitmek istemedikleri görülmektedir (Kardam ve Yüksel 2010).

Kuruluştaki kalan kadınların %76'sı evlerinde ilgilenabildikleri kadar kuruluştaki da çocuklarıyla ilgilenabildikleri, kuruluştaki kalan çocukların %52'sinin kuruluştaki mutlu oldukları, %76'sının kuruluştaki kalmaktan korkmadığı ve %92'sinin kendini kuruluştaki güvende hissettiği anlaşılmıştır. Kuruluşun kalabalık olması çocukların %68'ini etkilemezken, kuruluştaki çalışan personellerin çocuklara iyi davrandığını belirtenlerinin oranının %96 olduğu, kuruluştaki yaşanan bir sıkıntıda çocuğun annesi dışında %52'sinin annesi dışında da birine yakınlık duyduğu belirlenmiştir. Kuruluşun çarşı izinlerinin yeterli olduğunu düşünenlerin oranının %64 olduğu, çocuklar için kuruluş tarafından ödenen harçlığın yeterli olduğunu düşünenlerin oranının %64 olduğu ve kuruluşun çocukların giyecek, kitap gibi ihtiyaçlarının yeterli miktarda karşılandığını düşünenlerin oranının %88 olduğu bulunmuştur. Kuruluştaki kalan çocukların %84'ünün sportif faaliyetlere katıldığı, kuruluştaki kalan çocukların %56'sının kuruluştaki ilgilenmekten keyif aldığı uğraşlarının bulunduğu belirlenmiştir. Tüm bu durumların Muğla Ali Hilmi Döğeri Kadın Konukevinde

kalan anneler ve çocuklardan toplanması temelinde; Sallan Gül'ün 2009-2010 yılında yapmış olduğu saha çalışmasında da çocuklara yönelik hizmetin içinde Muğla ilinin de olduğu sadece birkaç kadın konukevinin kadınların yanı sıra çocukların da ihtiyaçları dikkate alınarak hizmet verdiği bilgisi ile açıklanabilir (Sallan Gül 2013). Muğla kadın konukevinde çocuklara yönelik kreş, etüt, etkinlik planlamasının olması, kuruluş şartları doğrultusunda çoğunlukla anneleri ile yalnız odalarda kalmasının sağlanmaya çalışılması, çalışan personelin kadın ile birlikte çocuk odaklı çalışması gibi nedenlerle Muğla ili bazında çocukların kadın konukevinde kaldıkları süreçte kaygılarında bir artışın olmadığı söylenebilir.

Her ne kadar Muğla kadın konukevinde kadın ile birlikte çocuk temelinde de hizmet sağlanmaya çalışılsa da %60 oranındaki çocuğun kuruluştaki kalırken kendini evdeymiş gibi hissetmedikleri tespit edilmiştir. Bu da çocukların alışmış oldukları ev, eşya, okul ve sosyal çevrelerinden ayrılmalrı ile kadın konukevinin işleyiş biçimi gereği çocukların yeterince dış çevre ortamına çıkamamaları ve toplu yaşam düzenine uyum sağlamada güçlük çekmeleri ile açıklanabileceği düşünülmektedir (Turgut 2018).

Çocukların aile içerisindeki şiddete tanıklık etmeleri durumuna bakıldığında; kadın konukevinde anneleri ile birlikte kalan çocukların %84'ünün, evde yaşantısına devam eden çocukların %84'ünün şiddete tanıklık ettiği tespit edilmiştir. Literatüre bakıldığında; ev içinde kadına yönelen şiddetin sadece kadını değil, çocukları da doğrudan ve dolaylı etkilediği, çocukların annelerine yönelen şiddete çoğu zaman tanıklık ettikleri konusunda fikir birliğine varılmıştır (Altınay ve Arat 2007; Sallan Gül 2013; Nadir 2013; KSGM 2014).

Çocukların aile içerisinde şiddete maruz kalmaları durumu incelendiğinde; şiddet gören kadınları çocukları şiddete çok fazla tanık olmuşlar ve şiddet görmeyen kadınların çocuklarına nazaran daha fazla şiddet görmüşlerdir. Dolayısıyla kadına yönelik şiddet, çocuklara yönelik şiddet bakımından risk faktörü gibi görünmektedir. Bu bilgi literatür tarafından güçlü bir şekilde desteklenmektedir (HajYahia, Tishby ve Zoysa, 2008; Cummings, Pepler, ve Moore, 1999; Mbilinyi ve ark., 2007; Vahap ve Avşargil, 2006). Şiddete maruz kalan çocukların en yüksek oranda sözel şiddete uğradığı, fiziksel şiddetin takip ettiği görülmüştür (Tıraşçı ve Gören 2007).

Ölçeklerden alınan puanlar doğrultusunda; kadın konukevinde kalan çocukların durumluk kaygı puanlarının ortalama 44.91, sürekli kaygı puanları 32.52 olduğu hesaplanmıştır. Evde şiddet yaşantısı devam eden çocukların durumluk kaygı

puanları ortalama 48.17, sürekli kaygı puanları 45.86 olarak bulunmuştur. Herhangi bir şiddet mağduru olmayan çocukların ise durumluk kaygı puanları ortalama 50.33, sürekli kaygı puanları 44.24 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre kadın konukevinde kalma durumunun çocukların durumluk ve sürekli kaygı puanlarını yükseltmediği anlaşılmıştır. Çocukların durumluk ve sürekli kaygı ölçeğinden aldıkları puanlar yaş ve cinsiyetlerine bağlı olarak farklılık göstermemektedir.

Çocukların şiddete tanıklık etme durumlarının çocukların durumluk ve sürekli kaygı puanları üzerindeki etkisine bakıldığında; çocukların şiddete tanıklık etmelerinin durumluk kaygı puanlarını etkilediği, fakat süreklilik kaygı puanlarını etkilemediği anlaşılmıştır. Literatürle de bu durum doğrulanmaktadır. Stenberg ve arkadaşları tarafından 2006 yılında yapılan çalışmada aile içi şiddete tanık eden çocukların şiddete tanıklık etmeyenlere göre sosyal geri çekilme, risk alma, depresyon, saldırganlık ve kaygı davranışlarında anlamlı derecede bir artışın olduğu bulgulanmıştır (Stenberg 2006).

Çocukların şiddete maruz kalma durumlarının çocukların durumluk ve sürekli kaygı puanları üzerindeki etkisine bakıldığında ise şiddete maruz kalmanın durumluk kaygı puanlarını etkilediği, fakat süreklilik kaygı puanlarını etkilemediği anlaşılmıştır.

Aile içi şiddete maruz kalan çocukların karşılaştıkları riskler ile şiddetin düzeyi arttıkça depresyon, kaygı gibi içselleştirme sorunlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. (Nadir ve Fırat 2012). Literatürde elde edilen bulgular gerçekleştirilen araştırmayı destekler niteliktedir.

Ölçekten alınan puanlar doğrultusunda anne çalışma durumunun çocukların kaygı düzeylerini etkilediği istatistiksel olarak bulgulanmış ve anlamlı bulunmuştur. Babanın çalışma durumu ölçekteki durum etkilerken süreklilik kaygıyı etkilemediği bulunmuştur.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırma ile çocukların kadın konukevinde kalma süreçlerinin kaygı düzeyine etkisi incelenmek amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında üç grup karşılaştırılmış, grupları, kadın konukevinde anneleri ile birlikte kalan çocuklar, evde şiddet yaşantısının devam ettiği bilinen çocuklar ve şiddet mağduru olmayan çocuklar oluşturmuştur. Yapılan araştırma neticesinde kadın konukevinde kalma durumunun çocukların durumluk ve sürekli kaygı puanlarını etkilemediği bulunmuştur. Fakat şiddete tanıklık etme ve şiddete maruz kalma durumları karşılaştırıldığında anlamlı düzeyde farklılık olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca çocukların annelerinin çalışmasının çocukların durumluk ve sürekli kaygı puanlarının yükselmesine neden olurken babaların çalışma durumunun kaygı puanlarını etkilemediği anlaşılmıştır.

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin ortadan kaldırılması için politikaların varlığı kadar uygulanması da büyük önem arz etmektedir. Gerek ulusal gerekse de konu ile ilgili uluslararası ve ulusal düzenlemeler ve yükümlülükler sistematik olarak uygulanması gerekmektedir.

Şiddet uygulayıcısına yönelik toplumsal cinsiyet eşitliği, öfke kontrolü vb. konularda bilgilendirme çalışmaları ve rehabilitasyona yönelik hizmetler mevcuttur. Fakat bu konularda düzenlenen çalışmalara katılımın az olması ve katılmama durumunda da herhangi bir yaptırımın bulunmaması nedeni ile yapılan çalışmalar amacına yeterince ulaşamamaktadır. Kanunlar kapsamındaki yaptırımların tam anlamıyla uygulanmaması ya da yeterli cezai yaptırım uygulanması sonucu mahkeme aşamasında ‘iyi hal indirimi’ gibi kararlar neticesinde şiddetin önlenmesi sağlanamamaktadır. Bu nedenle şiddet, kesin kararlar ile cezai yaptırıma tabii tutulmalıdır.

Çalışmanın sonucuna göre toplumsal cinsiyet temelinde kadına yönelen aile içi şiddet, yalnızca kadını değil çocuğu da önemli oranda etkilediği, şiddete maruz kalan çocukların aynı zamanda şiddete de tanıklık ettikleri saptanmıştır. Şiddete maruz kalma ve tanıklık etme durumunun çocukların kaygı durumlarını etkilediği, fakat çoğunluğunun profesyonel bir destek almadığı bulgular arasındadır.

Esas olarak ataerkil toplum yapısından kaynaklanan kadına karşı şiddetin önlenmesi ancak zihniyet değişimi ile gerçekleştirilebilir. Bu nedenle toplumda var olan yasalar veya yasaklar tek başlarına çözüm olmamakla birlikte aile içi şiddetin önlenmesinde önemli birer araçtır.

Kadın konukevleri ağırlıklı olarak barınma hizmeti vermenin ötesinde sosyal hizmet alanının planlı müdahale süreçleri doğrultusunda çalışmalar yürütmeli, bütüncül bir hizmet anlayışı benimsenmelidir. Kadınların güçlendirilmesi, zihniyet dönüşümü, travma vb. konular temelinde hem bireysel hem de grup çalışmaları yapılmalı, müracaatçılar kuruluştan ayrıldıktan sonra da izleme çalışması yapılarak ihtiyaçları ve durumları doğrultusunda kurumsal hizmetlerden yararlanabilmeleri yönünde kaynaklar ile bağlantı kurmaları sağlanmalıdır.

Araştırma bulgularının da desteklediği literatüre göre şiddetin varlığından en çok etkilenenlerin çocuklardır. Şiddete tanıklık eden ya da şiddete uğrayan çocuklarda bazı sağlık sorunları ve psikolojik rahatsızlıklar görülebilmektedir. Şiddete uğrayan bu çocuklarda kişilik ve davranış bozuklukları görülebilmektedir. Bu nedenle şiddet mağduru olan çocukların şiddet ortamında uzaklaştırılması ve olağan gelişimsel özellikler kazanabilecekleri bir ortamda yetiştirilmeleri gerekmektedir. Yapılan çalışma ile de anlaşıldığı üzere kadın konukevinde kalan çocukların evde şiddet yaşantısı devam eden çocuklara göre kaygı düzeyinde azalmanın yaşandığı anlaşılmıştır. Yani şiddet uygulayandan uzaklaşma durumunun çocukların kaygılarının azalması yönünde etkide bulundu görülmektedir.

Şiddetin ilk fark edilebilecek yerlerden birisi okullardır. Bu nedenle okul sosyal hizmeti alanında yapılacak çalışmalar ile birlikte koruyucu önleyici hizmetler ile birlikte çocukların maruz kaldığı ya da tanıklık ettikleri şiddet durumları anlaşılabilir ve çocukla ve veliler ile yapılacak derinlemesine görüşmeler ile aile içi kadına yönelik şiddet konusunda da bilgilendirme çalışması yapılabilir.

Kadınların şiddetten uzaklaştırılarak güçlenmelerinin sağlanması için çalışmaları ve ekonomik olarak da bağımsızlaşmaları önemlidir. Kadın konukevinde kalan kadınların çocuklarının bakımını sağlayabilmeleri, sosyal destekten yoksun olmaları, çocuklarının kreş ücretini karşılayamama gibi sebeplerle iş yaşamına yönelememektedirler. Bu anlamda kurumda kalan kadınların çocuklarına kreş imkanı sağlanmalı ve bu durum yaygınlaştırılmalıdır. Kadınların çocukların gelişimsel özellikleri hakkında bilgilendirilmesi ve kreş hizmetinden faydalandırılmaları yönünde bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Aynı zamanda hem kamuya hem de belediyelere bağlı olarak hizmet veren kadın konukevlerinin tamamının bünyesinde de kreş imkanı yer almalıdır.

Kadın konukevlerinde yalnızca kadınlar değil, beraberlerindeki şiddete maruz kalmış ya da tanıklık etmiş çocukları da hizmet almaktadır. Bu nedenle

kuruluşlardaki yapılan çalışmaların, hizmetlerin ve kuruluş düzenlenmesinin bu çocukların ihtiyaçları da dikkate alınarak yeniden yapılandırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Kadın konukevlerinden hizmet alanların müracaatçıların psikiyatrik rahatsızlıkları, engel ve bağımlılık durumları, cinsel yönelimleri gibi durumları ve ihtiyaçları doğrultusunda ihtisaslaşmış kuruluşlar hizmete açılmalıdır.

Kadın konukevlerinde yeterli personel istihdam edilmesi ve çalışmaların çocuğu da kapsayacak şekilde düzenlenmesi ile birlikte araştırma esnasında kendilerini yoğunlukla ev yaşantısında hissedemeyen çocuklar için kendilerini daha iyi hissedebilecekleri kuruluşlara dönüştürülebilecektir. Bu kapsamda kadın konukevlerinde ihtisaslaşmaya gidilerek çocuklu kadınlar için ev tipi bir sistem geliştirilmesi büyük yarar sağlayacaktır.

6. KAYNAKÇA

Açıkel, S. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kadın Sığınmaevi Önlemi: Türkiye Örneği. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Danışman: Doç. Dr. Alev Özkazanç). Ankara, 2009.

Adams C. M. The consequences of witnessing family violence on children and implications for family counselors. *The Family Journal*. 2006; 14:334-341.

Algan G. ve Ksys S. Ö. Kadına karşı evlilik içi şiddetin çocuğa yansımaları ve çocuğun şiddetten korunma hakkı. Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu Bildiri Kitabı 2. cilt. Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları. Ankara: 2012; 678-689.

Altınay A. G., Arat Y. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet. 1. Basım. Punto Baskı Çözümleri: İstanbul. 2007.

Arın Canan. “Kadına Yönelik Şiddet”, 75 Yılda Kadınlar ve Erkekler İçinde, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998.

Antony, M.M., Purdon, C.L., Huta, V., Swinson, R.P. (1998). “*Dimensions of Perfectionism across the Anxiety Disorders*”, *Behaviour Research and Therapy*, 36, s. 1143–1154.

Avrupa konseyi (2011). Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi. Retrieved from <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680462545>.

Bal M. D. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi. 2014;1,1: 15-28.

Başar F., Demirci N. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve şiddet. Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi. 2015; 2,1: 41-52.

Caykoylu A., İbilioğlu A. O., Taner Y., Potas N. Ve Taner E. The correlation of childhood physical abuse history and later abuse in a group of Turkish population. *Journal Of Interpersonal Violence*. 2011;26,17: 3455-3475.

Connell R. W. Toplumsal Cinsiyet ve İktidar, Toplum Kişi ve Cinsel Politika. Çeviren Soydemir C. 3.baskı, Ayrıntı Yayınları: İstanbul, 2006:169-170.

Cüceloğlu, D. (2000). İnsan ve Davranışı. (10. Basım). İstanbul: Remzi Kitapevi.

Çelebi D. Kadın Konu Kevine Müracaat Eden Kadınların Çocuklarına Aktarılan Şiddetin Araştırılması ve Bu Şiddetin Kadınların Eşlerindeki Alkol Madde Kullanımı

İle İlişkisinin İncelenmesi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Danışman Prof. Dr. Z. YÜNCÜ). İzmir, 2018.

Demirgöz Bal M. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi. 2014;1(1):15-28.

Deboard Lucas R. L. Ve Grych J. H. Children's perceptions of intimate partner violence: causes, consequences and coping. Journal of Family Violence.

2011;26: 343-354.

Dobash R. E. and Dobash P. R. Women, Violence and Social Change. 1. published. Routledge: London and New York, 1992.

Duyan V. Sosyal Hizmet Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri. 1.

Basım. Sosyal Hizmet Uzmanları Genel Merkezi: Ankara, 2010, s:28-29.

Eisen, A. R., & Kearney, C. A. (1995). *Practitioner's Guide to Treating Fear and Anxiety in Children and Adolescents*, Jadon Aranson Inc., New Jersey, London.

Ellis, A. (2002). The Role of Irrational Beliefs in Perfectionism, *Perfectionism: Theory, Research, and Treatment*. Editor: G. Flett ve P. L. Hewitt. American Psychological Association. Washington, DC.

Erdost G. Toplumsal cinsiyet bakış açısıyla kadın emeği: alan çalışmalarında deneyim aktarımı. İçinde: Şaşman Kaylı D. , Şahin F. (eds). Sosyal Politikanın Cinsiyet Halleri. 1. basım. Nika Yayınevi: Ankara, 2016, s:59-80.

Essakow, G.S., Ungerer, A.J. ve Rapee, M. R. (2005). Attachment, behavioral inhibition, and anxiety in preschool children. Journal of Abnormal Child Psychology, 33, 131-143.

Evren H., Tokuç B., Ekuklu G. Trakya Üniversitesi öğrencilerinde şiddet davranışları ve algılanan sağlık ilişkisi. Balkan Medical Journal. 2011;28:380-384.

Foxman, P. (2004). *The Worried Child: Recognizing Anxiety in Children and Helping Them Heal*. Alameda, CA: Hunter House.

Fromm E. İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri I. Çeviren: Şükrü Alpagut. Payel Yayınları: İstanbul; 1993.

Ghasemi M. Impact of domestic violence on the psychological well-being of children in Iran. Journal of Family Studies. 2009;15: 284-295.

Gökkaya B. Türkiye'de şiddetin kadın sağlığına etkileri. CÜ İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 2009;10,2:167-179.

Gülseren Ü. Aile içi şiddet. Sosyal Politika Çalışma Dergisi. 2005;8,8.

Güngör H ve Buluş M. Ebeveyn mükemmeliyetçiliğinin 5-6 yaş okul öncesi dönem çocuklarının algılanan kaygı düzeyini öngörmedeki rolü. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2016;39: 147-159.

İbilioglu A. O. Aile içi şiddet. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 2012; 4,2.

İlkkaracan, Pınar/ Gülçür, Leyla; “Aile İçinde Kadına Karşı Şiddet”, Sıcak Yuva Masalı Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz içinde Metis Yayınları, İstanbul, 1996, s. 21-39.

Kara B., Biçer Ü. Ve Gökalp S. Çocuk istismarı. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi. 2004; 47:140-151.

KardamF. Ve Yüksel İ. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Algısı: Niteliksel Araştırma Sonuçları. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Ankara; 2010.

Kaufman J.,Zigler E. Do abusedchildrenbecomeabusiveparents? AmericanJournal of Orthopsychiatry. 1987; 57-2: 186-192.

Kelly J. B., Johnson M. P. Differentiationamongtypes of intimate partner violence: researchupdateandimplicationsforinterventions. Family Court Review. 2008; 46,3: 476-499.

Kocacık F. Şiddet olgusu üzerine. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 2001; 2,1: 1-7.

KSGM. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı. 2016: Ankara.

Kulaksızoglu, A. (1999). Ergenlik Psikolojisi, İkinci Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul.

McCoy, M.L.,Keen, S.M. (2014). Child AbuseandNeglect, Second Edition: New York, USA, PsychologyPress, 2014

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı; Şiddetten Uzakta Bir Sığınak Nasıl Kurulu? Nasıl Yürütülür?, Mor Çatı Yayınları, İstanbul, 2007.

Mindell, J.A. ve Barret, K.M. (2002). Nightmaresandanxiety in elementaryagedchildren: Is there a relationship?.PersonalityandIndividualDifferences, 41, 341-352.

Nadir U., Fırat E. Kadına yönelik şiddetin küçük mağdurları çocuklar ve şiddete tanık olmuş çocuklar ile çalışma. Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu Bildiri Kitabı 2. cilt. Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları. Ankara: 2012; 690-702.

Newbegin, I., ve Owens, A. (1996). Self-Esteem and Anxiety in Secondary School Achievement. *Journal of Social Behavior and Personality*, 11 (3), 521-530.

World Report on Violence and Health. World Health Organization. Geneva; 2002.

Özbesler C. Sosyal hizmet perspektifinden eş istismarı. Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu Bildiri Kitabı 1. cilt. Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları. Ankara: 2012; 415-419.

Özgentürk İ., Karğın V. ve Baltacı H. Aile içi şiddet ve şiddetin nesilden nesile iletilmesi. Polis Bilimleri Dergisi. 2012;14,4: 55-77.

Özusta, Ş. (1993). Çocuklar İçin Durumluk-Sürekli Kaygı Envanterinin Uyarılama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öztürk, A. B. Kadınlarla Eğitici Eğitimi El Kitabı. 1. Basım. Buluş Tasarım Matbaacılık Hizmetleri San. Tic.: Ankara; 2015, 30-37.

Öztürk, O. (1994). *"Ruh Sağlığı ve Bozuklukları"*, Hekimler Yayın Birliği (5. Basım).

Polat O. Çocuk ve Şiddet. 1.basım. Der Yayınları: İstanbul; 2001.

Polat O. Şiddet. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi. 2016;22,1: 15-34.

Sallan Gül S. (2011). Türkiye’de kadın sığınamevleri. İstanbul: Bağlam Yayıncılık, s:89-90.

Sancar S. “Erkeklik”, Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları. Ed. Yıldız Ecevit ve Nadide Karkıner. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları. 2013:168-191.

Sheafor, Bradford ve Horejsi Charles (2003). *Techniques And Guidelines For Social Work Practise*. 6th ed. Boston: Allyn & Bacon.

Sternberg K. J., Lamb M. E., Guterman E. Ve Abbott C. B. Effect of early and later family violence on children’s behaviour problems and depression: a longitudinal multi-informant perspective. *Child Abuse and Neglect*. 2006;30:283-306.

Sullivan, M. C. Gillum T. Shelters and other community-based services for battered women and their children. *Sourcebook On Violence Against Woman*. İçinde: Renzetti C. M., Edleson J. L., Bergen R. K. (eds.). Sage Publications: London; 2001, s. 247-260.

Şaşman Kaylı D. Neo-liberalizmin kadınlarla dansına ilişkin feminist bir okuma. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2016; 43, 9: 1322- 1328.

Tamer Y. ve Gökler B. Çocuk istismar ve ihmali: psikiyatrik yönleri. Hacettepe Tıp Dergisi. 2004;35:82-86.

Tıraşçı Y. ve Gören S. Çocuk istismarı ve ihmali. Dicle Tıp Dergisi. 2007; 34,1: 70-74.

Ustabaş F. S. Kadın sığınmaevlerinin olanak ve sınırlılıkları. Yaratıcı Drama Dergisi. 2014; 18, 9: 101-106.

Ünalan T. Türkiye’de çekirdek aileler. Nüfus Bilim Dergisi. 1988;10: 51-62.

Ünlüce A., Halıcı C., Özerdoğan N. Ve Köşgeroğlu N. Şiddet Çıkmazında Kadın. 1. Basım. Anfora Yayıncılık: İstanbul; 2008: 34-56.

Vahip I. ve Avşargil D. Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. Türk Psikiyatri Dergisi. 2006; 17,2: 107-114.

Van Gastel, W., Legerstee, J.S. ve Ferdinand, R.F. (2009). The role of perceived parenting in familial aggregation of anxiety disorders in children. Anxiety Disorders, 23, 46-53.

Yalçın M. Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar İle Kurulmuş Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği. Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Danışman: Doç. Dr.

Arzu İçağasıoğlu Çoban). Ankara, 2014.

Yeniocak N. Şiddet Bağlamında İncelenen Üç Kadın Grubunun Başa Çıkma Becerileri ve Bu Bağlamda Çocuklarında Algıladıkları Sorunlar. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Danışman: Doç. Dr. Şennur Tutarel Kışlak). Ankara, 2011.

Yıldırım Ş. Toplumsal cinsiyet bağlamında kadına yönelik şiddet. İçinde: Şaşman Kaylı D, Şahin F. (eds). Sosyal Politikanın Cinsiyet Halleri. 1. basım. Nika Yayınevi: Ankara, 2016, s:81-103.

Zastrow C. Sosyal Hizmete Giriş. Çeviren D. B. Çiftçi. 5. Baskı, Nika Yayınevi: Ankara;2017.

7. EKLER

Ek 1. Tez Önerisi Onayı

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÖNETİM KURULU KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi	Toplantı Sayısı	Karar Sayısı
19.01.2018	2	36

Gündem 1- Sosyal Hizmet Anabilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencilerinin tez konusu bildirim formları ile ilgili Anabilim Dalı'nın 15.01.2018 tarih ve 4678 sayılı yazısının görüşülmesi,

Karar 1- Sosyal Hizmet Anabilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencilerinin tez konularının etik kurul onayı alınması kaydı ile aşağıda belirtildiği şekilde oluşturulmasına **OY BİRLİĞİ** ile karar verildi.

Öğrenci Adı	Numarası	Tez Konusu
Elif GÜNEŞ	161358008	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Örneğinde Partner Şiddetinin Sosyal Hizmetle İlişkisi
Meryem GÜL	151358006	Suriyeli Mülteci Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Dışlanma ve Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine İlişkin Görüşleri: Uşak Üniversitesi Örneği
Ferda CİVELEK	161358003	Kadın Konukevinde Kalma Süresinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etkisi

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ayşe AKTAŞ
Enstitü Müdürü

e-imzalıdır
Doç. Dr. Elgin TÜRKÖZ ULUER
Müdür Yardımcısı

e-imzalıdır
Prof. Dr. Necip KUTLU
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Sezgi ÇINAR PAKYÜZ
Üye

e-imzalıdır
Doç. Dr. Murat TAŞ
Üye

e-imzalıdır
Prof. Dr. Necip KUTLU
Enstitü Sekreteri V.

Aşlı Gibidi
23/02/2018
Aynur RAHMANİ ÇUOĞLU
Enstitü Sekreteri

Ek 2. Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 05/04/2018-E.31247

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu

Sayı : -050.01.04-
Konu : Derya KAYLI-Etik Kurul Başvurunuz-
Hk-

Sayın Doç. Dr. Derya KAYLI

İlgi : 13/03/2018 tarihli ve 14521 sayılı yazı.

"Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksekdisans öğrencisi Ferda Civelek KANDEMİR'in Kadın Konukevinde Kalma Sürecinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etkisi "adlı başvurunuz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 30.03.2018 tarih ve 2018/02 sayılı toplantısında görüşülmüş olup, araştırmanın etik yönden uygunluğuna karar verilmiştir.

Kurulunuzda alınan karar ekte gönderilmektedir.
Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Muzaffer TEPEKAYA
Kurul Başkanı

Ek: 8-Nolu Karar (1 sayfa)

Ek 3. Etik Kurul Onayı

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK
KURULU KARARLARI

Toplantı Tarih	: 30.03.2018
Toplantı Sayısı	: 2018/ 02
Toplantıda Ahnan	
Karar Sayısı	: 14

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 30.03.2018 tarih ve saat 10:30'da Rektörlük Yönetim Kurulu Toplantı odasında toplanmış, aşağıdaki kararlar ahnuştur.

KARAR:

8- Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmetler Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr. Derya ŞAŞMAN KAYLI'nın 13.03.2018 tarih ve E.14521 numarasıyla evrak kayda giren başvurusu, (Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yöklükdisans öğrencisi Ferda Civelek KANDEMİR'in Kadın Konukevinde Kalma Sürecinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etikisi adlı) araştırma dosyasının Etik yönden uygunluğuna,

Toplantıya katılan üelerin oy birliği ile karar verildi.

(e-imzalıdır)
Prof.Dr.Muazfer TEFEKAYA
Başkan

(e-imzalıdır)
Prof.Dr.Tuncer TAŞKIN
Üye
(Katılmadı)

(e-imzalıdır)
Prof.Dr.Halil EV
Üye

(e-imzalıdır)
Prof.Dr.Tülin CANBAY
Üye
(Başkan Yardımcısı)

(e-imzalıdır)
Prof.Dr.Kemal ERDOĞAN
Üye

(e-imzalıdır)
Prof.Dr.Ali Rıza GÖKBUNAR
Üye

(e-imzalıdır)
Prof.Dr.Doğan UYSAL
Üye

Ek 4. Kurum İzni

T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü

Sayı : 38429691-605.01-E.81023

10.01.2019

Konu : Ferda ÇİVELEK KANDEMİR

FETHİYE KAYMAKAMLIĞI
(Ali Hilmi Döğerli Kadın Konukevi Müdürlüğü)

İlgi : 04.01.2019 tarihli ve 94952863-605.01-E.41030 sayılı yazı

İlgi yazıda; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünde 25.12.2018 tarihli ve E.1010592 sayılı yazısı ile Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Bölümünde Yüksek Lisans yapmakta olan Ferda ÇİVELEK KANDEMİR'in "Muğla Kadın Konukevinden Hizmet Almakta Olan Kadın ve Çocuklar ile Kadın Konukevinde Kalma Sürecinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etkisi" başlıklı tezinin araştırma ve veri toplama sürecini Muğla Valiliği Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı kadın konukevlerinde yapma talehi iletilmiş olup ilgili talep Bakan Yardımcılığı Makamının 03/01/2019 tarihli ve E.19903 sayılı Oluru ile uygun görülmüştür.

Talebin uygun görüldüğüne dair Bakan Yardımcılığı Makam Oluru ekte sunulmuştur.
Bilgilerinize arz, gereğini rica ederim.

 e-imzalıdır
İlkay TÜRKOĞLU
İl Müdür V.

Ek : 04/01/2019 tarihli 94952863-605.01-E.41030 sayılı yazı. (1 sayfa)

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu çerçevesinde güvenli elektronik imzalı aslı ile aynıdır.

İL MÜDÜRLÜĞÜ
KADIN İL MÜDÜRLÜĞÜ

Denizbeyazıt Mah. Cumhuriyet Cad. Manisa Bulvarı No: 4/3
48000 Muğla
(252)214 12 40
(252)214 31 37

Bilgi için Feride YILDIRIM
İdari Destek Görevlisi (4/B)

Ek 5. Kurum İzni

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı

Sayı : 94952863-605.01-E.41030
Konu : Ferda CİVELEK KANDEMİR

04.01.2019

DAĞITIM YERLERİNE

Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü'nün 25.12.2018 tarihli ve E.1010392 sayılı yazısı ile Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Bölümünde Yüksek Lisans yapmakta olan Ferda CİVELEK KANDEMİR'in "Muğla Kadın Konukevinden Hizmet Almakta Olan Kadın ve Çocuklar ile Kadın Konukevinde Kalma Sürecinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etkisi" başlıklı tezinin araştırma ve veri toplama sürecini Muğla Valiliği Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı kadın konukevlerinde yapma talebi iletilmiş olup ilgili talep Bakan Yardımcılığı Makamının 03/01/2019 tarihli ve E.19903 sayılı Oluru ile uygun görülmüştür.

Talebin uygun görüldüğüne dair Bakan Yardımcılığı Makam Oluru ekte sunulmuştur.
Bilgilerinize arz, gereğini rica ederim.

e-imzalıdır

Salih BOZKURT

Bakan a.

Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanı V.

Ek : 03/01/2019 tarihli 94952863-605.01-E.19903 sayılı yazı. (1 sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

MUĞLA VALİLİĞİNE

(Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl
Müdürlüğü)

Bilgi:

Kadın Statüsü Genel Müdürlüğüne

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu çerçevesinde gıvıvalı elektronik imzalı usul ile ayıdır.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı
Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı

Büyükdünya Yolu Sığırtıcı Mah. 1177. Sok. No: 10/ A Kat: 27
Posta Kodu: 06510 Çantayır/ Ankara
(312)706 57 00
(312)706 57 57

Bilgi İşlem Cemalettin ULUPER
Sosyal Çalışması

Ek 6. Kurum İzni

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Bakan Yardımcılığı
Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı, Eğitim Planlama ve Uygulama Birimi

Sayı : 94952863-605.01-E.19903
Konu : Ferda CİVELEK KANDEMİR

03/01/2019

BAKAN YARDIMCILIĞI MAKAMINA

Kadınlar Statüsü Genel Müdürlüğü'nün 25.12.2018 tarihli ve E.1010592 sayılı yazısı ile Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Bölümünde Yüksek Lisans yapmakta olan Ferda CİVELEK KANDEMİR'in "Muğla Kadın Konukevinde Kalma Sürecinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etkisi" başlıklı tezmin araştırma ve veri toplama sürecini Muğla Valiliği Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı kadın konukevlerinde yapma talebi iletilmiştir.

Kadınlar Statüsü Genel Müdürlüğü'nün 25/12/2018 tarihli ve E.1010592 sayılı yazısı ile olanılı değerlendirilen söz konusu araştırmanın İl Müdürlüğü koordinasyonunda, kuruluş müdürlüğü denetiminde, kadınların özel hayat, duygusal hassasiyetlerine ve kimliklerinin gizliliğine özen göstererek kadınların ayrıntılı bilgilendirilmesinin sağlanması, sonucunda yalnızca istekli olan kadınların katılımları ile yapılması, gerçekleştirilecek olan görüşmelerin İl Müdürlüklerinin uygun göreceği bir mekanda ve koordinasyonunda yapılması, ses-görüntü kaydı alınmaksızın, iş akışını aksatmayacak şekilde araştırma sonuçlarının herhangi bir yerde yayımlanmadan önce Kurum izni alınması ve araştırma bahiminde birer örneğinin Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığına ve Kadınlar Statüsü Genel Müdürlüğüne gönderilmesi koşulları ile gerçekleştirilmesi hususuna;

Önünüza arz ederim.

e-imza

Salih BOZKURT

Eğitim ve Yayın Dairesi Başkan V.

OLUR
03/01/2019

e-imza

Ayşe ERGEZEN
Bakan Yardımcısı

Ek : 25/12/2018 tarihli 96559647-600[600]-E.1010592 sayılı yazı. (1 sayfa)

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu çerçevesinde güvenli elektronik imzalı ve imzalıdır.

Etiler Yolu 2001706 Mah. 2177. Sok. No: 10/A Kat: 27
Posta Kodu: 06510 Çankaya/ Ankara
(312)705 57 00
(312)705 57 57

Bilgi için: Cemal ULLUĞER
Sosyal Çalışmaları

Ek 7. Gönüllü Katılım Formu

Bu çalışma, **Kadın Konukevinde Kalma Sürecinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etkisi** başlıklı bir araştırma çalışması olup **kadın konukevlerinde anneleri ile birlikte kalan çocukların kaygı düzeylerinin incelenmesi** amacını taşımaktadır. Çalışma, Ferda CİVELEK KANDEMİR tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile

bilimsel alanda ortaya konacaktır. Bu alanda yapılan çalışmaların gelişimine ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, araştırmacı tarafından hazırlanan form doldurularak *(araştırmanın türü/türleri)* yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler bilimsel yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.
- Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı **Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü yüksek lisans öğrencisi Ferda CİVELEK KANDEMİR'e** yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı : Ferda
CİVELEK KANDEMİR

Adres : Yeni Mah.
Ahmet Gazi Cad. No:39/1
Fethiye/MUĞLA

İş Tel : 0 2526140029

Cep Tel : 0 5542209310

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

Ek 8. Veli İzin Formu

Bu çalışma, ‘Kadın Konukevinde Kalma Sürecinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etkisi’ başlıklı bir yüksek lisans tez çalışmasıdır. **Kadın konukevlerinde anneleri ile birlikte kalan çocukların kaygı düzeylerinin incelenmesi** amacını taşımaktadır. Çalışma, Ferda CİVELEK KANDEMİR tarafından yürütülmektedir. Sizin ve çocuğunuzun vereceği yanıtlar bu alanda yapılacak çalışmaların gelişimine katkı sağlayacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız sizin ve çocuğunuzun gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, Çocuklar için Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği (Nasıl Hissediyorum Anketi) uygulanarak çocuğunuzdan veriler toplanacaktır.
- Çocuğunuz İsmi yazmak ya da kimliğini açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değildir/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde çocuğunuzdan toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Çocuğunuzdan toplanan veriler bilimsel yöntemler ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde çocuğunuza rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılım sırasında çocuk herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederse çalışmadan istediği zaman ayrılabilir. Çalışmadan ayrılması durumunda çocuğunuzdan toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.
- Veli izin formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümü yüksek lisans öğrencisi Ferda CİVELEK KANDEMİR’e yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı : Ferda CİVELEK KANDEMİR
Adres : Yeni Mah. Ahmet Gazi Cad. No:39/1
Fethiye/MUĞLA
Cep Tel : 0 554 220 93 10

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla çocuğumun katılmasına rıza göstererek, istediğim/çocuğumun istediği takdirde çalışmadan ayrılabilirliğini bilerek çocuğumun verdiği bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum. (Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

Ek 9.Kişisel Bilgi Formu 1 (Kadın Konukevinde kalan Kadınlar için)

1. Yaşınız: _____

2. Doğum yeriniz: _____

3. Medeni durumunuz:

- 1. Hiç evlenmemiş ()
- 2. Halen evli ()
- 3. Boşanmış ()
- 4. Ayrı yaşıyor ()
- 5. İmam nikâhlı ()
- 6. Flört ilişkisi ()
- 7. Nişanlı/ sözlü ()
- 8. Eşi vefat etmiş ()

4. İlk evlilik yaşı: _____

5. Kaçınıcı evliliğiniz: _____

6 .Evlilik kararınız:

- 1. Kendi isteği ve aile onaylı ()
- 2.Kendi isteği ve aile onaysız ()
- 3.Görücü usulü ()
- 4.Diğer ()

7. Öğrenim durumunuz:

- 1. Okur-yazar değil ()
- 2. Okur-yazar ()
- 3. İlkokul mezunu ()
- 4. Ortaokul mezunu ()
- 5. Lise mezunu ()
- 6. Ön lisans mezunu ()
- 7. Lisans mezunu ()
- 8. Lisansüstü mezunu ()

8. Çalışma Durumunuz:

- 1.Çalışıyor ()
- 2. Çalışmıyor ()

9. Çalıştığınız sektör:

- Tarım () Sanayi ()
- Hizmet () Diğer ()

10.Sosyal güvenlik durumunuz:

- Var () Belirtiniz _____
- Yok ()

11.Geçmiş iş deneyimiz:

- Var () Lütfen belirtiniz: _____
- Yok ()

12.Gelir durumunuz:

- 1. Gelir yok ()
- 2. Aileye bağımlı ()
- 3. Eşe bağımlı ()
- 4. Nakdi yardım ()
- 5. Maaş ()
- 6. Diğer ()

13.Herhangi bir sağlık sorununuz ya da engel durumunuz var mı?

- Var () Lütfen belirtiniz: _____
- Yok ()

14.Herhangi bir madde kullanımınız var mı?

- Evet () Belirtiniz : _____

Hayır ()

15. Anneniz hayatta mı?

- 1. Evet ()
- 2. Hayır ()

16. Babanız hayatta mı?

- 1. Evet ()
- 2. Hayır ()

17. Kaç Kardeşiniz? _____

18. Maruz kaldığınız şiddet türü hangisi ya da hangileridir? (Birden fazla işaretleme yapılabilir)

- 1. Fiziksel Şiddet ()
- 2. Ekonomik Şiddet ()
- 3. Psikolojik Şiddet ()
- 4. Cinsel Şiddet ()
- 5. Israrlı Takip ()
- 6. İnsan Ticareti ()

19. Yaşadığınız şiddetin sıklığı nedir?

- 1. İlk defa ()
- 2. Günde 1-3 ()
- 3. Haftada 1-3 ()
- 4. Ayda 1-3 ()
- 5. Yılda 1-3 ()
- 6. Diğer (Belirtiniz) _____

20. Kaç çocuğunuz var? _____

21. Kök aileniz şiddete uğradığınızı biliyor mu?

- 1. Evet ()
- 2. Hayır ()

22. Kök aileniz kadın konukevinde olduğunuzu biliyor mu ?

- 1. Evet ()
- 2. Hayır ()

23. Kök aileniz size destek oluyor mu?

- 1. Evet ()
- 2. Hayır ()

24. Töre/Namus suçlarına maruz kalma ile ilgili herhangi bir endişeniz var mı?

- 1. Evet ()
- 2. Hayır ()

25. Daha önce de kadın konukevinde kaldınız mı?

- 1. Evet () a) Sayısı _____ b) Süresi _____
- 2. Hayır ()

ŞİDDET UYGULAYANA AİT BİLGİLER

26. Size şiddet uygulayan kimdir?

- 1. Eşi ()
- 2. Babası ()
- 3. Kardeşi ()

4. Diğer (Belirtiniz) _____

27. Öğrenim durumu:

1. Okur-yazar değil ()	5. Lise mezunu ()
2. Okur-yazar ()	6. Ön lisans mezunu ()
3. İlkokul mezunu ()	7. Lisans mezunu ()
4. Ortaokul mezunu ()	8. Lisansüstü mezunu ()

28. Çalışma Durumu:

1. Çalışıyor ()
2. Çalışmıyor ()

29. Çalıştığı sektör:

Tarım ()	Sanayi ()
Hizmet ()	Diğer ()

30. Sosyal Güvenlik durumu:

- Var () Belirtiniz: _____
Yok ()

31. Gelir Durumu:

1. Gelir yok ()
2. Aileye bağımlı ()
3. Eşe bağımlı ()
4. Nakdi yardım ()
5. Maaş ()
6. Diğer ()

32. Herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu var mı?

- Var () Lütfen belirtiniz: _____
Yok ()

33. Bağımlılığı var mı?

1. Yok ()
2. Sigara ()
3. Alkol ()
4. Madde Kullanımı ()

Ek 10. Kişisel Bilgi Formu 2 (Evde Şiddet Yaşantısına Devam Eden Kadınlar için)

1. Yaşınız: _____

2. Doğum yeriniz: _____

3. Medeni durumunuz:

1. Hiç evlenmemiş ()
2. Halen evli ()
3. Boşanmış ()
4. Ayrı yaşıyor ()
5. İmam nikâhlı ()
6. Flört ilişkisi ()
7. Nişanlı/ sözlü ()
8. Eşi vefat etmiş ()

4. İlk evlilik yaşı: _____

5. Kaçınıcı evliliğiniz: _____

6. Evlilik kararınız:

1. Kendi isteği ve aile onaylı ()
2. Kendi isteği ve aile onaysız ()
3. Görücü usulü ()
4. Diğer ()

7. Öğrenim durumunuz:

1. Okur-yazar değil ()
2. Okur-yazar ()
3. İlkokul mezunu ()
4. Ortaokul mezunu ()
5. Lise mezunu ()
6. Ön lisans mezunu ()
7. Lisans mezunu ()
8. Lisansüstü mezunu ()

8. Çalışma Durumunuz:

1. Çalışıyor ()
2. Çalışmıyor ()

9. Çalıştığınız sektör:

Tarım ()	Sanayi ()
Hizmet ()	Diğer ()

10. Sosyal Güvenlik durumunuz:

- Var () Belirtiniz: _____
- Yok ()

11. Geçmiş iş deneyimiz:

- Var () Lütfen belirtiniz: _____
- Yok ()

12. Gelir Durumunuz:

7. Gelir yok ()
8. Aileye bağımlı ()
9. Eşe bağımlı ()
10. Nakdi yardım ()
11. Maaş ()
12. Diğer ()

13. Herhangi bir sağlık sorununuz ya da engel durumunuz var mı?

- Var () Lütfen belirtiniz: _____
- Yok ()

14. Herhangi bir madde kullanımınız var mı?

- Evet () Belirtiniz : _____

- Hayır ()
- 15. Anneniz hayatta mı?**
3. Evet ()
4. Hayır ()
- 16. Babanız hayatta mı?**
3. Evet ()
4. Hayır ()
- 17. Kaç Kardeşsiniz?** _____
- 18. Maruz kaldığınız şiddet türü hangisi ya da hangileridir? (Birden fazla işaretleme yapılabilir)**
1. Fiziksel Şiddet ()
2. Ekonomik Şiddet ()
3. Psikolojik Şiddet ()
4. Cinsel Şiddet ()
5. Israrlı Takip ()
6. İnsan Ticareti ()
- 19. Yaşadığınız şiddetin sıklığı nedir?**
7. İlk defa ()
8. Günde 1-3 ()
9. Haftada 1-3 ()
10. Ayda 1-3 ()
11. Yılda 1-3 ()
12. Diğer (Belirtiniz) _____
- 20. Kaç Çocuğunuz var?** _____
- 21. Kök aileniz Şiddete uğradığınızı biliyor mu?**
3. Evet ()
4. Hayır ()
- 22. Aileniz size destek oluyor mu?**
3. Evet ()
4. Hayır ()
- 23. Töre/Namus suçlarına maruz kalma ile ilgili herhangi bir endişeniz var mı?**
3. Evet ()
4. Hayır ()
- 24. Şiddete uğradığınızda yatılı olarak çocuklarınızla birlikte hizmet alabileceğiniz kuruluşlar hakkında bilginiz var mı?**
1. Evet ()
2. Hayır ()
- 25. Daha önce kadın konukevinde kaldınız mı?**
3. Evet () a) Sayısı _____ b) Süresi _____
4. Hayır ()

ŞİDDET UYGULAYANA AİT BİLGİLER

- 26. Size şiddet uygulayan kimdir?**
5. Eşi ()
6. Babası ()
7. Kardeşi ()
8. Diğer (Belirtiniz) _____

27. Öğrenim durumu:

1. Okur-yazar değil ()	5. Lise mezunu ()
2. Okur-yazar ()	6. Ön lisans mezunu ()
3. İlkokul mezunu ()	7. Lisans mezunu ()
4. Ortaokul mezunu ()	8. Lisansüstü mezunu ()

28. Çalışma Durumu:

1. Çalışıyor ()
2. Çalışmıyor ()

29. Çalıştığı sektör:

Tarım ()	Sanayi ()
Hizmet ()	Diğer ()

30. Sosyal Güvenlik durumu:

- Var () Belirtiniz _____
- Yok ()

31. Gelir Durumu:

1. Gelir yok ()
2. Aileye bağımlı ()
3. Eşe bağımlı ()
4. Nakdi yardım ()
5. Maaş ()
6. Diğer ()

32. Herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu var mı?

- Var () Lütfen belirtiniz: _____
- Yok ()

33. Bağımlılığı var mı?

1. Yok ()
2. Sigara ()
3. Alkol ()
4. Madde Kullanımı ()

Ek 11. Kişisel Bilgi Formu 3 (Şiddet Mağduru Olmayan Kadınlar için)

1. Yaşınız: _____

2. Doğum yeriniz: _____

3. Medeni durumunuz:

1. Hiç evlenmemiş ()
2. Halen evli ()
3. Boşanmış ()
4. Ayrı yaşıyor ()
5. İmam nikâhlı ()
6. Flört ilişkisi ()
7. Nişanlı/ sözlü ()
8. Eşi vefat etmiş ()

4. İlk evlilik yaşıınız:

5. Kaçınıcı evliliğınız:

6 .Evlilik kararınız:

1. Kendi isteği ve aile onaylı ()
- 2.Kendi isteği ve aile onaysız ()
- 3.Görücü usulü ()
- 4.Diğer ()

7. Öğrenim durumunuz:

1. Okur-yazar değil ()	5. Lise mezunu ()
2. Okur-yazar ()	6. Ön lisans mezunu ()
3. İlkokul mezunu ()	7. Lisans mezunu ()
4. Ortaokul mezunu ()	8. Lisansüstü mezunu ()

8. Çalışma Durumunuz:

- 1.Çalışıyor ()
2. Çalışmıyor ()

9. Çalıştığınız sektör:

Tarım ()	Sanayi ()
Hizmet ()	Diğer ()

10.Sosyal Güvenlik durumunuz:

- Var () Belirtiniz: _____
- Yok ()

11.Geçmiş iş deneyimiz:

- Var () Lütfen belirtiniz: _____
- Yok ()

12.Gelir Durumunuz:

13. Gelir yok ()
14. Aileye bağımlı ()
15. Eşe bağımlı ()
16. Nakdi yardım ()
17. Maaş ()
18. Diğer ()

13.Herhangi bir sağlık sorunuz ya da engel durumunuz var mı?

- Var () Lütfen belirtiniz: _____
- Yok ()

14.Herhangi bir madde kullanımınız var mı?

- Evet () Belirtiniz : _____
- Hayır ()

15. Anneniz hayatta mı?

5. Evet ()

6. Hayır ()

16. Babanız hayatta mı?

5. Evet ()

6. Hayır ()

17. Kaç Kardeşsiniz? _____

18. Aileniz size destek oluyor mu?

5. Evet ()

6. Hayır ()

19. Kaç Çocuğunuz var? _____

20. Hiç şiddete maruz kaldınız mı?

1.Evet () a. Fiziksel Şiddet ()

b.Ekonomik Şiddet ()

c.Psikolojik Şiddet ()

d. Cinsel Şiddet ()

e . Israrlı Takip ()

f. İnsan Ticareti ()

2. Hayır

21.Şiddete uğrama durumunuzda yatılı olarak çocuklarınızla birlikte hizmet alabileceğiniz kuruluşlar hakkında bilginiz var mı?

1.Evet ()

2.Hayır ()

EŞE AİT BİLGİLER

22. Öğrenim durumu:

1. Okur-yazar değil ()

2. Okur-yazar ()

3. İlkokul mezunu ()

4. Ortaokul mezunu ()

5. Lise mezunu ()

6. Ön lisans mezunu ()

7. Lisans mezunu ()

8. Lisansüstü mezunu ()

23. Çalışma Durumu:

1.Çalışıyor ()

2. Çalışmıyor ()

24. Çalıştığı sektör:

Tarım ()

Sanayi ()

Hizmet ()

Diğer ()

25.Sosyal Güvenlik durumu:

Var () Belirtiniz _____

Yok ()

26. Gelir Durumu:

1.Gelir yok ()

2.Aileye bağımlı ()

3.Eşe bağımlı ()

4.Nakdi yardım ()

5.Maaş ()

6.Diğer ()

27. Herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu var mı?

Var () Lütfen belirtiniz: _____

Yok ()

28. Bağımlılığı var mı?

1.Yok ()

2. Sigara ()

3.Alkol ()

4.Madde Kullanımı ()

Ek12. Çocuklar İçin Kişisel Bilgi Formu 1 (Kadın Konukevinde Kalan Çocuklar)

Lütfen çocuğunuzla ilgili aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Yaşı: _____

2. Cinsiyeti: _____

3. Okula devam ediyor mu?

Evet () Kaçınıcı sınıfa gidiyor? _____

Hayır () Nedeni : a) Gizlilik kararı nedeni ile ()

b) nakil nedeni ile ()

c) Okul kayıt süresini kaçırmaları nedeni ile ()

d) Sağlık nedeni ile ()

e)Kuruluşun servisi olmaması nedeni ile ()

f) Diğer _____

4.Lütfen çocuğunuzun okul başarısını değerlendiriniz.

Zayıf (1) Geçer (2) Orta (3) İyi (4) Çok iyi (5)

5.Çocuğunuzun herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu var mı?

Evet ()(belirtiniz:_____)

Hayır ()

6. Çocuğunuzla oyun oynamak, sohbet etmek, gezmek gibi etkinlikler için günde ne kadar zaman ayırırsınız?

30 dakikadan az ()

30 dakika ile 1 saat arası ()

1 – 2 saat ()

2 saatten fazla ()

7.Çocuğunuz yaşadığı önemli bir olayı (onu üzen, öfkeliendiren, şaşırtan, korkutan bir olayı) sizinle paylaşır mı?

Her zaman () Bazen () Nadiren () Hiç ()

8. Çocuğunuz evde yaşanan şiddete tanık oldu mu?

Evet ()Hayır ()

9.Çocuğunuzun şiddete maruz kalma durumu var mı?

Evet ()Hayır ()

Evet ise şiddet türü: 1. ()Fiziksel Şiddet

2. ()Sözel Şiddet

3. ()Ekonomik Şiddet

4. ()Psikolojik Şiddet

5. ()Cinsel Şiddet

6. ()Israrlı Takip

10.Ailede yaşanan şiddet konusunda çocuğunuz için destek aldınız mı (bir psikologa, pedagoga vs. danıştınız mı)?

Evet () Hayır ()

11.Çocuğunuz ile evinizde ilgilenebildiğiniz kadar kuruluştta da ilgilenebiliyor musunuz?

Evet () Hayır ()

12.Çocuğunuz kuruluştta kaldığın sürede mutlu mu?

Evet () Hayır ()

13.Kuruluştta kalmak çocuğunuzu korkutuyor mu?

Evet () hayır ()

14.Kuruluştaki kaldığı sürede çocuğunuz kendini güvende hissediyor mu?

Evet () Hayır ()

15.Kuruluştaki kaldığı sürede çocuğunuz kendini evindeymiş gibi hissediyor mu?

Evet() Hayır ()

16.Kuruluşun kalabalık olması çocuğunuzu rahatsız hissettiriyor mu?

Evet() hayır ()

17.Kuruluştaki kalan diğer kadınlar çocuklarınıza iyi davranıyorlar mı ?

Evet () Hayır () kısmen ()

18.Kuruluştaki çalışan personeller çocuğunuza iyi davranıyorlar mı ?

Evet () Hayır () kısmen ()

19. Kuruluştaki bir sıkıntı yaşadığında çocuğunuzun sizin dışınızda anlatabileceği ya da yardım isteyebileceği birisine yakınlık duyuyor mu?

Evet () Hayır ()

20.Kuruluşun çarşı izinleri çocuğunuza yeterli geliyor mu?

Evet () Hayır ()

21.Kuruluştan çocuğunuzun aldığı harçlık çocuğunuza yeterli geliyor mu?

Evet () Hayır ()

22. Çocuğunuzun giyecek, kitap gibi ihtiyaçları karşılanıyor mu?

Evet () Hayır ()

23.Çocuğunuz kendi yaşına uygun sosyal faaliyetlere (grup oyunları, gezi) katılır mı?

Evet () Hayır ()

24. Çocuğunuzun yaptığı spor faaliyetleri var mı?

Evet () Hayır ()

25. Çocuğunuzun ilgilenmekten keyif aldığı uğraşları var mı?

Evet () Hayır ()

26. Kadın konukevinde çocuğunuzun nelere ihtiyaç duyduğunu düşünüyorsunuz?

(belirtiniz: _____)

27. Kadın konukevinde çocuğunuzla ilgili olarak siz nelere ihtiyaç duyuyorsunuz?

(belirtiniz: _____)

28. Kadın konukevinde çocuğunuza yönelik hizmet elemanı (çocuk gelişimci, anaokulu öğretmeni, çocuk eğitici gibi) var mı?

Evet () (belirtiniz: _____)

Hayır ()

29. Kaç kişilik odada kalıyorsunuz? (belirtiniz: _____)

30. Odanızda siz ve çocuğunuz/çocuklarınızdan başka kimse var mı?

Evet () (belirtiniz: _____)

Hayır ()

Ek13. Çocuklar İçin Kişisel Bilgi Formu 2 (Ev Yaşantısına Devam Eden Çocuklar İçin)

Lütfen çocuğunuzla ilgili aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Yaşı: _____

2. Cinsiyeti: _____

3. Okula devam ediyor mu?

Evet () Kaçınıcı sınıfa gidiyor? _____

Hayır () Nedeni : a) Gizlilik kararı nedeni ile ()

b) Okul kayıt süresini kaçırmaları nedeni ile ()

c) Sağlık nedeni ile ()

d)Ulaşım aracı olmaması nedeni ile ()

e) Diğer _____

4.Lütfen çocuğunuzun okul başarısını değerlendiriniz.

Zayıf (1) Geçer (2) Orta (3) İyi (4) Çok iyi (5)

5.Çocuğunuzun herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu var mı?

Evet ()(belirtiniz: _____)

Hayır ()

6.Çocuğunuz yaşadığı önemli bir olayı (onu üzen, öfkeliendiren, şaşırtan, korkutan bir olayı) sizinle paylaşır mı?

Her zaman () Bazen () Nadiren () Hiç ()

7. Çocuğunuz evde yaşanan şiddete tanık oldu mu?

Evet () Hayır ()

8.Çocuğunuzun şiddete maruz kalma durumu var mı?

Evet () Hayır ()

Evet ise şiddet türü: 1. () Fiziksel Şiddet

2. () Sözel Şiddet

3. () Ekonomik Şiddet

4. () Psikolojik Şiddet

5. () Cinsel Şiddet

6. () Israrlı Takip

9.Ailede yaşanan şiddet konusunda çocuğunuz için destek aldınız mı (bir psikologa, pedagoga vs. danıştınız mı)?

Evet () Hayır ()

10.Çocuğunuz ev yaşantısından mutlu mu?

Evet () Hayır ()

11. çocuğunuz kendini evde güvende hissediyor mu?

Evet () Hayır ()

12. Evde bir sıkıntı yaşadığında çocuğunuzun sizin dışınızda anlatabileceği ya da yardım isteyebileceği birisine yakınlık duyuyor mu?

Evet () Hayır ()

13. Çocuğunuza düzenli harçlık veriyor musunuz?

Evet () Hayır () Nedenini belirtiniz _____

14.Çocuğunuza verdiğiniz harçlık çocuğunuza yeterli geliyor mu?

Evet () Hayır ()

15. Çocuğunuzun giyecek, kitap gibi ihtiyaçlarını karşılayabiliyor musunuz?

Evet () Hayır ()

16.Çocuğunuz kendi yaşına uygun sosyal faaliyetlere (grup oyunları, gezi) katılır mı?

Evet () Hayır ()

17. Çocuğunuzun yaptığı spor faaliyetleri var mı?

Evet () Hayır ()

18. Çocuğunuzun ilgilenmekten keyif aldığı uğraşları var mı?

Evet () Hayır ()

19. Çocuğunuzun kendisine ait odası var mı?

Evet () Hayır ()

Ek14. Çocuklar İçin Kişisel Bilgi Formu 3 (Şiddete Maruz Kalmayan çocuklar İçin)

Lütfen çocuğunuzla ilgili aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Yaşı: _____

2. Cinsiyeti: _____

3. Okula devam ediyor mu?

Evet () Kaçınıcı sınıfa gidiyor? _____

Hayır () Nedeni : a) Gizlilik kararı nedeni ile ()

b) Okul kayıt süresini kaçırmaları nedeni ile ()

c) Sağlık nedeni ile ()

d)Ulaşım aracı olmaması nedeni ile ()

e) Diğer _____

4.Lütfen çocuğunuzun okul başarısını değerlendiriniz.

Zayıf (1) Geçer (2) Orta (3) İyi (4) Çok iyi (5)

5.Çocuğunuzun herhangi bir sağlık sorunu ya da engel durumu var mı?

Evet ()(belirtiniz: _____)

Hayır ()

6.Çocuğunuz yaşadığı önemli bir olayı (onu üzen, öfkeliendiren, şaşırtan, korkutan bir olayı) sizinle paylaşır mı?

Her zaman () Bazen () Nadiren () Hiç ()

7. Çocuğunuzun şiddete tanık olma durumu var mı?

Evet () Hayır ()

8.Çocuğunuzun şiddete maruz kalma durumu var mı?

Evet () Hayır ()

Evet ise şiddet türü: 1. () Fiziksel Şiddet

2. () Sözel Şiddet

3. () Ekonomik Şiddet

4. () Psikolojik Şiddet

5. () Cinsel Şiddet

6. () Israrlı Takip

9.herhangi bir konuda çocuğunuz için destek aldınız mı (bir psikologa, pedagoga vs. danıştınız mı)?

Evet () Hayır ()

10.Çocuğunuz ev yaşantısından mutlu mu?

Evet () Hayır ()

11. çocuğunuz kendini evde güvende hissediyor mu?

Evet () Hayır ()

12. Evde bir sıkıntı yaşadığında çocuğunuzun sizin dışınızda anlatabileceği ya da yardım isteyebileceği birisine yakınlık duyuyor mu?

Evet () Hayır ()

13. Çocuğunuza düzenli harçlık veriyor musunuz?

Evet () Hayır () Nedenini belirtiniz _____

14.Çocuğunuza verdiğiniz harçlık çocuğunuza yeterli geliyor mu?

Evet () Hayır ()

15. Çocuğunuzun giyecek, kitap gibi ihtiyaçlarını karşılayabiliyor musunuz?

Evet () Hayır ()

16.Çocuğunuz kendi yaşına uygun sosyal faaliyetlere (grup oyunları, gezi) katılır mı?

Evet () Hayır ()

17. Çocuğunuzun yaptığı spor faaliyetleri var mı?

Evet () Hayır ()

18. Çocuğunuzun ilgilenmekten keyif aldığı uğraşları var mı?

Evet () Hayır ()

19. Çocuğunuzun kendisine ait odası var mı?

Evet () Hayır ()

Ek15. Durumlulukve Sürekli Kaygı Ölçeği

Nasıl Hissediyorum Anketi

Kızların ve erkeklerin kendilerini anlattıkları bazı cümleler aşağıda verilmiştir. Her cümleyi dikkatle okuyun ve **su anda** nasıl hissettiğinize karar verin. Daha sonra **sizi en doğru anlatan ifadenin önündeki kutucuğa (x) işareti koyun**. Yanlış ya da doğru cevap diye bir şey yok. Herhangi bir cümle üzerinde fazla zaman geçirmeyin. **Tam bu anda , bu dakikada** nasıl hissettiğinizi en iyi anlatan ifadeyi seçmeyi unutmayın.

1. Kendimi	☐ çok sakin hissediyorum	☐ sakin hissediyorum	☐ sakin hissetmiyorum
2. Kendimi	☐ çok öfkeli hissediyorum	☐ öfkeli hissediyorum	☐ öfkeli hissetmiyorum
3. Kendimi	☐ çok huzurlu hissediyorum	☐ huzurlu hissediyorum	☐ huzurlu hissetmiyorum
4. Kendimi	☐ çok sinirli hissediyorum	☐ sinirli hissediyorum	☐ sinirli hissetmiyorum
5. Kendimi	☐ çok huzursuz hissediyorum	☐ huzursuz hissediyorum	☐ huzursuz hissetmiyorum
6. Kendimi	☐ çok dinlenmiş hissediyorum	☐ dinlenmiş hissediyorum	☐ dinlenmiş hissetmiyorum
7. Kendimi	☐ çok ürkmüş hissediyorum	☐ ürkmüş hissediyorum	☐ ürkmüş hissetmiyorum
8. Kendimi	☐ çok rahatlamış hissediyorum	☐ rahatlamış hissediyorum	☐ rahatlamış hissetmiyorum
9. Kendimi	☐ çok endişeli hissediyorum	☐ endişeli hissediyorum	☐ endişeli hissetmiyorum
10. Kendimi	☐ çok hoşnut hissediyorum	☐ Hoşnut hissediyorum	☐ hoşnut hissetmiyorum
11. Kendimi	☐ çok korkmuş hissediyorum	☐ Korkmuş hissediyorum	☐ korkmuş hissetmiyorum
12. Kendimi	☐ çok mutlu hissediyorum	☐ mutlu hissediyorum	☐ mutlu hissetmiyorum
13. Kendimden	☐ çok eminim	☐ eminim	☐ emin değilim
14. Kendimi	☐ çok iyi hissediyorum	☐ iyi hissediyorum	☐ iyi hissetmiyor

			m
15. Kendimi	☐ çok başım dertte hissediyorum	☐ başım dertte hissediyorum	☐ başım dertte hissetmiyorum
16. Birşeylerin beni	☐ çok rahatsız ettiğini hissediyorum	☐ rahatsız ettiğini hissediyorum	☐ rahatsız ettiğini hissetmiyorum
17. Kendimi	☐ çok keyifli hissediyorum	☐ keyifli hissediyorum	☐ keyifli hissetmiyorum
18. Kendimi	☐ çok dehşete kapılmış hissediyorum	☐ dehşete kapılmış hissediyorum	☐ dehşete kapılmış hissetmiyorum
19. Kafamda	☐ herşeyi çok karmakarışık hissediyorum	☐ herşeyi karmakarışık hissediyorum	☐ herşeyi karmakarışık hissetmiyorum
20. Kendimi	☐ çok neşeli hissediyorum	☐ neşeli hissediyorum	☐ neşeli hissetmiyorum

Nasıl Hissediyorum Anketi

Kızların ve erkeklerin kendilerini anlattıkları bazı cümleler aşağıda verilmiştir. Her cümleyi okuyun ve hangisinin sizin için en doğru olduğuna karar verin. ‘**Hemen hemen hiç**’ mi , ‘**bazen**’ mi yoksa ‘**sık sık**’ mı. Daha sonra sizi en doğru anlatan ifadenin önündeki kutucuğa (x) işareti koyun. Yanlış ya da doğru cevap diye bir şey yok. Herhangi bir cümle üzerinde fazla zaman geçirmeyin. **Genellikle** nasıl hissettiğinizi en iyi anlatan ifadeyi seçmeyi unutmayın.

Yanlış yapacağım diye endişelenirim	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Ağlayacak gibi olurum	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Kendimi mutsuz hissederim	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Karar vermekte güçlük çekerim	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Sorunlarımla yüz yüze gelmek bana zor gelir	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Çok fazla endişelenirim	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Evde sinirlerim bozulur	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Utangacım	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Sıkıntılıyım	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Aklımdan engelleyemediğim önemsiz düşünceler geçer ve beni rahatsız eder	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Okul beni endişelendirir	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Ne yapacağıma karar vermekte zorluk çekerim	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Kalbimin hızlı hızlı çarptığını farkederim	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık

Nedenini bilmediğim korkularım var	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Annem ve babam için endişelenirim	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Ellerim terler	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Kötü birşeyler olacak diye endişelenirim	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Geceleri uykuya dalmakta güçlük çekerim	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Karnımda bir rahatsızlık hissedirim	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık
Başkalarının benim hakkımda ne düşündükleri beni endişelendirir	☐ hemen hemen hiç	☐ bazen	☐ sık sık

Ek16. Benzerlik Raporu Bildirimi

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu
Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı Başkanlığı'na

Tez Adı: Kadın Konukevinde Kalma Sürecinin Çocukların Kaygı Düzeyine Etkisi

Tezime ilişkin 26/06/2019 tarihinde yapılan Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 11'dir.

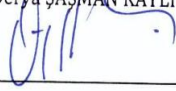
Belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Tarih ve İmza
26.06.2019

Adı Soyadı :Ferda Civelek KANDEMİR
Öğrenci No 161358003
Anabilim Dalı :Sosyal Hizmet
Programı :Tezli Yüksek Lisans

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.
Doç. Dr. Derya ŞAŞMAN KAYLI

Açıklamalar

- 1-Tez Çalışması Orijinallik Raporu (TÇOR), TURNITIN İntihal Tespit Programı kullanımı için kişisel hesap alma hakkı bulunan tez danışmanları, Enstitülerde görevlendirilen personeller, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nda görevlendirilen kütüphaneciler tarafından alınır.
- 2-Sayfa sayısı 400'den az olan tezler için tez savunmasından önce ve başarılı olması durumunda düzeltmelerden sonra olmak üzere 2 kez TÇOR alınır.(400 sayfadan fazla olan tezler 400 ve katları şeklinde bölünerek Turnitin veri tabanına yüklenmesi gerekmektedir. Bu gibi durumlarda benzerlik oranının hesaplanmasına ilişkin detaylı forma, kütüphane web sayfasında bulunan Turnitin kullanım kılavuzlarının altından erişilebilir.)
- 3-TÇOR, tezin yalnızca Kapak Sayfası, Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan kısmının tek bir dosya olarak intihal tespit programına yüklenmesi ile alınır.
- Programa yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak tez başlığının tamamı, Yazar Adı (author's first name) olarak öğrencinin adı, Yazar Soyadı (author's last name) olarak öğrencinin soyadı bilgisi yazılır.
- 4- TURNITIN İntihal tespit programına yüklenen dosyanın sürecekleşmesinde, ilgili programdaki filtreleme seçenekleri aşağıdaki şekilde ayarlanır: - Kaynakça hariç, - Alıntılar hariç, - 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 5 words)
- 5-İsteğe bağlı ayarlar kısmından; "Ödevleri şuraya gönder?" seçeneği mutlaka DEPO YOK şeklinde işaretlenmesi gerekmektedir; aksi durumda aynı tezin ikinci kez yüklenmesi durumunda benzerlik %100 çıkacaktır ve depodan tezi silmek çok uzun süre gerektirecektir.
- 6- Raporlama işlemi tamamlandıktan sonra, kaydedilmiş olan ekranın görüntüsünü sağ üst köşesinde yüzdelerle sayı olarak belirtilen "benzerlik oranı," raporlamaya tabi tutulmuş olan dosyanın "toplam sayfa sayısı" ve raporlama işleminin yapıldığı "tarih" bilgisi, "Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formuna işlenir.
- 7- Benzerlik oranında tüm sorumluluk öğrenciye aittir.
- 8-Tez savunma sınavı sonrasında başarılı bulunan öğrenci, tez savunma sınavı tarihi sonrasında tezde yapılmış muhtemel değişiklikleri içeren dosya kullanılarak alınmış ikinci bir intihal raporundaki bilgiler kullanılarak hazırlanmış ve tez danışmanı tarafından onaylanarak imzalanmış ikinci bir "Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu"nu Enstitüye teslim etmekle yükümlüdür.
- 9-Turnitin Hakkında Bilgiler: <http://kutuphane.cbu.edu.tr/turnitin.9370.tr.html>

Ek 17. Özgeçmiş

Adı	Ferda	Soyadı	CİVELEK KANDEMİR
Doğum Yeri	Çorum	Doğum Tarihi	02/06/1989
Uyruğu	TC	Tel	05542209310
E-mail	ferdacivelek@gmail.com		

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık		
Yüksek Lisans	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	Devam ediyor
Lisans	Hacettepe Üniversitesi	2013
Lise	Çorum Atatürk Lisesi	2007

İş Deneyimi

Görevi			Kurum			Süre (Yıl - Yıl)		
SosyalÇalışmacı			MuğlaAile, ÇalışmaveSosyalHizmetler İl Müdürlüğü			6 yıl		
Yabancı Dilleri		Okuduğunu Anlama*		Konuşma*		Yazma*		
İngilizce		İyi		İyi		İyi		
Yabancı Dil Sınav Notu □								
YDS	ÜDS	IELTS	TOEFL IBT	TOEFL PBT	TOEFL CBT	FCE	CAE	CP E
			Sayısal		Eşit Ağırlık		Sözel	
ALES Puanı			69		72		71	

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma becerisi
Office	Çok iyi

*Çok iyi, iyi, orta, zayıf olarak değerlendiriniz.